

TÜRK-İŞ

Mart 1967

Sayı: 49

TÜRK - İŞ BİR MEŞALEDİR

TÜRK-İŞ

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

MART

1 9 6 7

YIL : 5

SAYI : 49

Fiatı : 250 Krş.
1 YILLIK 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Önder AKER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :

17 16 02 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK
YASASINA UYMAIYI KABUL
ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sak

MATBAASI - ANKARA — 1967

SUNUŞ:

Saygıdeğer

Türk - İş okuru,

Türk işçi hareketini bölücü ve bazı maceracıların karanlık emellerine sürükleyici davranışlar, Türk-İş kurulduğundan bu yana çeşitli defalar görülmüş, ancak her teşebbüs, başladığı andan itibaren sönmeye, hattâ yıkılmağa mahkûm olmuştur. Türk işçisinin sahip olduğu sorumluluk duygusu ve gücü, maceracıların teşebbüslerini silmeye yetmiştir. Çünkü bu maceracılar, Türk işçisini ve O'nun gerçek temsilcisi Türk-İş'i tanımamakta, güçlü ve imânlı topluluğun kendilerini her zaman yeneceğini bilmemektedirler. Zaman zaman, bir saman alevi gibi parlayan bu davranışların sonuçları, bazı maceracıları hâlâ yola getirememiştir. Zannediyorlar ki, Türk işçisi kendi kafalarındadır, maceracıdır ve sorumluluktan yoksundur. Hep böyle zannedenler, her defasında yanıldıklarını anlamaktadırlar ve anlıyacaktırlar.

Elinizde tuttuğunuz Türk-İş Dergisinin kapağı, Türk işçi hareketini sembolize eden meşaledir. Omuz omuza, el ele vermiş yüzbinlerin yükselttiği meşale. Bu meşalede; güçlü sendikacılık, birbirine inananların kuvvetli ateşi, kader birliği, gönül birliği yapmışların fışkıran alevi vardır. Kim bunu söndürebilir? Kim bu meşaleyi ele geçirebilir? Dört tane maceracı mı? Geçmişten ders almayanların yeni teşebbüsleri de hüsrana sona erecektir. Ve anlıyacaktırlar ki, bu meşaleyi taşıyacak güce sahip değillerdir, olamıyacaktırlar.

Bilmedikleri ve kafalarının almadığı bir gerçek, Türk işçisinin elinde tuttuğu meşaledir. Bu meşale Türk-İş'tir. Yüzbinlerin birlikte yükselttiği, yücelttiği meşale, daima parlayan, güç bulan meşale... Bu meşaleyi yüzbinlerin elinden almağa, bir kaç hayalperest maceracının cılız davranışları kâfi gelmeyecektir.

Bu gerçeğin herkes tarafından bilinmesinde sayısız fayda vardır.

Türk-İş meşalesi, onların karanlık emellerini daima ortaya çıkaracaktır.

Saygılarımızla

MACERACILARA KALACAK OLAN

G enç denilecek yaştaki bir sendikacı ile konuşuyorduk. Gözüm yakasında pırıl pırıl ışıldayan rozete takılmıştı. Hoş şeydi doğrusu...

Nazarlarımı farketmişti ki, konuyu değiştirerek «rozetin hikâyesini anlatayım size» dedi.

«Rozet Demiryolu İşçileri Sendikası Yöneticilerinden şimdi yaşlanmış, gözlerinden rahatsız, emekli eski bir sendikacıya aitti. Önceleri kenarlarındaki elmas taşları yoktu. Eşi, evliliklerinin yıldönümlerinin birisinde sürpriz yapmıştı hayat arkadaşına. Kuyumcuda işletmiş, öylece yakasına takmıştı rozeti.»

Yaşlı meslekdaşım yöneticilikten elini ayağını çektikten sonra, «Sen dürüst bir sendikacıydın, öyle kalacağına kanaat getirdim, bu rozeti sana veriyorum. Günün birinde tabiat kanunlarına uyup, elini ayağını sendikacılıktan çektiğinde fazilet sahibi olduğuna güvendiğin bir arkadaşına devredersin sende...» demişti.

Yıllar sonra benim duyduğum rozet hikâyesini, bir başkası, bir başka ağızdan mutlaka duyacaktır. Nesilden nesile intikal edecek âdeta...

Doğrusu duygulanmıştım o anda. Bayrak yarışına benzer bir davranış. Dürüst insanların yakalarında dolaşacak rozetin mazisi bu...

Gayri ihtiyarî o anda sendikacılığımıza hizmetleri dokunan eski meslekdaşlarımı teker teker hayalimde canlandırdım... Nice idealistler vardı aramızda, hâlâ da var...

Federasyonlar, sendikalar kurup, kurdurup yaşatanlar, onlara hayatiyet verenlerin sayısı kabarık. Resimleri asılı sendikaların odalarında. Onlar ise köşelerinde vazifesini yapmış insanların huzurunu tatmaktalar.

Buluşuyoruz arasına İstanbul'un kenar köşekahvelerinde, meyhanelerinde... Anıları yadedemiz görüşmelerimizde. Tutulmuş notlar var hepimizde. Belki de bunları kitap haline getirmeye çalışanlar vardır aramızda. Bu suretle yirmi yıl öncesinin sendikacılık hareketlerinde, gerçekten samimi ve ciddi kişileri gelecek kuşaklara tanıtmak imkânı bulunmuş olacaktır.

İBRET DERSİ ALINIRSA

Ben şimdi bu yazımla, bazı uyarmalar yaparak, bazılarının geçmiş sendikacılık hizmetleri yanında, halen taban tabana zıt davranışlar içinde bulunanları şöyle eleştirmeye çalışarak, ibret dersi alınmasına gayret edeceğim.

Alınacaklardır... Kızacaklardır... Ama ne yapayım, yalpayı kendileri yaptılar. İsim sahibi, şöhret sahibi idiler. Sevilir sayılırlardı. Sözleri, nutukları alkış toplardı. İhtiraslı idiler. Öc alacakları günler gelmişti kendilerince.

İddialarına göre, 27 Mayıs'ı onlar yapmışlardı. İkballeri uğruna, dünkü meslekdaşlarını sindirme, hakaret etme, işlerinden ettirme, yurdun üçra köşelerine attırmakla ünlü, (daha sonra şöhretlerinin bir balon olduğu anlaşılabilecek olan) dostlarına gün doğmuş olacaktı.

Meşhur «onlar grubu» hezeyanlarının hâlâ kulaklarda izleri var. Hafızaları Türk-İş'in Dördüncü Kongresine götüreceğim Kasım 1966'tayız. Kongrede iki şöhretlimiz beni kenara çekerek «Halâ mı şu şuursuz kitlenin liderliğini yapacaksınız? Bırak nerede yıkılırsa yıkılsın bunlar. Türk-İş kapanacaktır. Kilit vurulacaktır. Sen yanma» demişlerdi.

Kongre çalışmaları istedikleri yönde değildi. Tebessümle, «şuursuz dediğiniz kitlenin liderliğini yapacağım. Onlara iftira hakkınız yok. Türk-İş kapanmayacaktır. Yaşatılarak büyütülecektir» diyerek aralıkta bırakmıştım kendilerini.

YILLAR GEÇTİ ARADAN

Yıllar geçti. 1960'taki sadece üye ve aidat durumuna değinerek gelişmeyi, büyümeyi rakamlarla açıklayacağım.

1960'ta üye miktarı: 104.000; aidat geliri ortalama aylık 4000 lira.

1966'da aidatı ödenen miktarı 424.885, aidatını tahsil etmediklerimizle 650.000 Aidat ortalama aylık 150.000 lira. Ya Türk-İş'in bugünkü kuvvetini, kudretini, temel hakları elde etmedeki hizmetini inkâr edecek var mı? 1957'de biri, «ben olmazsam Türk-İş kapatılacak» demişti de, siyasî tarafları bir olan arkadaşlarımın on, onbir turda boş reylerini almış olduğunu da söylemeye liyim.

Kitleye şuursuz damgasını vuranların yaptıkları sadece, sendika yöneticiliğinde olması lâzım gelen birtakım meziyetlerden mahrum olduklarını ikrardan ibaretti.

Geç çıktı meydana gerçek. Şimdi saflarımızda değil bu şöhretler; feci dersler verildi kendilerine tabii hak etmişlerdi.

Sırası geldikçe şöyle çımdıklarsem kendilerini kızmasınlar. Sözleriyle, icraatları aykırı yönlerde seyretti de.

BAZI TİPLER

Devleştirilmişti birisi. Basının büyük yardımını görmüştü. Manşet etmişlerdi büyük gazetelerde sözlerini. Bu yüzden gadre uğ-

ratılmıştı. İadei itibar ettirmek için elinden tutmuşum. Mektuplarını okuyorum da şimdi, ne muazzam rüyalar yumurtladığını hazin hazin tesbit ediyorum.

İşine döndürmüştük. Sendika başkanı olmuştu. Kitle halka olmuştu etrafında. Gün aşırı olmasa bile haftada iki üç yüz kilometreyi aşkın mesafeden bana telefon edipte hal hatırdan sonra, «Abim emret, abim emrindeyim» diyenin, affedilmez hataları sebebiyle, daha sonra elinden tutmadığımız için bugün öfkeli.

Şatafatlı hayatını kaybetmiştir. Görünüşte kalıptır. Ama kalıbının adamı çıkmadı. Biz ne yapalım. Alındaki ar damarı çatladı bir kere. Devrilmenin perişanlığı içinde gelmişti odama. sorusu «Halim ne olacak benim» olmuştu, medet bekliyordu. Cevabım «Hesaplarını kontrol ettiriyoruz, elinden tutacağız; bir şartla, muhaseben düzgün çıkarsa...» Bir daha bu küççe yığını gelemedi yanımıza. Yüzü de yoktu.

Muhasebesinin sonucu hiç de parlak olmadı.

Şimdi nerededir? Ne yapar dersiniz? Herzeler peşinde.

Dün kendilerini ağır töhmetlerle suçladığı kişilerle aynı potada.

Bir başka tip te mikrofon önündeki nutuklarda, sohbetlerdeki konuşmalarda, birlikten, beraberlikten bahseder, ikinci sendika yöneticilerine hayat hakkı bağışlanmaması yolunda fetva verir ve sonra aynı çukura yuvarlanır. Ne demeli böylesine?

Sendikalar demokratik müesseselerdir. Seçilmek ne kadar normal ise, seçimi kaybetmek de normal sayılmalı. Bir kuru lokma için karakter değişikliği, ideal bozukluğu değer mi? İtibarın kalır mı?

Biri de, ellerini açarak «ne yapayım, beni anla, öyle (!) gözükmek zorundayım, yani geçim meselesi, bunu bil,» bir seferinde de «sen eski arkadaşım olmana rağmen, her yönün ile seni tanımamıştım, beni müşkülden kurtardın, kayıtsız şartsız saflarında olacağım» demiştir.

Bugün ise gerekçe lâzım kendisine saf değiştirmek için. Yumurtladığı cevahir ise, «lâf anlatamıyoruz.» Bak hele...

MEYDAN BOŞ DEĞİL

Rozet hikâyesi hatırlattı bana bunları. Dün başka türlü düşün, bugün ağız değiştir.. Olur mu? Oluyor işte.

Karakter, hırs, ihtiras ve en önemlisi mide meselesi. Hele kafa, kalp ipoteklenmiş ise artık ondan hayır beklenemez.

Meydan boş değil. Hizmetler ortada. Gerçekleri de işçimiz biliyor. Maceracılar kalacak olan miras, hüsrandan öteye varamıyacaktır.

Seyfi Demirsoy

OLAYLAR

İşçi Liderleri Bildirisi

Türk İşçi Hareketi liderleri geçtiğimiz ay Ankara'da toplanmışlar, yurt ve çalışma hayatı ile ilgili sorunları ve bunların çözüm yollarını görüşmüşlerdir. Aşırı akımların, toprak ve tarım reformunun, vergi adaletinin, Plânlama çalışmalarının görüldüğü toplantı sonunda bir bildiri yayınlanmıştır. Bu bildiriyi aynen sunuyoruz.

Türk İşçi Hareketi liderleri 27 Şubat 1967 günü Ankara'da toplanarak, yurt ve çalışma hayatı ile ilgili sorunları ve bunların çözüm yollarını görüşmüşlerdir.

İşçi liderleri üç gün süren toplantı sonunda aşağıdaki hususların kamu oyuna duyurulmasını kararlaştırmışlardır.

1 — Türkiye az gelişmiş bir ülkedir. Ekonomimiz geri kalmış bir ekonominin bütün özelliklerini taşımaktadır.

Geri bir tarıma dayanan ekonomimiz içinde sanayileşme hareketleri cılız kalmış, tüketim maddeleri üretimine yönelmiş montaj sanayinden öteye gidememiştir.

Çalışan nüfusun yüzde 77.4 ü tarımda, ancak yüzde 9.8 i sanayidedir. Tarımda çalışan nüfusun büyük kısmı topraksızdır. Gene

tarımda istihdam edilen 10 milyondan fazla köylünün ortalama aylık geliri 90 lira civarındadır. Bu durum, köyden şehire akımı gittikçe hızlandırmakta, büyük şehirlerde, sanayide çalışan işçiyi tehdit ve sosyal hayatımız için büyük bir tehlike teşkil eden işsiz sayısını gittikçe artırmaktadır.

Yatırımlar yetersizdir, plân hedeflerinin altında kalmaktadır. Özel sektör yatırımları plânda ön görülen sahalar yerine konut, özellikle lüks konut alanına ve lüks tüketim harcamalarına yönelmiştir. İç ve dış ticaret alanında tefecilik, komisyonculuk ve çeşitli spekülasyonculukla çok büyük gayrimeşru kazançlar elde edilmektedir.

Millî gelir dağılımı tam mânâsıyla gayri adildir.

Sosyal durumumuz da ekono-

Liderler, yurt ve çalışma hayatıyla ilgili sorunları görüşüyor.

Olaylar

mik yapımızdan pek farklı değildir. Gizli ve açık işsiz sayısı açık lanan resmi rakamların çok üstündedir.

Sağlık hizmetleri elverişsiz, beslenme durumumuz kötüdür. Barınma imkânları yetersizdir. Şehirlerimizde gecekondu sayısı, alındığı iddia edilen bütün tedbirlerle rağmen, köyden şehire akım yüzünden süratle artmaktadır. Kısır çekişmeler, zaten feci bir durumda olan eğitimimizi daha da yetersiz hale sokmuştur.

Bu tabloya bir de aşırı cereyanların rejimimizi yıkmak yolunda giriştikleri ve hergün biraz daha genişlettikleri faaliyetleri de ekliyecek olursak, yurdumuzun çok ciddi sosyal ve ekonomik meselelerle karşı karşıya bulunduğu ortaya çıkar. Ancak çok acıdır ki, memleketin bu hazin tablosu bile, bir takım çevrelerin uyarılmasına kâfi gelmemektedir.

Parlamento üyeleri kısır çekişmeler içindedir. Alınması gerekli köklü tedbirler, komisyonlarda aylar hatta yıllarca bekletilmektedir. Meclis 96 günlük çalışmalarında sadece 6 kanun çıkarabilmiştir. İktidar partisi olsun, muhalefet partileri olsun bilerek ya da bilmeyerek Meclis çalışmalarının verimli olmasını engellemekte, köklü tedbirler almak yerine, günlük tedbirlerle durumu idare etmeyi tercih etmektedirler. Parti sözcülerinin ekonomik ve sosyal tedbirler alınması gerektiği yolundaki sözleri Meclis zabıtlarında kalmaktan öteye gidememekte, uygulamaya geçilememektedir.

Toprak ve tarım reformları yıllardanberi politik istismar konusu yapılmıştır. Vergi adaletsizliği süregelmemektedir. Petrol ve madenlerimizin memleket menfaatlerine en uygun şekilde işletilmesi için gerekli tedbirler alınmamıştır. Parlâmentoda nutuklarına konu olmaktan ileri gidememektedir. Millî gelir dağılımının gayri adil olduğu herkes tarafından, her yerde söylenmekte ve fakat hiçbir tedbir teklif edilememektedir. Yıkıcı cereyanlarla mücadelede herkes hemfikirdir ama

metod tartışmalarından öteye gidememektedir.

Bütün bunlara ilâveten, çıkarılan son zam kanunları vergi adaletsizliğini büsbütün arttırmış; dar ve sabit gelirliilere daha da vergi yükü yükleyerek, vatandaşları arasında büyük kırgınlık yaratmıştır.

İşte bütün bu şartlar içinde dahi Türk İşçi Hareketi karamsar olmadan, bu durumun acil ve köklü reform tedbirleri ile düzeltileceği inancını muhafaza etmekte, bu konuda üzerine düşen fedakârlığı sorumluluğunu müdrik olarak yerine getirmeğe hazır bulunmaktadır.

Türk İşçi Hareketi memleketin bu üzücü tablosunun bir an önce düzeltilmesi için gerekli uyarıyı yapmayı en büyük görevi sayar.

Parlâmentoyu tarihi görevini yapmaya davet ediyoruz.

Alınması gerekli acil tedbirler şunlardır:

— Vergi reform kanunlarının sosyal adalet ilkelerini gerçekleştirecek şekilde derhal çıkartılması, vergilenmemiş ya da çok vergilendirilmiş büyük kazançların derhal vergilendirilmesi, tarımsal gelirden vergi alınması, lüks konut ve lüks tüketimin vergilendirilmesi; vergi kaybını önleyecek tedbirlerin en etkili şekilde alınması;

— Toprak ve tarım reformlarının en kısa zamanda gerçekleştirilmesi;

«... Toprak ve tarım reformları en kısa zamanda gerçekleştirilmeli, vergi reform kanunları çıkarılmalı, Özel Sektör yatırımları Plân'da öngörülen hedeflere yöneltilmelidir...»

«... Ekonomimiz geri kalmış ekonominin bütün özelliklerini taşımaktadır...»

rilmesi;

— Dış ticaret yoluyla yapılan ve yüz milyonları bulan kaçakçılığı önleyebilmek için gerekli her çeşit tedbirin derhal alınması;

— Her türlü spekülâtif davranışların önlenmesi haksız ve gayri meşru kazanç kaynağı olan tasarruf bonolarının kaldırılması;

— İş ve Deniz-İş Kanunları, İşsizlik Sigortası Kanunu Tarım-İş Kanunu gibi sosyal hayatımızı etkileyecek kanunların çıkarılması;

— Madenler ve petrollerimizin memleket menfaatlerine en uygun şekilde işletilmesinin sağlanması, bu konulardaki kanunların derhal ele alınması;

— Özel sektör yatırımlarının plânda ön görülen alanlara yönelmesi için tedbir alınması;

— Aşırı akımların önlenmesi i-

çin gerekli tedbirlerin, sosyal ve ekonomik tedbirlere öncelik tanınarak gerçekleştirilmesi.

Türk İşçi Hareketi Parlâmento-yu tarihi görevini yapmaya davet ederken, siyasî partilerimizi de memleket meselelerini politik istismar konusu yapmamaya, yurdun ana davalarında kısır çekişmeleri bir yana bırakmaya çağırır.

Türk halkı artık, memlekete hiçbir yarar sağlamayan partici-lik çekişmelerinden bıkmıştır. Siyasî partilerin ana dâvaları hal yolunda işbirliği yapmasını beklemekte ve iyi niyetli davranışlarda bulunacak politikacıları bağrına basmağa hazır bulunmaktadır. Demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları olan partileri kısır partici-lik çekişmeleri içinde bırakmak isteyen politikacıların memleket-severliğinden şüphe etmemek in-

maya hazır ve amadedir.

Yeni Anayasa düzeninin getirdiği temel hak ve hürriyetler çerçevesi içinde teşkilâtlanmış Türk işçisi Batı dünyasının işçi hakları ve hürriyetleri konusundaki temel felsefesini bilmekte ve bu hak ve hürriyetleri aynı ölçülerle kullanmaya hazırlıklı bulunmaktadır. Kendisine güvenmekte ve kendisine güvenilme zarureti, kazanılmış bir hak saymaktadır.

2 — Şu anda yurdumuzda bir facia oynanmaktadır. Batmanda 24 günden beri devam etmekte olan petrol grevi işçi haklarına girilmiş tecavüzlere karşı Türk İşçi Hareketinin meşru savunması halini almıştır. Anayasanın getirdiği hakların koruyucusu olması gereken devlet kuvvetleri bu haklara karşı adeta bir savaş açmışlardır.

Anayasamız işçi haklarının

«... Aşırı akımların önlenmesi için gerekli tedbirler, Sosyal ve ekonomik tedbirlere öncelik tanınarak, gerçekleştirilmelidir.»

kânsızdır.

Partilerimiz elbet çeşitli sosyal ve ekonomik görüşlere sahiptirler. Ancak, bu görüş ayrılıkları dahi memleket yararına bir asgari noktada birleşmeyi önlememeli-
lidir.

Siyasî partilerimiz toplumu bir an önce kalkındırmak amacı taşıdıklarını her zaman ve her yerde söylemekte, ilân etmektedirler. Bu sözleri söyleyenlerin bu konuda samimi olup olmadıkları sosyal ve ekonomik tedbirlerin alınması sırasındaki davranışlarından belli olacaktır.

Türk İşçi Hareketi gerekli sosyal ve ekonomik tedbirlerin alınması için her türlü hazırlıklara katılmaya her türlü yardımı yap-

korunması görevini Devle-
te vermiştir. Ne acıdır ki, bir Devlet kuruluşu işçi haklarını korumak yerine, bu haklara karşı tecavüze girişmiştir. TPAO Türkiyemizin tek millî petrol kuruluşudur. Onun bir kuruluş bile zarara girmesi ekonomimiz içinde kapatılması çok güç yaralar açacaktır. Hal böyle iken, işveren şahsi kaprisleri yüzünden Sendikayı zorla greve itmiş, bu millî kuruluşun zarara girmesini kılı kıpırdamadan seyretmektedir. Konu ile doğrudan doğruya ilgili olan Çalışma ve Enerji Bakanları da aynı davranış içinde bu acı duruma kayıtsız kalmış, hatta yardımcı olmuşlardır.

İşveren, işçi haklarına ve mil-

lî ekonomimize karşı giriştiği tecavüzün telaşı içinde Türk İşçi Hareketinin tek temsilcisi Türk İş'in manevi şahsiyetine dahi dil uzatmaya cür'et edebilmiştir.

Batmanda adeta sıkı yönetim havası yaratan, grevcileri olduğu kadar, devlet kuvvetlerini de tedirgin eden, grevcilerden olsun, zabıta kuvvetlerinden olsun bir çok memleket evlâdının kanının dökülmesine ve meşru haklarını koruyan grevci-lerden 16 sının demir parmaklıklar arkasında özgürlüklerinden mahrum edilmesine sebep olan bu grevin bir an önce sona ermesi için Hükûmetin duruma derhal müdahalesini istemekteyiz. Ancak, Türk İşçi Hareketi işçi ve sendika haklarını tanımayan hiçbir çözüm yolunu asla kabul etmeyecektir. Bu, bütün işçi liderlerinin ortak kararıdır. Türk-İş'e bağlı bütün işçi kuruluşları bu grevin Türk İşçi Hareketinin şeref mücadelesi olduğu inancıyla, hareketinin başarıya ulaşması için maddi ve manevi bütün güçlerini seferber etmeğe hazırdırlar.

3 — Türk İşçi Hareketini yurtaşın şikâyetçi olduğu ve memle-kete hiçbir faydası dokunmayan kısır partizanlık çekişmelerine ve bundan daha da tehlikeli olarak aşırı akımların kucakına çekmeye yönelen her türlü çaba başarısız kalmaya mahkûmdur.

Türk İşçi Hareketi bugün hergünkünden daha güçlüdür. Bu hareketi bölme çabaları kamu oyununda «İşçi hareketi bölünüyor mu?» endişesi uyandırmaktan öteye geçemez. Aslında bu çabaya girişenler Türk İşçi Hareketini böle-
yeceklerini de bilmekte ancak komuoyunda bu endişeyi yaratma gavesi gütmektedirler.

İşçi liderleri Türk-İş'e karşı gişilecek her çeşit bölme teşebbüsünün nereden gelirse gelsin etkisiz kalacağı inancını taşımakla beraber, bu çeşit davranışlara karşı en sert şekilde mücadele edilmesi gerektiğini de kabul etmişlerdir.

İşçi liderleri bu konuda alınması gerekli tedbirleri de gözden geçirerek karara bağlamış bulunmaktadır.

HALİL TUNÇ:

**“Türkiye hürriyetle
emniyeti bir arada
götürmeğe mecburdur,,**

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Şubat ayı sonunda İstanbul'da Türkiye Gazeteciler Sendikasında düzenlediği basın toplantısında TİP'e ve DİSK'e çatmış, son zamlara da değinerek hükümetin vasıtalı vergilerle, işçi sınıfının yükünü ağırlaştırdığını söylemiştir.

Son zamları ele alarak konuşmasına başlayan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, her alanda istihsal düşüklüğünün devam ettiği bir sırada, Türkiye'nin kalkınması için daha uzun yıllara ihtiyaç olacağını söylemiş, Türkiye'deki işçi hareketinin sosyal alanda daima yol gösterici olduğunu kaydettikten sonra, Türk-İş'in bu konuda daima ilerici hareketlerde önderliği muhafaza ettiğini ifade etmiştir.

VERGİLER

Son zamlar konusuna temas eden Tunç, hükümetin vasıtalı vergilerle işçi sınıfının yükünü ağırlaştırdığını öne sürmüş ve «Biz belki önümüzdeki toplu sözleşmelerde yapılan zam karşılıklarını, ücretlere yaptıracağımız zamlarla alacağız, fakat asıl düşüncemiz, bu zamların maliyetlere intikal ettirilmek suretiyle geniş halk yığınlarının bundan zarar görmesidir» demiş ve bunu önlemek için yapılacak toplu sözleşmelerde, işçilere yapılacak zamların maliyete intikal ettirilmesini önleyecek maddeler konulacağını söylemiştir.

BATI MODELİ POLİTİK VE EKONOMİK DÜZEN

«Biz batı modeli politik ve ekonomik düzen ile yine batı modeli bir sendikacılığın taraftarıyız. Hürriyetle emniyeti bir arada görmek istiyoruz» diyen Tunç doğu blokunda sendikacılığın ve toplu sözleşme düzeninin olmadığını ifade etmiş ve Türkiye İşçi Partisinin sendikacılık ve ekonomik anlayışının doğu modeli olduğunu söyledikten sonra «Türk-İş bunun için TİP'in karşısındadır. Bugün bütün sosyal ve ekonomik konularını halletmiş olan İsveç ve Avusturya gibi ülkeler batı modeli bir ekonomik düzen ve batı modeli bir sendikacılıkla kalkınmışlardır» demiştir.

YARDIMSIZ KALKINMA OLMAZ

Türk-İş'in aldığı dış yardımlar konusuna da temas eden Genel Sekreter Halil Tunç şunları söylemiştir: «Yardimsız kalkınma olmaz. Türkiye İşçi Partisinin bile programında dış yardımlar konusu vardır. Türk-İş AİD'den direkt olarak yardım almamıştır. 1954 yılında işçi eğitimi için hazırlanan bir projeyi hükümet kendi eli ile 1960'a kadar yürütmüştür. Biz, Türk-İş olarak 1960 ta hükümete başvurarak bu projenin bir işçi teşekkülü tarafından yürütülmesini istedik. Projenin bize devrini isterken şartımız, kayıtsız şartsız tam bağımsızlık prensibi idi. Bu güne kadarki

uygulamada da gerçekten işçi eğitiminde bağımsızlığımıza gölge düşürecek tek bir müdahale olmamıştır. Aksine, eğitim faaliyetlerimizde petrolün millileştirilmesi, madenlerimizin korunması gibi bağımsızlığımızla ilgili konular geniş olarak ele alınmıştır.»

DİSK VE TİP KONUSU

Bir soru üzerine, Türk-İş bünyesinden ayrılarak (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) adı altında bir işçi teşekkülü kuran sendikalar konusuna da değinen Türk-İş Genel sekreteri Halil Tunç, bu teşekkülün kurucularından Lastik-İş ve Maden-İş'in aldığı dış yardımların, Türk-İş'in aldığı yardımların bir misli fazla olduğunu, bu arada Varto felaketzedelerine dışarıdan gönderilen 10 bin dolarlık yardımı Maden-İş'in dolaylı olarak kendine malettiğini söylemiş ve «Şunu kesinlikle ifade ediyorum ki, en ücra köşedeki işçimizi eğitene kadar yardım almağa devam edeceğiz» demiştir.

TİP'in son günlerde Türk-İş aleyhindeki tutumları ve DİSK'i kurdurma çabasına da değinen Halil Tunç bu konuda şöyle demiştir:

«TİP demokratik müesseseleri tahrir etmek üzere şahsi emellerine kullanmak için DİSK'i kurduştur. Daha açıkça söylüyorum, Mao'nun Kızıl Çin'de öğren cilere yaptırmak istediği kültür ihtilalini TİP, Türkiye'de Türk işçisine yaptırmak istemektedir. İşçi Partisi korkak bir partidir. Gerçek niyetlerini açıklamaktan korkmakta ve dolaylı yollardan gitmektedir. Fakat Türkiye hürriyetle emniyeti bir arada götürmeğe mecburdur. Biz ne sadece hürriyetin, ne de sadece emniyetin bulunduğu bir ülke olmak istemiyoruz. İşçi adı TİP'in sadece isminde bulunmaktadır. 15 kişilik milletvekilinin içinde ancak üç işçidir. TİP'de aydınların sırtına basarak ikbal peşinde olanların paralelindedir.»

Maceracıların yeni oyunu DİSK

Geçtiğimiz ay içinde, büyük gürültüler koparması için hazırlıklar yapılan, fakat umduğunun aksine en ufak bir ilgi bile görmeyen bir işçi konfederasyonu kuruldu: DİSK. Kuruluş gerekçesinde, Türk-İş'in işçiyi temsil etmekten uzaklaştığını, işçinin tek temsilcisinin kendisi olabileceğini ilân eden yeni konfederasyon yetkililerinin sözleri, ister istemez hafızaları geriye götürdü ve bundan iki yıl kadar önce aynı iddialarla ortaya çıkan iki kuruluşun akıbetini hatırlattı. Bunlar, «Dayanışma Konseyi» ve «Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu» idi. Onlar da Disk'çiler gibi, büyük iddialarla ortaya çıkmış, basın toplantıları yapmış, Türk-İş'i suçlamış, işçilerin koşa koşa gelip kendi teşkilatlarına katılacağını söylemiş, sonra da ortadan silinip gitmişlerdi.

Kuruluşu, TİP'in kuruluş vıldönümüne rastlatılan ve TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın candan tebrikleriyle karşılanan DİSK, işçiden ilk darbeyi daha kuruluşunun haftasında Adapazarında yedi. Burada düzenledikleri bir toplantıya katılan Disk kurucuları, işçiler tarafından neredeyse linç ediliyorlardı. Neyse ki, aleyhinde bulundukları Türk-İş'in Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar oradaydı. Yetişip, onları kurtardı. Ama, Diskçiler bundan da kendilerine bir pay çıkarmak istediler, Topkar'ı suçladılar; Bölgeyi de Türk-İş mensupları için «yasak bölge» ilân ettiler. «Yasak bölge» lâfını duyan bir sendikacının şu sözleri muhtemeldir ki, daha birçok kim senin aklından geçmiştir: «Peki, ama Türk-İş mensupları Adapazarına gitmezse, bir daha Diskçileri işçinin efinden kim kurtaracak?»

OLAYLARIN BAŞLANGICI

Disk'in kuruluşu aslında Türkiye İşçi Partisinin işçi kuruluşlarını ele geçirme politikasının başarısızlığa uğraması üzerine arayıp, bulduğu yeni bir çaredir. TİP kurulduktan bir süre sonra,

Türk-İş'i ve dolayısıyla onun teşkilatını ele geçirmek için çabalara girişmiş, ne var ki, bu çabalar başarısızlıkla sonuçlandı gibi. Türk işçilerini de bu partiye karşı meşru savunma durumuna sokmuştur.

Türk-İş tüzüğünde de yer alan ve geçen yıl Mart ayında Ankara'da yapılan Altıncı Genel Kurulunda delegelerin onayıyla karışılan «Partilerüstü politika» uygulaması, TİP tarafından daima kötülenmiştir. Bu siyasi parti, işçi hareketinin kendi kontrolünde olmasını istediğini, davranışıyla açıkça ortaya koymuştu. Oysa ki, Türk İşçi Hareketi havatıyet ve gücünü, belli başlı bazı ilkelere bağlılığından almaktaydı.

Bu konuda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunc tarafından yazılan ve çeşitli İstanbul Gazetelerinde yayınlanan bir seri makale, gerek TİP'in niyetlerini ortaya koyması, gerek Türk-İş'in ilkelere bağlılığını açıklaması bakımından ilgi çekici oldu.

Tunc, «Türk İşçi Hareketi ve Siyasi Partiler» başlıklı makalesinde, Sendikacılığımızın güclenme nedenlerine ve Türk-İş'in ilkelere değinerek, ilgi çekici bazı açıklamalar yapıyordu. Birçok gizli kalmış, ya da pek üzerinde durulmamış gerçekleri gün ışığına çıkarabilecek nitelikte olduğu için Türk-İş Genel Sekreterinin makalesini bu araya aynen alıyoruz.

«Sendikacılık hareketimizi yakından izleyenler, bu hareketin, uzun bir aradan sonra yeniden kurulduğu 1946'dan sonra geçen 14 yıllık bir dönem içinde büyük bir gelişme kaydedememiş olduğunu bilirler. Türk işçi hareketinin güclenmesi 1961 yılından sonra başlamış ve eşi ender görülen bir hızla gelişmiştir.

İşçi hareketinin bu gelişmesi kamuoyunun dikkatini çekmiş ve gözler sendikacılığımıza dikilmiştir. Ama kabul etmek gerekir ki, birçok kimse bu gelişmenin asıl nedenlerinin farkında değildir.

ZAMAN GEÇTİKÇE...

Türk-İş'in ve Türk İşçi Hareketi'nin benimsediği uzun ya da kısa vadeli belli ilkeler vardır. Bu ilkelere birisi, zaman zaman bazı çevrelerin şiddetli hücumları, tenkitleri ile karşılaşmış, üzerinde sert tartışmalar yapılmıştır. Üzerinde çeşitli sebeplerden bu kadar çok durulmuş olan bu ilke, «Türk-İş'in partilerüstü politika» anlayışı ve uygulamasıdır. İlk zamanlarda önemi tam olarak kavranamayan, partilerüstü politika ilkesinin, ne kadar ileri bir görüşle ortaya konulmuş olduğu, Türk İşçi Hareketinin güclenmesinin ana faktörlerinden biri olduğu zaman geçtikçe iyice anlaşılmıştır. Partilerüstü politika anlayış ve uygulamasına yöneltilen şiddetli, insafsızca hücumlara Türk Sendikacılık Hareketinin liderleri, büyük bir inanç ve sabırla göğüs germe-sini bilmişlerdir.

1961 Anayasasına kadar, sendikaların tüzüklerinde partilerüstü politika izleme ilkesi yer almazdı. Yeni Ana-

yasa ile birlikte, her konuda görülen uyanış ve toparlanma, geçmişte kötü örnekleri, zararları görülen davranışlardan kurtulma çabası, sendikaları da etkilemiş ve sendikaların tüzüklerine partilerüstü kalma anlayışı girmiştir.

1961 den önce sendikalarımız siyasi partilerden çok çekmişlerdir. İşçi hareketinin yeni Anayasamıza kadar, güçlenip gelişmemesinin sebeplerinden biri de siyasi partilerin etkisinde kalmış olmasıdır.

Büyük bir aydın topluluğu olan öğretmenleri ikiye bölen partililik, öğrenci kuruluşlarına çifte kongreler yaptırarak, onları parçalayan partililik, işçi hareketine girememişse, bunun nedenlerini partilerüstü politika ilkesinde aramak gerekir.

SANILMASIN Kİ...

Türk sendikacılığının, siyasi partiler karşısında tarafsızlığını koruması ilkesi, işçi hareketinin siyasi meselelere, ülkemizin çeşitli sorunlarına ilgisiz kalmakta olduğu anlamını taşımamaktadır. Aksine, Türk - İş ve Türk sendikacılığı, Anayasa'nın, 274 sayılı Sendikalar Kanunu'nun çizmiş olduğu sınırlar içinde, siyasal sorunlarla ilgilenmekte, memleketin problemlerinin çözümlenmesi için, kendi görüşlerini açıklayarak, çözüm yolları teklif etmektedir. Önemli olanı, Türk - İş'in yaptığı uyarıların, teklif ettiği çözüm yollarının toplumda büyük yankılar, ilgililer üzerinde büyük etkiler yaratmasıdır.

Türk - İş, savunucusu olmakla şeref duyduğu, demokratik rejim içinde, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da memleketin her sorunu ile ilgilenecektir; bu, onun en tabii görevidir. Nitekim, Türk - İş yalnız işçilerin değil, bütün toplumumuzu ilgilendiren meseleler üzerine eğilmiş, toprak reformu, madenler ve petrolün millileştirilmesi, dış ticaretin belli bir ölçüde devletleştirilmesi ile yakından ilgilenmiş, hattâ bu fikirleri Türkiye'de ilk defa ortaya atan kuruluş olmuştur. Ne var Türk - İş bu görüşleri, sonradan savunmaya kalkan İşçi Partisi gibi katı bir doktriner görüşle değil, Türkiye'nin gerçeklerine uyduğu, işçi ve ulusun yararına olduğuna inandığı için ortaya atmıştır.

BİR SORU VE CEVABI

Bu arada akla bir soru gelebilir.

Bugün toplumu yaralayıcı ve bölücü mücadelelere itmek isteyen akımlar, Türk İşçi Hareketini hiç etkileyememiş midir? Bu soru ile beraber, ikinci bir konfederasyonun kuruluşu da örnek olarak verilebilir.

Biz bugüne kadar, kurulacağı açıklanmış olan ikinci konfederasyon hakkında herhangi birşey söylemek istemiyorduk. Çünkü, ikinci konfederasyonlar bundan önce de kurulmuş, büyük iddialarla ortaya çıkmış, fakat, Türk İşçi Hareketinden bir zerre bile koparmaya güçleri yetmemiştir. İkinci kuruluşlar, aksine dayanışmayı sağlayarak, Türk - İş ve Türk İşçi Hareketini olumlu yönde etkilemiştir.

YENİ KURULUŞA GELİNCE

Kurulacağı açıklanmış olan yeni konfederasyon, ortaya hangi iddia ile çıkarsa çıksın, adı ne olursa olsun, ku-

ruluşunun gerçek nedenlerini ne kadar gizlerse gizlesin, Türk İşçi Hareketi tarafından, ideolojik ve politik bir kuruluş olduğu bilinmektedir.

Bu konuya eğilmemizin sebebi, toplumda uyanabilecek, «işçi hareketi de öğretmen ve öğrenci kuruluşları gibi bölünüyor mu?» endişesini silmek içindir.

Olayları izleyenler, birkaç ay önceye bakacak olurlarsa, TİP'in Malatya kongresi ve bu kongrede alınan kararları hatırlarlarsa, işin gerçeğini, yeni kuruluşun maksadını öğrenmiş olurlar.

İşçi teşkilatları, kuruluşları bakımından, öğrenci ve öğretmen teşkilatlarına benzerlerse de, fonksiyonları ve büyüklükleri bakımından tamamen ayrı bir görünüştedirler. Türk Silâhlı Kuvvetlerinden sonra, Türkiye'deki or-

Kanat çırpması

İpotekli Kafalar

İpotekli kalem sahipleri, köşelerinde, maceradan öteye gidemeyecek, Türk-İş dışındaki bir işçi hareketini yağlandırıp ballandırmaktalar. Kendileri de inansa bari...

Sorulduğunda yoğurtçuların yoğurtlarının ekşiliğini söyledikleri görülmüş müdür? Rakamlarında yanlışlığı tespit edilmiş midir? Döksünler bohçadaki rakamların da görelim güçlerini? Anlayalım üye sayılarını... Cesaretleri var mı?

Pembe görüşlü bunlar. Sihirli değneği havada salladıklarında, koşa koşa işçilerin karanlığa koşacaklarını umuyorlar. Gafillik değil de nedir bu? Boylarının ölçülerini birkaç defa aldıkları yetmiyormuş da bir defa daha deneyecekler. İşte o kadar.

Son kongreyi hatırlıyorum. Kahramanlarımızdan (!) biri kürsüde bizim için «utanmasam ayaklarını öpeceğim» cümlesini kelimelerin üzerine basa basa birkaç defa tekrarlamıştı. Şimdi «tu kaka» demeğe yeteniyorlar. Karakter meselesi.

İlerde Türk-İş'in eşiğini öpmeye, yüz sürmeğe gideceklerdir.

Bekleyip göreceğiz. Kafaları ve kalemleri ipotekli bakalım o zaman ne diyecekler... Yanıldıkların itiraf edebilecekler mi?

Gıcırdayan dingile yağ konur. Biz onu yaptık şimdilik.

ganize kuvvetlerin en büyüğü ve bilinçlisi işçilerdir. İşçi hareketi, Anayasasının kendisine tanıdığı haklarla, memleket ekonomisini her an etkileyebilir.

İşçi böylesine güçlü bir teşkilatı, sınıf esasına dayanan, katı doktriner görüşlere sahip, siyasî bir kuruluş, ya da kuruluşların kucağına atmak, Türkiye için bir felâket olacağı gibi, demokratik rejimimizin de sonu olur.

HÜCUMLAR YENİ DEĞİL...

Türkiye İşçi Partisi, batı modeli bir demokratik sosyalizmi benimsemiştiği ve katı görüşlerini uygulayabilecek ortamı yaratabilmek için işçi kuruluşlarını parçalamaya çalıştığı için, başından beri Türk - İş'le karşılaşmıştır. Bu karşı karşıya gelme yüzünden işçiler arasında hertürlü gelişme imkânını yitiren İşçi Partisi yöneticileri, çareyi Türk - İş yöneticilerine hücumda bulmuşlardır. Türk - İş Genel Kurulları yaklaştığı sırada, TİP idarecileri, «işçiler artık Türk - İş yöneticilerine itibar etmiyorlar, bu devre yöneticiler mutlaka değişecektir» gibi sözlerle ortaya çıkmışlardır. Bu temenni ya da telkin çabalarına rağmen, Türk - İş yöneticilerinin yeniden oybirliğine yakın bir çoğunlukla yeniden işbaşına getirilmeleri, aradan geçen altı yıllık bir mücadelede işçi hareketi bünyesinde en ufak bir sarsıntı bile yaratmamış olması, TİP idarecilerini yeni yollar aramaya itmiştir. TİP yöneticileri, bu yolu kendilerine bağlı sendika yöneticilerine Malatya kongresinde talimat vererek, kanunen TİP'e organik bağlarla bağlanması mümkün olmamakla beraber, pratikte İşçi Partisinin organı olarak çalışacak yeni bir işçi konfederasyonu kurdurmakta bulmuşlardır.

DİSK'in kuruluş sebebi budur...

TÜRK-İŞ VE İKİNCİ KURULUŞLAR...

Bugün Türk - İş ve ona bağlı kuruluşların yöneticileri, sendikacılık mücadelesini, kuvvetli olmanın verdiği güvenlik duygusu içinde, sakin bir şekilde yapmaktadırlar. Artık, içinde bulduğumuz, Anayasa düzeni ve demokratik rejimde, «atılganlıkla», «kahramanlıkla» değil, bilgi ve memleket gerçeklerini yakından tanımakla işçi ve topluma yararlı olunabileceği anlaşılmıştır. Anlaşılmıştır ki, kaba kuvvet gösterilenlerinden önce işçi ve toplum çıkarlarını korumak için tutulması gereken yüz-

lerce yol vardır. Bunu bilen Türk İşçi Hareketi liderlerini, aksi davranışta bulunmaya zorlayan telkinler nereden gelirse gelsin, işe yaramıyacaktır.

KISA SÜREDE GÖRÜLECEK TİR Kİ...

DİSK, «şu kadar bin kişiyi kapsayacağını» iddia etmektedir. Ancak bugüne kadarki uygulama da göstermiştir ki, Türk - İş'ten ancak, yönetici ayrılır; işçi kitlelerini Türk - İş'ten ayırmaya kimsenin gücü yetmeyecektir. Nitekim DİSK kurucuları da işçilerden kopmuş, büyük kitlelerin güvenliğini yitirmiş, sendikacılık hayatlarının son demlerini yaşayan insanlardır.

Kısa zamanda görülecektir ki, yurdumuzda siyasî partilerin patentleri altında kurulan işçi kuruluşları uzun ömürlü olmayacaktır.

Kıta Çindeki Kızıl Muhafızların yaptıklarını, işçiye yaptırmak amacıyla TİP tarafından kurulan DİSK'e Türk işçisi kesin olarak yakınlık duymayacak, TİP, işçiden ne ölçüde itibar gördüyse, DİSK de aynı muamele ile karşılaşacaktır.»

DİSK KURUCULARININ İDDİALARI VE TUTUMLARI

Disk kurucusu olan ve çoğu TİP içinde Milletvekili, yada yönetici olarak almış kişiler, hareketlerini meşru gösterebilmek, Türk-İş'i de yıpratılabilmek amacıyla neler söylediler, neler... «Türk-İş'in işçi örgütü olmaktan çıktığından» tutun da «Türk-İş'in Amerikan Hükümetinden yardım aldığı», «Türk Sendikalarını inceleme yapmak için Amerika'ya gönderdiğine» kadar herşey, Konfederasyonu kötülemek için söylendi... Ama, bunlar, tehlikeli silahlardı, kullananı yaralayabilirdi. Avustralya yerlilerinin kullandıkları «bumerang» adlı bir silah vardır; eğer atıldığı zaman hedefe rastlamazsa, geri dönüp, atana gelir. Ancak eğer b usilahlı kullanan usta değilse, geri geldiği zaman, atanı yaralayabilir. Disk'çilerin kullandığı silâhlar da böyle oldu, kendilerini yaraladı.

Mesela, DİSK Kurucularından Lastik İş Başkanı, TİP Genel

Sekreteri Rıza Kuas bir yandan Türk-İş'i Amerikan yardımı almakla suçluyor, bir yandan da Amerikan Yardım Teşkilatına başvurarak, sendikasına Amerikan yardımı istiyordu. Aynı davranışı, Disk Başkanı Kemal Türkler de yapıyor ve gene Amerikan Yardım Teşkilatına yazı yazarak, Başkanı Bulunduğu Maden-İş Sendikasının giriştiği dehşetengiz projeleri uygulamak için Amerikan Hükümetinin yardımında bulunmasını talep ediyordu.

Bir başka Disk kurucusu olan (sonradan Disk genel sekreteri seçildi) İbrahim Güzelce ise, inceleme gezisi için Amerikaya gideceği sırada, sağlık durumunun uygun olmadığı doktor raporu ile anlaşıncı, İstanbul'daki Amerikan Konsolosunun kapısını nasıl aşındırdığı, kendisinin mutlaka Amerikaya gönderilmesi için nasıl ricalarda bulunduğu, sendikacılar arasında eğlenceli bir hikâye olara khala anlatılmaktadır.

Hele hele, Kemal Türklerin Türk-İş Altıncı Genel Kurulunda bir yıl önce yaptığı konuşma hâla dillere destandır: «Türk-İş yöneticileri işçiye böylesine hizmet etmişlerdir ki, utanmasam onların eşiklerini öperim» demişti Türkler. Gene Türkler, dış yardım ile ilgili olarak Türk-İş'e çektiği bir telgrafta, «Amerikan yardımına karşı olmadığını kesinlikle» açıklıyordu.

Buna benzer daha yüzlerce örnek vermek mümkündür. Ama, bunlar işin eğlenceli tarafı olarak, Disk macerasının birer renk unsuru olmakta, tebessümler yaratmaktaydı. Disk'in hiç olmazsa, bu yönüyle yarattığını ve bu tarafla faydalı olduğunu kabul etmek gerekir.

AMERİKAN YARDIMI İDDİASI

Disk kurucuları, Türk-İş'i yıpratma gayreti içinde, bir de balon savurdular: Türk-İş Amerikan Hükümetinden para almakta ve bu suretle Amerikanın kontrolünde bulunmaktadır.

Aslında bu, kuşların bile gülmesi gereken iddia, bazı çevrele-

rin çok işine geldi ve Türk-İş aleyhtarlığı kampanyası bu iddiaya dayanmak istendi. Ne var ki, gerçekleri uzun bir süre kamuoyundan gizleme imkânını bugüne kadar hiç kimse bulamamıştı ki, Disk'ciler bu marifeti becerebilsin. Bu iddiada bütün yalanlar gibi, balona değdirilen bir iğne darbesiyle söndü.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç Akşam Gazetesinde yayınlanan «Türk-İş ve Amerikan yardımı» başlıklı makalesinde istismar konusu yapılmak için çeşitli kılıklara sokulmak istenen meseleyi bütün ayrıntılarıyla açıklıyor ve gerçekten birçok kimse tarafından bilinmeyen bir konuyu gün ışığına çıkarıyordu.

Tunç'un açıkladığına göre, Amerika tarafından ödenen para, 1954 yılında Türk ve Amerikan Hükümetleri arasında imzalanan «İşçi Eğitimi Projesi» anlaşmasının uygulanmasından başka birşey değildir. Bu uygulamanın Türk-İş tarafından yapılması ise, aslında Türk-İş'in aleyhinde bir puan değil aksine takdirle karşılanacak bir husus olmak gerekir. Çünkü, bu programın uygulanmasını ilk zamanlar üstüne almış olan Çalışma Bakanlığı, sekiz yıllık uygulamada çok kötü bir sınav vermiş, işçi eğitimini, işçilerin sendikalaşmasını önleme propagandası olarak saymıştır.

Halil Tunç makalesinde bu gerçekleri gün ışığına çıkararak şöyle demektedir:

«Türk-İş, beş yıldır «İşçi Eğitimi Projesi» çerçevesinde AID'dan yardım almakta ve bu yardımı işçi eğitiminde kullanmaktadır. Ne var ki, bu yardımın başlangıcı geriye, 1954 yılına kadar gitmektedir. 1954 yılında Türk ve Amerikan Hükümetleri arasında «İşçi Eğitimi Projesi» anlaşması yapılmış ve Çalışma Bakanlığı işçi eğitimine girişmişti. Ancak, Amerika'dan alınan işçi eğitimi yardımları çerçevesinde düzenlenen seminerlerde işçilere, sendikacılık ilkeleri ile bağdaşmayan, hattâ aksi yönde fikirler empoze edilmeye çalışılmıştır. Hattâ, bu seminerlerden birinde ders ve-

ren Çalışma Bakanlığının yüksek seviyesindeki bir yetkili, işi, Türk-İş'in «gayrimeşru bir kuruluş» olduğunu söylemeye kadar var-dırmıştı.

İşçi eğitimini bu derece gavesinden uzaklaştıran bir davranış karşısında Türk-İş'in kayıtsız kalması elbette ki beklene-mezdi. 1960 yılından sonra, Türk-İş, devamlı surette Hükümeti uyararak, işçi ile ilgili her konuda en başta söz sahibi olması lâzım gelen kuruluşun Konfederasyon olduğunu belirtmiştir. Hele eğitim gibi, önemli çok konuda işçi kuruluşları dışındaki kuruluşların programlar yaparak, uygulamaya geçmelerini sert bir şekilde tenkit etmiş, her fırsatta bunun sakıncalarını belirtmiştir. Türk-İş, işçi eğitilecekse, ve bu eğitim için yardım alınacaksa, bunların kayıtsız şartsız, hiçbir müdahaleye meydan verilmeden Konfederasyon'a devredilmesini istemiştir. Bunun üzerine zamanın hükümeti de AID ile ortaklaşa yürüttüğü işçi eğitim projesini Türk-İş'e devretmiştir.

22 Ocak 1962 tarihinde toplanan Üçüncü Çalışma Meclisinde o zamanki Çalışma Bakanı Sayın Bülent Ecevit bu konu ile ilgili olarak şunları söylemişti:

Bilindiği gibi, birkaç hafta önce aldığımız bir kararla, bugüne kadar Çalışma Bakanlığı ile AID tarafından yürütülen «İşçi Eğitimi Projesi» Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna tam yetki ve bağımsızlıkla devredilmiştir. Eğitim bakımından yurt dışındaki dost müesseselerle münasebeti bile Türk-İş kendisi düzenleyecektir. Bu karma Hükümetin Türk sendikacılarına güveninin bir belirtisidir.»

ŞİMDİ NE OLACAK...

Disk'in bir partinin kontrolünde olduğu ve işçi hareketi içine particiliği sokmak istediği açıkça ortaya çıkmış ve Disk'cilerin bütün aksi iddialarına rağmen, kamuoyu tarafından da bu gerçek anlaşılmıştır.

İşçi hareketi içine particilik sokmak... İşte Türk-İş'in yapmak istemediği ve Türk-İş teşkilatının aksine bir kararı olmadıkça da asla yapmayacağı budur. Ama DİSK fiilen bir partinin organı olarak çalışacakmış. Ama particilik yapmadığı için Türk-İş ithamlara, hem en çirkin şekilde yalanlar üstüne kurulmuş ithamlara maruz kalacakmış... Şu anda Türk-İş Yöneticilerine de, Türk-İş Teşkilatına da ve en önemlisi işçilere hakim olan kanaat, ne olursa olsun, ne denirse densin, Türk-İş'in doğru yolda olduğudur. Ve zaten önemli olan da çoğunluğun kanaati değil midir?

Disk aslında ne işçi hareketini bölebilmeye, ne de kazanılan gücü zayıflatma imkanına sahip bir kuruluştur... Ama ne var ki, kamuoyunda endişelerin doğduğu, «acaba işçi hareketi bölünüyor mu» sorusunun akla geldiği de görülmektedir. Bu endişelere, bu sorulara verilecek kesin cevap sadece «asla» olacaktır.

Bu dergiyi başından beri izlemiş olanlar, zaman zaman yorumlarının azlığından şikâyet etmişlerdir. Ama gene, aynı kimseler bir yorumda bulunulduğu zaman da, onun yüzde yüz doğru olduğunu, yazıldığında kehanet sayılan haberlerinde gerçek çıktığının zamanla anlaşıldığını teslim etmişlerdir.

Bu sefer de, Disk'in kısa bir süre içinde, bir atımlık barutunu tüketip, üç beş kurucunun hem yönetici, hem üye durumunda kaldığı zavallı bir kuruluş haline geleceğini söylemek, bir kehanet olmasa gerek.

Bir işçi kuruluşunun can damarı demek olan işçiler, gerçek hizmet peşinde koşan, işçiye yararlı olan kuruluşu tanımakta olağanüstü bir yeteneğe sahiptirler.

Önemli olan, işçinin bu yeteneğe sahip olduğunu bilmektir.

İşte bu yüzdendir ki, Disk macerası kısa bir süre sonra sona erecektir.

Bunun aksi düşünülemez bile..

İşçinin karşısına asker çıkarmak. Bu, en tehlikeli iştir ve işin daha kötü-
tüsü idare adamlarımız bu tehlikeyi hâlâ anlamamış görünüyorlar.

Tehlikeli alâkalar

Türkiye'nin büyük acılarından biri de Hükümet edenlerin olsun, idare adamlarının olsun geçmiş olayları bir gün içinde unutuverme-
lidir. Oysa idarecilik sanatının vazgeçilmez unsurlarından biri, olay-
lardan ders alabilmektir...

Örneğin, bir idare amiri, Zonguldak'ta işçinin karşısına asker çı-
karıldığı zaman olanları hiç unutmamalıdır. Gene bir idare amiri,
Çan'da işçinin karşısına asker çıkarılmasının doğurduğu müessif olay-
ları ve bu olayların daha kötüye gitmesinden nasıl kıl payıyla kurtu-
lunduğunu hatırlamalıdır.

Bunlar unutulmamalı ve hatırlanmalıdır ki, oralandaki idare a-
mirlerinin yaptığı hatalar, başka yerlerde de tekrarlanmasın.

Sonra, bir idare amiri vereceği emirlerin ne sonuçlar vereceğini
de emri vermeden bir düşünmelidir. «Bu emri veriyorum, ama sonu-
cu ne olur?» sorusu ileri görüşle, olaylara ve psikolojik yapıya tam
ve doğru teşhis konularak cevaplandırılmalı, emir ondan sonra ve-
rilmelidir.

Bir de tarafsızlık konusu var... Bir idare adamının, tarafsız ol-
ması da gerekir. Bunu beceremeyen idare adamının yapacağı tek şey,
şapkasını alıp, görevini bırakmak olmalı. Anayasanın kime hangi
haklar tanıdığını, kanunların ruhunu bilmek de idare adamlarının
vazgeçilmez nitelikleri olmalı.

İdare adamlarımız bunları bilmezler mi? Elbet bilirler..
Ama bir de biz tekrar edelim dedik...

Zamlar Pahalılığın Habercisi oldu

«Gelir dağılımını sosyal
adalet ilkelerine daha uy-
gun bir duruma getirmek
için gelir dağıtıcı bir mali
politika izlenecektir. Bu
yolda, bir yandan vergi yü-
künün iktisadi kesimler ve
kişiler arasında adil bir şe-
kilde paylaşılması için ge-
reken vergi tedbirleri alın-
cak, öte yandan kamu hiz-
metleri genişletilecek ve
daha iyi dağıtılacaktır. Ge-
lir dağıtımında payları dü-
şük olan kişilerin hayat
seviyeleri yükseltilecek, ken-
dilerinin ve çocuklarının,
sosyal engelleri aşarak, da-
ha yüksek gelir seviyelerine
ulaşma şansarı artırıl-
acaktır.»

Yukarıdaki satılar Birinci
Beş Yıllık Kalkınma Plâ-
nının öngördüğü hedefler

Türkiye'nin ekonomik yönden geri kalmış ülke olmasının nedenlerinden biri siyasî hayatımızda söz sahibî olan partilerimizin tutumlarıdır. Bugün artık açıkça ortadadır ki, siyasî partilerin her çeşit çalışmalarında cılız ve ürkek bir politika uygulamaları zaafı, sosyal adaletin de, kalkınmanın da gerçekleşmesini imkânsız kılmaktadır.

Partilerimiz bugüne kadar, yurttaşlardan, yurdumuzun kalkınması için fedakârlık istemekten kaçınmış, toplumu eski alışkanlıklarından ayırmaktan, köklü tedbirler almaktan korkmuş, kısaca, topluma sevimli görünmek pahasına, yurt çıkarlarına sırt çevirmişlerdir. Partilerimiz, toplumun refahını, köklü tedbirler yerine, süslü lâf ve demeçlerle sağlayabileceklerini sanma, bunu da büyük «kurnazlık» sayma anlayışından kurtulamamaktadırlar. Bu kabil davranışta bulunan partilerin, günün birinde yıkıntıya gideceği gerçeğinden habersizdirler.

Yurdumuz yıllardan beri, boş sözlerle halkı avutup, parlak vaadlerde bulunup, ama yine de hiçbir köklü tedbir almayan çeşitli iktidarlar görmüştür. Büyük ve fakir halk kitlelerine, sosyal adalet vaadedip, refah vaadedip, daha iyi geçinme şartları vaadedip, sonra da bu vaadleri bir kalemde unutup, tam aksi davranışta bulunan iktidarlar tipinin çeşitleri bugüne kadar görüldüğü gibi, anlaşılıyor ki bundan sonra da görülecektir.

DEVLETİN GÖREVİ

Türkiye'de devletin görevi, gelişmiş herhangî bir ülkedeki devletin görevinden çok daha ağırdır. Yüzyılların geri bıraktığı bir memleketi imar etmek, yüzyılların ihmal ettiği toplumu, asgarî insanca yaşama şartlarına kavuşturmak... Şüphesiz ki, bu görevlerin yerine getirilmesi kolay değildir. Yurdun şartlarını düzeltmede elbette devlet yurttaşlardan fedakârlık isteyecektir. Ama, çağımızda devleti devlet yapan ilkelerden biri de yurttaşlardan

Zamlar ve Mutlu

fedakârlık isterken, sosyal adalet ilkelerine uymaktır.

Devletin görevlerini yerine getirmek için en önemli gelir kaynağının vergiler olduğu, bu vergilere herkesin gücü oranında katılması gerektiği, Yurttaşlık Bilgisi dersleri okuyan ilkökul öğrencileri tarafından dahi bilinmektedir. Ve gene bilinmektedir ki, dolaylı vergilerle, dolaysız vergiler arasındaki oran, bir ülkede adil bir vergi sisteminin (dolayısıyla sosyal adaletin) olup olmadığını gösteren en basit ve en gerçek ölçüdür. Örneğin, yurdumuzda 1965 yılında dolaylı vergi tahsilâtı 6.885 milyon lira, dolaysız vergi tahsilâtı ise 3.410 milyon liradır. Bir başka deyimle vergi gelirinin % 66 sı dolaylı vergilerle sağlanmaktadır.

Üzülerek belirtmek gerek ki, bugün yurdumuzda adaletli bir vergi politikası yürütülmemekte ve bu gerçek de herkes tarafından bilinmektedir. Ama, buna rağmen, dolaylı vergilere yapılan zamlar adaletsizlik büsbütün artırılmakta, yurttaşın vergi yükü ağırlaştırılmaktadır.

TÜRKİYE'DE YAPILMASI GEREKEN VE YAPILAMAYAN

Türkiye'de bugüne kadar vergilenmeyen veya az vergilendirilen mükellef veya sektörlerin vergilendirilmesi gerekirken, bu konu-

arasındadır. Evet, yurttaşlar arasında gelir dağılımında payları düşük olan kişilerin hayat seviyeleri yükseltilecektir, ama nasıl? Tekel maddelerine, şekere, akaryakıtta taş kömürüne ve çimentoya zam yaparak mı? Ve bu zamların etkisi ile ekmek gramajını düşürerek, su, elektrik ve havagazı fiyatlarını arttırarak mı?

İşte Şubat ayının başlarında yurt ölçüsünde büyük bir tepki ile karşılanan ve sosyal adalet ilkesi ile taban tabana zıt bir tutum içinde yapılan bu olmuştur: ZAM...

Bugün için bir kaç maddeye yapılan zammın yakın bir gelecekte geniş bir sahada etkili ol-

mayacağını iddia etmek hamhaldir. Nasıl ki, zamların daha haftası dolmadan piyasada korkunç fiat artışları tespit edilmiştir; bu, her geçecek gün daha tesirli bir hale gelecek ve yurttaş bu yükü taşıyamaz olacaktır.

Zamların işçiler yönünden tesirleri bugün için elle tutulur derecede hissedilmektedir. Geçen

Yazan :

Halil Tunç

Yarınlar

da hiçbir ciddi gayret sarfedilmemektedir.

Birçok alanda, gereken kontroller yapılmadığı (hattâ servet beyannamesi bile kaldırılmak istenmektedir.) vergi kaçakçılığına karşı yeter cezaî müeyyideler konmadığı için, yüksek kazançlara en hafif tabiri ile bir çeşit vergi indirimi tanınırken, öte yanda, zaten gücünün çok üstünde vergi veren işçi ve ücretlilerin vergi indirimini erteleyip, arkasından dolaylı vergileri arttırmak, vergi adaletini gerçekleştirmek yolu yerine, adaletsizliği arttırma yolunun seçildiğini göstermektedir.

Yurdumuzda tarım gelirleri vergilendirilmemiştir. Uygulanmakta olan «Ziraî Kazanç Vergisi» nin devlete sağladığı gelir, yılda 20-25 milyon lirayı aşmayan gülünç bir seviyede kalmıştır. Bu da göstermektedir ki, Hükümetin yapması gereken, dolaylı vergileri arttırmak yerine, yüksek tarım gelirlerini hiçbir kaçağa meydan vermiyecek şekilde vergilendirmektir.

İKTİDAR PARTİSİNİN TUTUMU

Seçim nutuk ve beyannamelerinde işçiye, insan haysiyetine yaraşan bir hayat seviyesi vaadeden, tasarruf bonolarını kaldıracağı-

nı, asgarî geçim indirimini uygulayacağını, asgarî ücretleri yükseltmek suretiyle işçiye daha rahat bir yaşama düzeyine ulaştıracağını söyleyen ve bu suretle iktidara gelen Adalet Partisi, son olarak uyguladığı «zam politikası» ile bütün sabit gelirliileri, özellikle günlük kazancı ile geçinmek zorunda olan işçileri müşkül duruma düşürmüştür.

Anayasası sosyal adalet hedefine yönelmiş bir ülkede, Hükümet edenlerin, vergileme güçlüğü gibi bazı yapma ve gayriciddi sebeplerle, yüksek tarım gelirlerini, büyük kârlar sağlayan ithalâtçıları vergilendirmeyip, işçi ve diğer ücretlilerin hayat şartlarını güçleştirecek dolaylı vergi yoluyla gelir sağlamaya kalkması acıdır.

Bu çeşit, cılız ve ürkek vergi tedbirleri, vergi adaletini sağlamıyacağı gibi, Kalkınma Planının finansman ihtiyacını da karşılayamayacak, dolayısıyla enflasyona doğru gidişi durdurmaya yetmeyecektir.

Durum gerek ekonomik, gerek sosyal bakımdan naziktir. İşsizliğe sebebiyet vermeden enflasyonist gidişi önlemek yerine, devlet gelirlerini sosyal adalete uygun şekilde arttıracak, köklü bir vergi reformunun gerçekleştirilmesi en isabetli seçilmiş yol olacaktır.

Ücretleriyle geçinmekte olanların hayat şartları, son zamlarla bir hayli ağırlaşmıştır. Yapılan zamlar, önümüzdeki günlerde ana gıda maddelerini de etkileyeceğinden, sabit gelirliilerin durumu daha da ağırlaşacaktır. İşçilerimizin toplu sözleşmelerle aldıkları birkaç kuruş ücret artışı da, son zamlar almış götürmüştür. Bundan sonra yapılacak zamlar geçinme ızdırabını dayanılmaz hale sokacaktır.

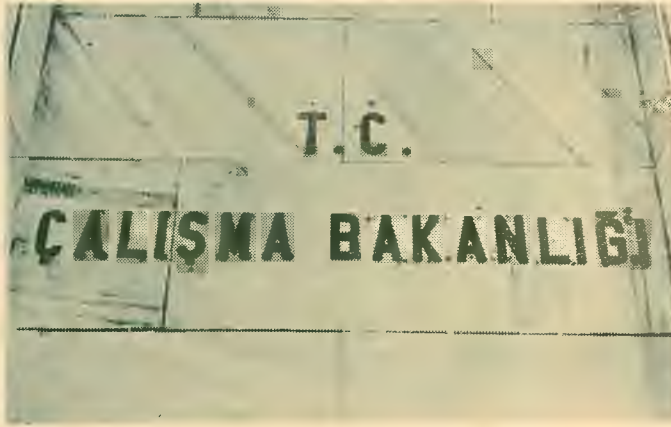
Bu davranış içinde hızlı kalkınma, mutlu yarınlar bir tarafa, bugünkü kuşak ve onların çocukları ekmek dahi sağlayamayacak duruma geleceklerdir.

yıl toplu sözleşmelerle sağlanan ücret artışları, son zamlarla adeta ortadan kaldırılmış ve işçi, bir yıl evvelki ücret artışından hiç bir şekilde yararlanamamıştır. İstenilen nedir? İşçinin, dolayısıyla yurttaşın hayat standardını yükseltici bir politika izlemek mi, yoksa geçi şartlarını ağırlaştırmak mı? İşçi geçen

toplular sözleşme dönemindeki ücret artışlarından son zamlarla yararlanmamışsa, önümüzdeki yıl başlayacak ikinci dönem toplu sözleşmelerle yeni isteklerde bulunabilir ve bunu elde edebilir; ancak alınacak yeni zamlar, hayat standartlarını arttıracak ve maliyetlere tesir etmiyecek mi-

dir? İşte bu noktayı tespit etmek gereklidir.

Sosyal Adalet ilkelerine aykırı bir tutum içinde uygulanmakta olan zam politikası, vatandaşlar arasındaki gelir dağılımını zedelemektedir. Bu yüzdendir ki, son zamlar yurttaşlar arasında tepki yaratmıştır.

Çalışma Bakanlığı Bütçe Görüşmesi

Meclis, Çalışma Bakanlığı Bütçesi üzerindeki görüşmeleri 23 Şubat günü yapmış ve Parti Grupları adına söz alan milletvekilleri görüşlerini açıklamışlardır.

İlk konuşmayı C.H.P. Grubu adına İzmir Milletvekili Şeref Bakşık yapmış özellikle Tarım iş kanunu tasarısının Meclise getirilmediğini tenkid ederek konuşmasına şöyle başlamıştır:

«Bugünkü iktidar sosyal politika hayatımız bakımından önemli bir gelişme sayacağımız hiç bir kanun tasarısının Meclise sevk etmemiştir. Oysa hükümet, mesela Tarım iş kanunu tasarısını şimdiye kadar Meclise getirebilirdi. C.H.P. iktidarı son bırakışında Tarım iş kanunu konusunda bir ön taslak hazırlamış bulunuyordu. A.P. hükümetine düşen görev bu olgunlaşmış meyveyi koparıp Türk Tarım işçisine sunmaktır. Hükümet bunu yapmamış, C.H.P. nin olgunlaştırdığı meyveyi çürüterek tarım işçisine yedireceği anlaşılmıştır.

A.P. iktidarının serbest meslek erbabının ve esnafın sosyal si-

gortaya sokulmasını sağlayacak tasarıyı da Meclise getirmediğini belirlen Bakşık, hükümetin bir çok grevi kanuna aykırı olarak ertelediğini kaydetmiş, fiat değişikliklerinin işçilerin aleyhine olduğunu belirtmiştir.

Daha sonra YTP Grubu adına Sevinç Düşünsel söz almış, hükümetin bazı grevleri ertelemesini tenkit etmiş, mesken konusuna değinerek Bakanlığın daha fazla çalışması gerektiğini söylemiştir.

A.P. Grubu adına İzmir Milletvekili ve Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi Enver Turgut konuşmuş ve şöyle demiştir:

«A.P. İktidarı zamanında sosyal faaliyet durmamıştır. A.P. nin sosyal siyaset görüşü defalarca açıklanmıştır. Kafaları sabit fikirlerle dolu olanlar, A.P. nin sosyal siyaset görüşünü anıyamazlar.

Bugünkü Anayasa düzeni içinde hiçbir Bakanlığa Çalışma Bakanlığı kadar sorumluluk ve hizmet yüklenmemiştir. Çalışma Bakanlığı toplumumuzun her kesiminde hissedilir bir faaliyet gös-

teremiyorsa bu Çalışma Bakanlığının Anayasamızın ve diğer millî mevzuatımızın kendisine yüklediği hizmet ve mesuliyetleri kavrayamamış olması veya bu hizmet ve mesuliyetten kaçınması anlamında değildir. Bu Bakanlığın gerçek fonksiyonunu ifa edemesinin en önde gelen nedeni, maddî bakımdan imkansızlıklardır. Bilhassa Batı ülkelerinin genel bütçesi içinde Çalışma Bakanlığı bütçesinin çok önemli bir yeri vardır. Bu sebeple batıda bu bakanlıklar işçi ve işveren münasebetlerini dengede tutmak ve çalışma gücünün genel refahını arttırmak imkanını bulmuş ve bakanlıklar arasında en önde ve en mümtaz yeri işgal etmek imkânına sahip olmuşlardır.

Ülkemizde, çalışanlarla çalıştırılanlar arasında münasebetleri memleket yararına ahenkleştirmek ve çalışanların yaşama seviyelerini yükseltmek amacı ile hareket eden Çalışma Bakanlığı, mevcut her türlü imkansızlığa rağmen takatinin üzerinde bir gayretle çalışmaktadır. Bugün içinde bulunduğu imkansızlıklar

dikkate alınırsa bu Bakanlıktan daha fazla bir hizmet beklemek biraz insafsızlık olur. Buna rağmen yaptığı hizmetlerin bu imkân sızlıklar içinde dahi iyiye ve güzele yöneltilmesi bakımından, yapmasını istediğimiz bazı hizmetler de vardır.»

Enver Turgut daha sonra Çalışma Bakanlığının yoğun bir çalışma düzenine girdiğini, bir çok kanun tasarılarının hazırlandığını açıklamış ve şöyle demiştir:

«Son günlerde Çalışma Bakanlığı yoğun bir mevzuat çalışmasına girmiştir. Bunlardan İş Kanunu, Deniz İş Kanunun, Tarım Alanında İş ve İşçi Bulma Aracıları Hakkında Kanun Sosyal Sigortalara ve Emekli Sandığına Bağlı Olarak Geçmiş Olan hizmetlerin Birleştirilmesi hakkındaki 228 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair Kanun, Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkındaki Kanun, Sosyal Sigortalar Kurumu Teşkilat Kanunun, Tarım İş Kanunu, İş Mahkemeleri Kanunun, Çalışma Bakanlığı Teşkilat Kanunun İşsizlik Sigortası Kanununu, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu ile Sendikalar Kanununun tatbikatında görülen aksaklıklarını bertaraf etmek üzere bir tadil kanunu tasarılarını zikretmek mümkündür. Bu arada daha birçok tali konularda tasarılar hazırlanmıştır. Bunlardan İş ve Deniz İş Kanunu hariç, diğer kanun tasarıları bu dönemde ve AP. İktidarı zamanında hazırlanan kanun tasarılarıdır.»

Asgari ücret konusuna da temas eden Enver Turgut, bu hususta yoğun bir çalışma gösterildiğini ve ücretlerin arttırıldığını söyledikten sonra:

«Yine bu dönemde, geçmiş senelere nazaran asgari ücret tesbiti konusunda da kesif bir faaliyet gösterilmiş, bugüne kadar 9-10 TL. sı arasında seyreden asgari ücretler 13 ile 15 lira arasında tesbit edilmekle, işçilerimize top-

lu sözleşme dışında rahatlatıcı bir imkan hazırlanmıştır. Çalışma Bakanlığının iş emniyeti ve işçi sağlığı alanındaki çalışmaları da geçmiş dönemlerle mukayese edildiğinde, daha müsbet sonuçlar vermiştir.

Sağlam bir asgari ücret politikası ile her işçiyi insanca yaşamasını temin edecek bir hayat seviyesine ulaştırmaya, işçilerimize daha üstün bir iş hayatı sağlamaya hazırlanırken, işçilerle işverenler arasında mevcut münasebetleri ahenk içinde korumak karamdayız. Hayatlarını dış memleketlerde kazanan, kazançlarıyla memleket büyük döviz yardımında bulunan işçilerimizin, çalıştıkları ülkelerde huzurlarını sağlamayı, devlet olarak her türlü ihtiyaçlarını temin etmeyi, önemli vazife sayıyoruz. Bu işçilerimizin çocuklarını okutacak öğretmenler, dini vecibelerini yerine getiren din adamları, sosyal güvenliğini müdafaa edecek işçi ataşelikleri bir kanunla temin edilmiştir. İşçi dövizlerinin memleketeye aktarılmasının daha müsait şartlarla temin edilmesini makul karşılamaktayız.

A.P. Grubuna mensup dört arkadaşımızın yer altında çalışan işçilerimizin emeklilik yaş hadlerinin 60 dan 50 ye indirilmesi hakkındaki tadil tasarısı çalışma, bütçe ve plân komisyonundan geçmiş olup, Meclis gündeminindedir. Bir an evvel kanunlaşması şayanı temennidir

Eğitim Faaliyetleri bu dönem Çalışma Bakanlığı bütçesi — 4 de şumul sahası daha genişlemiş olarak uygulanmış ve önümüzde ki devrelerde eğitim faaliyeti bir plân ve programa bağlanmıştır. Bakanlığın eğitime daha fazla önem vermesinin ülkemizin geri kalmışlıktan bir an önce kurtulabilmesinin belli başlı şartlarından biri olduğuna inanmaktayız» demiştir.

İşçi konutları konusuna da temas eden Enver Turgut, işçi konut politikasını hedefine ulaştır-

Karaelmas madenindeki Göçük'te 3 işçi öldü

İş güvenliği müfettişleri tarafından verilen raporlarla, «iş emniyeti ve işçi sağlığı» tedbirlerine riayet etmediği gerekçesiyle kapatılması istenen Gediz Karaelmas Madencilik Limited Şirketi'ne ait bir işyerinde, 23 Şubat günü bir göçük vuku bulmuş, Ali Baltacı, Aslan Sığınak, Ali Kanal adlı işçiler ölmüşlerdir.

İlgililer, işyerinin bu durumunun Çalışma Bakanlığı'na bildirdiklerini belirtmektedirler. İşyerinin kapatılması ile ilgili karar alınıp, uygulanana kadar geçen süre, üç işçimizin kayatını kaybetmesine sebep olmuştur.

mak için uygulamada çıkan aksaklıkları gidermek amacı ile çok sayıda sıhhi ve ucuz konut yapma gayretinin hızlandırılmasını, bu arada Türk-İş ile sıkı işbirliği yapılmasının hedefe ulaşmada şart olduğunu kaydettikten sonra, işçi meskenleri için 40 bin lira limit'in 50 bin liraya çıkarıldığını 1966 yılında 541 kooperatif kurulduğunu, kooperatiflerdeki üye sayısının 28248 kişi olduğunu, tahsis edilen kredilerin ise 905.685 lirayı geçtiğini ifade etmiş, Çalışma Bakanlığının sosyal politik alanda olayları yakından izlemek için kuvvetli bir araştırma bürosuna ihtiyacı bulunduğunu kaydederek konuşmasını bitirmiştir.

İş ve Deniz-İş kanun tasarıları Meclis'te

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından veto edilen İş ve Deniz-İş kanun tasarıları, 10 Şubat'ta Millet Meclisinde yeniden ele alınmış fakat araya bütçe görüşmeleri girdiğinden tamamlanamamıştır.

Çalışma hayatımıza yeni bir düzen verecek olan kanun tasarıları, işçi ve işveren çevrelerinde büyük bir ilgi ile takip edilmektedir. İş Kanunu tasarısı, 1936 yılından beri yürürlükte olan iş hayatı ile ilgili hükümleri kaldırmak amacını gütmektedir.

10 Şubat günü başlayan görüşmelerde İş ve Deniz-İş kanunu tasarılarının tümü kabul edilmiş ve bu konuda bir çok milletvekilleri konuşmalar yapmışlardır.

TÜRKAY'IN KONUŞMASI

Ankara Milletvekili ve Türk-İş Başkan Vekili Hasan Türkay bu konuda geniş bir konuşma yapmış ve Türk işçisini yakından ilgilendiren kanunların öneminden bahsederek şunları söylemiştir:

«Türk işçisini çok yakından ilgilendiren ve iş hayatımızın temelini teşkil eden İş kanunu üzerinde görüşlerimizi ifade ederken politik düşüncelerden uzak, memleketimizin gerçeklerine uygun, tamamen objektif bir açıdan fikirlerimizi belirteceğiz. Türk işçisini kendi görüş ve kanaatlerine çekmek, bu kanun münasebetiyle herhangi bir si-

TÜRK - İŞ'İN BİLDİRİSİ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu yeni İş ve Deniz İş Kanunları ile ilgili olarak geçtiğimiz ayın başında bir bildiri yayınlamıştır.

Bu bildiride şöyle denilmektedir:

«Yeni İş ve Deniz İş Kanunları birkaç gün içerisinde Meclis'te görüşülmeye başlanacak ve en kısa sürede çalışma hayatımızda yerini alacaktır.

Tasarıların Meclis tarafından biran önce ele alınarak çıkartılması konusunda mutabakata varılmıştır.

Bu arada üzüntü ile kaydedilmesi gereken husus, işveren çevrelerinin bu kanunlara karşı girdiği kampanyadır. Bir kısım işverenler, bu tasarıların kanunlaşmasını önlemek için her çeşit yola başvurmuş, hattâ İstanbul seyahati sırasında, Başbakan'dan «kanunun çıkartılmasını» istemişlerdir.

Çalışma hayatımızı 1936 yılında çıkarılan kanunlarla yü-

rütmek, hattâ daha da geriye götürmek isteyen işverenler, Türk-İş tarafından daha önce de uyarılmışlardı. Zaman, işverenlerin kanunları engelleme çabalarının hiçbir fayda sağlamadığını göstermiştir.

Tasarıda yer alan para cezalarını çok bulan, hapis cezalarının olmamasını isteyen işverenlerin iyi niyetine kimse inanmayacaktır. Namuslu, işçisini istismar etmeyi düşünmeyen bir işverenin, kanundan da, kanunun getirdiği müeyyidelerden de korkusu olmamak gerekir.

Türk-İş bu görüşün ışığında, işveren çevrelerinin, çalışma hayatımız ve çalışma barışı için tehlikeli olacak çabalarına dikkati çeker.»

yasi partinin siyanet meleşî görürünerek bir takım çıkarlar araması ve görüşmelerin bu istikamette cereyan etmesi iş hayatımızı tanzim edecek bu kanunun çıkmasına engel olmaktan başka bir işe yaramıyacaktır. Görüşmelerin politik çıkarların dışında cereyan etmesi en halisane temennimdir.

ANAYASA'NIN ÖNGÖRDÜĞÜ TEDBİRLER

Memleketimizin iş hayatını tanzim eden yegane kanunun bundan 30 yıl önce kabul edilen 3008 sayılı kanun olduğu malumdur. Bu kanun muayyen zamanlarda 5518, 5868 ve 6298 sayılı kanunlarla tadil edilmişse de bugüne kadar tatbikatta karşımıza çıkan aksaklıklar giderilmemiş, günümüzün sosyal ve ekonomik gelişmesine uygun bir nitelik alamamıştır. Kanunun, Anayasamızın iktisadi ve sosyal haklar bö-

lümündeki prensiplerine uygun bir şekilde bütün madde ve tadilleri ile birlikte yeniden ele alınması ve demokratik esasları havi bir kanun haline getirmesi, Türk işçisinin ve Türk-İş'in özlediği ve beklediği bir kanun olmuştur.

Demokratik düzen, çalışanların insan gibi yaşamalarını ve yarınlardan emin olmalarını sağlayıcı bir düzendir. Yeni Anayasamız bu anlayış içinde düzenlenmiştir, bu anlayış içinde uygulanmalıdır. Tasarıda, çalışanların asgarî iş emniyetini garanti altına alacak ve Anayasamızın çalışanlar için öngördüğü tedbirlerin alınmasını sağlayacak prensiplerin yer aldığı muhakkaktır.

TASARININ BELLİ BAŞLI ÖZELLİKLERİ

Tasarının belli başlı özelliği ve iş hayatımızı tanzim eden çeşitli kanunların tek metin halin-

Türk - İş'in "Arabuluculuk Uzlaştırma ve Tahkim,, Konferansı yapıldı

de toplanması ile işçi miktarı bakımından sınırlanması, bir işçi çalıştıran işyerlerine kadar kanunun uygulanmasından başka başlıca şu yenilikleri getirmektedir:

a) Bugüne kadar münakaşa konusu olan işçi tarifini açıklığa kavuşturmak,

b) Tatbik edilmekte olan toplu iş çıkarmalarını kısmen önlemek,

c) İş Mahkemelerinde işçilerin ve işveren temsilcilerinin temsil edilmesini sağlamak,

d) Asgari ücretlerin memleket gerçeklerine uygun bir şekilde tek elden tespit hakkını Çalışma Bakanlığına vermek,

e) Kıdem tazminatının ölen işçilerin kanuni varislerine verilmesini sağlamak,

f) Çalıştırdığı işçilerin haklarını vermeyen işverenlere bazı hallerde para cezası yerine hapis cezası vermek,

g) Sakat ve hapisten çıkanlara bir nisbet dahilinde iş sağlamak.

Yukarıda bahsedilen yenilikleri getirmeyen bir tasarının Anayasa ilkelerine uygun bir çalışma düzenini sağlamış olacağını iddia etmek mümkün müdür? Beyanlarıyla, bildirimleriyle tasarı yukarıda bahsettiğim şekilde kanunlaştığı takdirde iş hayatımızın felce uğrayacağını, sanayicilere büyük küllfetler yükleyeceğini kamuoyuna açıklayan işverenlerimizin telaş etmelerine hiç bir sebep yoktur.

GERİ BIRAKILDI

İlk günkü görüşmelerde İş ve Deniz-İş kanunlarının tümü üzerindeki görüşmeler sona ermiş. daha sonra İş kanunu maddelerinin uzunluğu yüzünden görüşmelere aralık vermeden devam edilmesi için Deniz-İş kanunun görüşülmesine geçilmiştir. Ancak bu tasarının da 31. maddesine kadar gelinmiş ve vaktin gecikmesi ile görüşmelere, Bütçe'den sonra devam edilmek üzere son verilmiştir.

İş ve Deniz-İş Kanun tasarılarının görüşülmesine Mart ayı içinde başlanacaktır.

Türk-İş'in düzenlediği «Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim» konulu konferansın ilk gününde konuşan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç

Türk-İş tarafından düzenlenen «Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim» konusundaki konferans 22-23 Şubat tarihleri arasında Sosyal Sigortalar Kurumu toplantı salonunda yapılmıştır.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim projesi Amerikalı uzmanlarından Dr. Julius Manson, Prof. Kemal Oğuzman, Prof. Tur-

han Esener ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Orhan Öge tarafından verilen Konferanslarda, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, işçi, işveren hükümet ve üniversite temsilcileri hazır bulunmuşlardır.

DEMİRSOY KONUŞUYOR

Konferansın açılış konuşmasını Türk-İş Başkanı Seyfi Demir

soy yapmış, uygulanmakta olan toplu pazarlık düzeninde, işçi-işveren taraflarının pazarlık masasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözümlenmesinde, arabuluculuk, uzlaştırma ve tahkim müesseselerinin rolüne temas ederek «4 yıllık mazisi olan arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim konusunda kanundaki eksiklikleri araştıracağız ve neticeye varacağız, istikbaldeki hataları asgariye indirmede bir anlayışa sahip olacağız» demiş ve konuşmasına şöyle başlamıştır:

«Sayın Bakan, değerli konuklar,

Türk-İş'in Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim konusunda tertip ettiği konferansa hoşgeldiniz. Bu konferansta, Halil Tunç, Profesör Kemal Oğuzman, İşverenler Sendikaları konfederasyonundan Orhan Öge, Profesör Turhan Esener ve Amerika'da otorite olduğunu tespit ettiğimiz Mr. Manson konuşacaklardır.

Konferansta, dört yıllık mazisi olan arabuluculuk, uzlaştırma ve tahkim konusunda, kanundaki eksiklikleri araştıracağız ve neticeye varacağız; istikbaldeki hataları asgariye indirmede bir anlayışa sahip olacağız. Müzakere masalarında taraflar sabitleşir ve bir adım atamazlar. Anahtarların kendilerinde olmasını isterler. Arabulucular sabitleşen tarafları bir adım ileriye götürmeğe gayret ederler. Bazen fmdık kabuğunu doldurmaz meseleler kördüğüm haline gelir. Bunlar arabulucuları üzer. Bu konu yenidir, işçi, işveren ve Hükümet bunda müttefikdir. Bunu hakiki bir müessese haline getirdiğimiz zaman daha iyi neticeler alınacaktır. Garp-te bunlar müesseseleşmiştir.

Mart ayında İstanbul'da işverenler tarafından da bu konuda bir konferans verilecektir. Başarılı geçmesini temennî ederim.»

İLK KONUŞMACI: TUNÇ

Başkan Demirsoy'dan sonra konferansta ilk konuşmayı Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç yap

mış ve «Türkiyede dört yıllık mazisi olan toplu sözleşme düzeninde uygulama güven verici istikamette gelişmektedir» demiştir.

Tunç bugüne kadar aksaklıklar ve tikanıklar olduğunu, ancak bunun, düzenin işlememesi demek olmadığını, bazı problemlerin halli ile neticeye ulaşabileceğini ifade etmiştir.

Halil Tunç daha sonra, «Bir düzenin iyi işlemesi için bazı müesseselere lüzum vardır. 274 ve 275 sayılı kanunların uygulama döneminde aksaklıklara karşı Uzlaştırma ve Tahkim müesseselerinin işlemesi önemlidir. Bu düzen iyi niyet düzenidir ve iyi niyetle hareket edilirse başarıya ulaşılır. Bugüne kadar tarafların tutum ve davranışları iyi niyetlerin olmadığı istikametinde değildir» demiş, Avrupa memleketlerinden örnekler vererek bu müessesenin önemini kaydederek bizdeki uygulama hakkında da şu açıklamada bulunmuştur:

«Dört yıllık uygulamada uyuşmazlıklar hangi noktalarda çıkmıştır ve takip edilen politika nedir? Uyuşmazlık belli başlı şu noktalardır;

- 1 — Ücretler,
- 2 — Sosyal Yardımlar,
- 3 — İş şartları,
- 4 — İş emniyeti,
- 5 — Sevki idareye iştirak.

Bunların bir kısmı greve gidilmeden halledilir, bir kısmı grevde, bir kısmı da Uzlaştırma Kurullarında halledilmiştir. Ücretler konusunda uyuşmazlığın halli sadece işçi ve işverenden beklenmektedir. Ancak memleketimizde adil ve gerçek bir ücret politikası yoktur. Eğer geçerli bir asgari ücret olsa meselelerin çözümlenmesi daha kolay olacaktır. Hareket noktası yoktur. Sosyal yardımlar pazarlık sonucu alınabilmektedir. Bunun millî bir mevzuat içinde olması gerekir. İş şartları ve iş emniyeti bir e-

ğitim meselesidir. Hâlâ bir çok işyerlerinde işçiler 48 saat üzerinden çalışmaya zorlanmaktadır. Bu konudaki şikayetler bir türlü neticeye ulaşmamaktadır. İşçinin sevki idareye katılmalarında batıya bakarız ancak uygulamaya gidemeyiz. Bu konu Almanya'da millî bir müessese haline gelmiştir. Yurdumuzda da kamu sektöründe bir dereceye kadar sağlanmış, temennimiz özel sektörde de tatbik edilmesidir.»

Halil Tunç daha sonra Tahkim konusu açıklamış, mecburi bir Tahkim müessesesinin kurulmasını ve bu müessesenin bir sekreteriyasının olmasını şart koşmuş istatistiki bilgi ve dokümanların toplanması ile uygulamada sağlam kararlar alınmasının mümkün olacağını ifade etmiştir. Tunç «düzen, işçi ve işverenlerin iyi niyeti ile yürümektedir, hükümetin hiç bir etkisi yoktur» demiş ve dinleyicilerin suallerine cevaplar vererek konuşmasını bitirmiştir.

Konferansta konuşma yapan Dr. Julius Manson

DR. MANSON'UN SÖZLERİ

İlk günkü konferansın ikinci konuşmacısı Amerikalı Uzman Dr. Julius Manson da Türkiye'de iş ihtilafları, Arabuluculuk ve Tahkim konusunda geniş açıklamalarda bulunmuş ve şöyle de-

miştir:

«Türkiye, grevleri çözümlemek ve iş ihtilâflarını önlemek yolunda tesirli bir sisteme muhtaçtır. Türk iş kanununun grevleri çözümü yolunda getirmiş olduğu metod ciddi boşluklarla doludur. Bugün için hükümetin normal bir arabuluculuk fonksiyonunu ifa edecek kapasiteye ve aynı zamanda sorumluluğa sahip herhangi bir resmi organı mevcut değildir. 275 sayılı kanun işveren ve sendikanın anlaşmazlığa düşmeleri halinde Uzlaştırma Kurulunun meydana getirilebileceğini serdetmektedir. Taraflar ayrı ayrı «tarafsız» birer aracı tayin ederler. Bu iki aracı ise bir araya gelerek tarafsız üçüncü aracıyı seçerler.

Uzlaştırma Kurulu toplanarak mevcut dökümanları tetkikle, ihtilâfın çözülmesi için gerekli bulduğu tekliflerini yapar. Şayet taraflar veya taraflardan biri yapılan bu tekliflere uymaz ise kanuni bir grev başlayabilmektedir. Grev başladıktan sonra ise taraflar yine de muktedir bir arabulucunun yardımlarına ihtiyaç duyacaklardır. Fakat, özel bir surette tayin edilen Uzlaştırma Kurulu tekliflerini yaptıktan sonra artık otomatikman ortadan kalkmıştır.

İş ihtilâflarıyla ilgili problemin çözülme yollarından bir tanesi de Çalışma Bakanlığına bağlı ve taraflara her zaman için uzlaştırıcı olarak yardımlarda bulunabilecek devamlı ve resmi bir organın ihdasıdır. Böyle bir organda konu üzerinde etraflı bir eğitim görmüş kimseler vazifelendirilecektir. Bu organda vazife alacak arabuluculara yapılacak ödemeler taraflarca değil bizzat hükümet tarafından yapılacaktır. Bu kimseler herhangi bir tarafı temsil etmektense kamu oyunu temsil eden tarafsız kişiler olacaklar ve profesyonel bir tarafsız aracı gibi tarafları makul ve pratik uzlaşmalara götürecek tavsiyelerde bulunacaklardır.

İş ihtilâflarının hâlli için kulanılan ikinci bir metod da «tah-

kim» dir. Tahkim ile uzlaştırma arasında bariz farklar mevcuttur. Tahkimde hakem bir hakim gibi karara varacaktır. Arabulucu ise hiç bir zaman bir karar veremeyecek ve fakat tavsiyelerde bulunacaktır. Taraflar bu tavsiyelere uymamakta serbestirler. Tahkim müessesesinin sahip bulunduğu güç ile arabulucunun fonksiyonu arasındaki farklılık her iki müessesenin faaliyetleri arasında da bir ayrılığın çıkmasına sebep olmaktadır. Meselâ, bir hakem taraflardan birisiyle hiç bir zaman gizli temaslarda bulunmamalıdır. Çünkü, hakem karar verme yetkisini adilâne ve namuslu bir şekilde kullanacaktır. Hakemin karar vermek için kullandığı sebep ve gerçekler taraflarca da bilinmelidir.

Arabulucu ise taraflarla ayrı ayrı ve gizli temaslarda bulunabilir. Nihayet arabulucunun karar verme yetkisi olmayıp sadece her iki tarafın da müspet karşılayacağı bir ortamı yaratma sorumluluğu mevcuttur. Taraflar ise umumi toplantılarda söyleyecekleri bazı hususları özel ve gizli toplantılarda arabulucuya açmayı daha uygun bulmaktadırlar. Bu kabil gayriresmi özel toplantılar sayesinde arabulucu tarafların pratik bir hâl çaresi bulmalarına yardımcı olabilecektir. Diğer taraftan taraflar yine de arabulucunun tavsiyelerine itiraz ile kendilerini koruyabileceklerdir.

Diğer taraftan tahkimde taraflar hakemin verdiği kararla bağlıdır. Bu sebeple güvenilebilir muktedir bir kimsenin hakem olarak tayininde zaruret vardır. Peki böyle bir kimse nerede bulunacaktır? Türkiye'de bugün için iş ihtilâflarını karara bağlayacak hakemlerin eğitilmesini veya bu hakemlerin uyması gerekli ahlâk standart veya kurallarını tespit edecek bir teşkilât mevcut değildir. Genellikle hakem bir profesör veya tarafların hürmet edeceği bir kimse olmaktadır. Türkiye'de toplu pazarlık sistemi hakemlerin iyi bir şekilde eğitilme-

lerini gerektirecek bir seviyeye ulaşmış bulunmaktadır. İşverenler Konfederasyonu ve Türk-İş'in sorumlu liderlerinin nezaretinde bir «Türkiye İş İhtilâfları Hakemleri Teşkilâtı» adı altında gayriresmi özel bir kuruluşun meydana getirilmesi bu yönde iyi bir hareket tarzı olarak mütalâa edilebilir. Adıgeçen liderler hakemlik yapmayacak ve fakat işveren ve sendikalar tarafından kullanılacak hakemlerin bir listesini hazır bulundurmakla sorumlu bir kuruluşun idare heyeti olarak vazife göreceklerdir.»

PROF. OĞUZMAN

Konferansın ikinci gününde ilk konuşmayı İstanbul Üniversitesinden Profesör Kemal Oğuzman yapmış, yürürlükte olan kanunlara göre uzlaştırma, Arabuluculuk ve Tahkim konularını eleştirmiştir.

Oğuzman özetle şöyle demiştir:

«Uzlaştırmanın gayesi, uzlaştırma formülünü teklif etmektir. Araştırma yapması söz konusu değildir. Uzlaştırma Kurulu tarafsız araçlardan kurulur. Ancak ne işçi, ne de işveren tarafsız aracı göndermezler, hatta 3. tarafsız aracıyı da kendileri seçerler. Kanunun gayesi ile tatbikat zıt yürümektedir.

Grev ve Lokavt halinin ortadan kalkmasında, uzlaştırma toplantısının önemi vardır. Çünkü bir taraf toplu iş görüşmesi istemiyorsa toplantıya katılmaz, bu halde de grev ve lokav yapma imkanı ortadan kalkar. Kanun bu yoldan geçme mecburiyetini vermiştir.

Yüksek uzlaştırma kurulunun fonksiyonu da teklifte bulunmaktan ibarettir. Bu noktada şu kanaati taşımağayım, Yüksek Uzlaştırma Kurulu kararlarının kamuoyuna açıklanması fayda temin edecektir. Esasında bu konuyu mecburî tahkime terk etmek gerekir. Yüksek uzlaştırma kurulunun devamlı bir organ olması iktiza eder. Bu şartlarla sistem

yürür. Yüksek uzlaştırma kurulu kararı da teklif vermekten ibarettir, kararları taraflarca kabul edilmeyebilir.

Mecburi Tahkim yalnız ve yalnız grev ve lokavt kararının yasak olduğu haller için caridir. Uzlaşmadan geçildikten sonra gidilebilir. Mecburi Tahkimin gayesi tarafları bağlayıcı karar vermesidir.»

TURHAN ESENER'İN KONUŞMASI

Daha sonra Ankara Üniversitesinden Profesör Turhan Esener konuşmuş, bir ülkenin iktisadi düzeninin, işçi-işveren münasebetlerinin iyi işlemesi ile mümkün olacağını belirttikten sonra iş mevzuatımız üzerinde Alman ve Fransız kanunlardan örnekler göstererek karşılaştırmalar yapmış ve Fransız hukukuna göre her toplu uyuşmazlığın uzlaştırmaya götürüldüğünü ve uzlaştırmaya gidilmeden de grev yapılabileceğini söylemiştir.

İŞVERENLER ADINA

Öğleden sonraki toplantıda da İşverenler Sendikaları Genel Sekreteri Organ Öge konuşmuştur. Uyuşmazlıkların daha ziyade sendikalar arası rekabetten çıktığını, içinde bulunduğumuz sistemin, toplu sözleşmeleri amir gördüğünü ve ancak bu şekilde huzurun teessüs edeceğini söylemiş, anlaşmazlıkların daha ziyade ücret bahsinde çıktığını ifade etmiştir. İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Türkiye'de bir asgari ücret politikasının henüz kurulmadığını ancak memleketimizin şartlarına göre bu sistem içinde girildiğinde büyük bir faide temin edilmeyeceğini belirtmiş, daha sonra tarafsız aracılar konusunda değinerek, bir gün evvel Halil Tunç'un bu konudaki konuşmasına katıldığını söylemiştir.

SORULAR VE KAPANIŞ

Daha sonra dinleyiciler konuşmacılara sorular sormuşlar ve konferans saat 16 da son bulmuştur.

DEMİRSOY VE TUNÇ'UN DEMEÇLERİ

Yurdumuzda işçilerimize, Sosyal Sigortalar Kurumunun yanı sıra, emeklilik, malûliyet ve ölüm yardımında bulunacak bir Kurumun kurulmasını öngören kanun tasarısı Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından hazırlanarak Çalışma Bakanlığına verilmiş bulunmaktadır.

«İşçi Yardımlaşma Kurumu» adını taşıyacağı belirtilen kuruluş hakkında Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy bir demeç vermiş, Kurumun yapacağı hizmetleri açıklamıştır.

DEMİRSOY'UN DEMECİ

Seyfi Demirsoy'un demeci şöyledir:

«Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödeyen ve işçi niteliğini taşıyan şahısların, karşılıklı dayanışma anlayışına göre kurulacak bir kurumun bünyesinde toplanmaları ve çeşitli sosyal yardım ve hizmetleri bu kuruluş vasıtasıyla yürütmeleri konusunda Konfederasyonumuz, uzun bir süredir çalışmalar yapmakta idi. Bu çalışmalar tamamlanmış ve tasarı Çalışma Bakanlığına verilmiştir. 800 bin işçiyi bünyesinde toplayan Türk-İş bu suretle işçilerimize yapılan emeklilik, malûliyet ve ölüm yardımlarını, Sosyal Sigortalar Kurumuna paralel olarak, yeni bir şekle sokmayı düşünmüştür.

ÖZERK BİR HÜVİYET

İşçi Yardımlaşma Kurumu, idari ve mali yönden tamamen

özerk bir hüviyetle yurt çapında üyelerine yardımcı olmak amacını taşımaktadır. Kurumun geliri, sigortalı işçilerin aylıklarından kesilecek yüzde 2,5 oranında keseneklere diğer keseneklerin işletilmesinden sağlanacak kazançlardan meydana gelecektir. Kurumun daimi ve geçici olmak üzere iki tip üyesi olacaktır. Daimi üyeler; emeklilik, malûliyet ve ölüm, geçici üyeler ise, malûliyet ve ölüm yardımlarından yararlanacaklardır.

SOSYAL HİZMETLER

İşçilerimizin menfaatlerini büyük ölçüde geliştireceğine inandığımız İşçi Yardımlaşma Kurumu, diğer bazı sosyal hizmetleri de ele alacaktır. Bunların başında işçi konutları yapımı, sosyal kredi temini ve işçi pazarları kurulması gelmektedir. Tasarıya göre, en az 1000 işçi çalıştıran yerlerde işçi pazarları kurulacaktır. Öte yandan Kurum, 20 yıl süreli konut kredisi de verecektir. Kurumun üyelerine borç verme imkânları da tasarıda öngörülmüştür. Hastalık, tutukluluk, yangın, deprem, sel ve benzeri afetlerden zarar gören üyeler Kurumdan yardım göreceklerdir. İşçi Yardımlaşma Kurum işçi ailelerinin çocuklarının eğitimini de ele alacak, yurt içinde ve yurt dışında burslar verecek, işçi çocuklarına öğrenci yurtları tesis edecektir. Kanaatimizce karşılıklı dayanışma esasına istinat eden bu kuruluş işçilerimi-

Olaylar

zin sosyal problemlerinin çözümünde önemli bir adım teşkil edecektir.»

Tunç'un Demeci

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, işçi niteliğini taşıyan kişilerin karşılıklı dayanışma yolu ile üyelerine sosyal yardım hizmeti sunacak bir kuruluş olan «İYAK» hakkında geçtiğimiz ay içinde basına açıklamalarda bulunmuştur.

Tunç'un verdiği bilgi şudur:

«İşçi Yardımlaşma Kurumu «İYAK» Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödeyen ve işçi niteliğinde olan şahısları kapsayan, üyelerine çeşitli yardım ve hizmetlerde bulunmayı gaye edinen idari ve mali yönden tamamiyle muhtar bir kuruluştur. Sigortalı işçilerin ücretlerinden alınacak yüzde iki buçuk oranındaki kesenekler, toplanan paraların işletilmesinden elde edilecek gelirler ve bağışlar, «İYAK» ın gelirini teşkil edecektir.

«İYAK» ın üyelerine ve üyelerin ölümü halinde mirasçılarına yapacağı yardımlar şunlardır:

Daimi üyelere: Emeklilik yardımı, malûliyet yardımı, ölüm yardımı.

Geçici üyelere: (Aidat kesildiği sürece) Malûliyet yardımı, ölüm yardımı.

Yardımlar bir defaya mahsus olmak üzere toptan yapılacaktır. Emeklilik yardımına hak kazanma, üyelerin kuruma 10 yıl müddetle aidat ödemeleriyle mümkün olacaktır. Ölüm yardımı ise kurumun daimi ve geçici üyesi iken ölenlerin mirasçılarına ödenecektir.

En az 1000 kişi çalıştıran yerlerde, incelemeler aksini zaruri kılmadıkça bir işçi pazarı açılacaktır.»

Batman grevinde de cop ve dipçik kullanıldı. Bunun tehlikeli neticeleri Zonguldak ve Çan'da görülmesine rağmen idarecilerin tahriki ile bu yola yine sapıldı ve resimde görüldüğü gibi polis sendikacıları copladı.

Petrol - İş Sendikasının Batman grevi devam ediyor

Adliyeye sevk edilen grevciler jandarmalar arasında...

Petrol-İş sendikasının Başkanlar Kurulu kararı ile iki defa ertelenen Batman grevi, 7 Şubat'ta üzücü olaylarla başlamış ve grevin ikinci gününde polis ve jandarmalarla işçiler arasında çatışmalar olmuştur.

Olaylardan sonra sendika yöneticileri hakkında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanununa muhalefet etmekten soruşturma açılmış ve dört sendikacı adliye-ye verilmiştir.

Grevin 12 gününde ikinci bir çatışma olmuş, T.P.A.O. nun sa-

tış ve nakliye yapmasını önlemek gayesiyle rafineri sevkiyat yerinde nöbet tutan grevci işçiler, işletmenin akaryakıt nakledeceğini öğrenince, beraberlerinde eş ve çocukları olduğu halde, ellerinde bayraklar sevkiyat yerine giden demiryolu üzerinde yatmışlar, polis ve jandarma, grevcilerle ailelerini cop ve dipçikle dağıtmak istemişlerdir. Çatışma neticesinde bir işçi ve polis yaralanmıştır.

ZİYA HEPBİR'İN BASIN TOPLANTISI

Olaylardan sonra, Petrol-İş'in dertli Başkanı Ziya Hepbir Ankara'da bir basın toplantısı tertiplemiş işçinin grev hakkına karşı cop ve dipçik işlediğini söylemiştir.

CAMİDE KÖTÜLENEN GREV

«İşi o kadar ileri götürdüler ki, işin içine partililik de karıştı. Camideki vaazlarda bile, grev yapmanın günah olduğu ileri sürüldü» diyen Ziya Hepbir, Nuri Beşer'e hücum etmiş ve şikâyetlerini şu şekilde sıralamıştır:

1 — Nuri Beşer, işverenin verdiği otobüslerle zorla taşıdığı 120-130 işçiyle miting yapmış ve işçilere greve katılmamalarını öğütlemiştir. Batmandaki yöneticilerimiz mani olmasalardı, o işçi düşmanı linç edilebilirdi.

2 — Beşer'den başka Kaymakam ve İşverenin de tahrikleri işe karışmış ve büsbütün gerginleşen atmosferde bir de üzerimize asker saldırtılmıştır.

3 — 400'e yakın üyemiz baskı ile sendikamızdan istifa ettirilmiş, gerekli noter masraflarını işveren ödemiştir. İşçiler tekrar sendikamıza üye olmuşlardır. İşverenin 200-300 işçi demesine rağmen, greve katılan işçi sayısı 1700 işçidir.

4 — İhtisas işi olan sondaj ameliyesinde, kanunu çiğneme bahasına, 300'e yakın grev kırıcı acemi işçi çalıştırılmıştır. İçeride kalan arkadaşlarımız, zor-

Türk - İş Batman Grevini Destekliyor

Paşabahçe grevi dolayısıyla Türk-İş'ten 15 ay süre ile geçici olarak çıkarılan Petrol-İş Sendikası'nın 7 Şubat'ta Batman'da başlayan grevi Türk-İş tarafından desteklenmektedir. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy grevci işçilere bu yolda bir beyanname yayınlamış ve grevin maddi ve manevi yönden desteklendiğini Petrol-İş için verilen geçici ihraç kararının bir disiplin cezası olduğunu belirtmiştir.

Türk-İş'in beyannamesi şöyledir:

«7 Şubat 1967 sabahı, sadece kendi hak ve menfaatlerinizi değil, aynı zamanda bütün Türk işçilerinin şeref ve haysiyetini savunmak için greve başlayacaksınız.

Türk-İş, işvereniniz ile sendikamız Petrol-İş arasında Ankara'da aylardır devam edegelen müzakereleri baştan itibaren dikkatle izlemiştir.

Konfederasyonumuz adına Genel Sekreterimiz Halil Tunç'un da katıldığı Yüksek Uzlaştırma Kurulu toplantılarında Petrol-İş temsilcileri daima haklı ve mantıklı taleplerde bulunmuşlardır. İşveren ise bu haklı talepleri hiç bir gerekçe göstermeden reddetmiş, üstelik Batman işçilerini parçalamak, mahalli Batman sen-

dikasının üyemiz Petrol-İş'e iltihakını engellemek ve Anayasa teminatı altındaki sendika özgürlüğünü baltalamak için ellerinden gelen gayreti göstermiştir.

Bu arada mahalli sendika yöneticilerinin de, dürüst olmayan ve tek amacı şahsi menfaati uğruna Konfederasyonumuzu yıpratıp dağıtmak olan bir sendikacı ile işbirliği yaptıkları ve Petrol-İş'in haklı grevini kırmaya çalıştıkları görülmüştür.

Yüksek Uzlaştırma Kurulunda bulunan Bakan ve Yargıtay Başkanının da açıkça kabul ve teslim ettikleri gerçek, Petrol-İş'in davasında yüzde yüz haklı olduğudur. Sendikamızın Türk-İş'ten geçici ihracı sadece bir disiplin cezasıdır ve Batman'la hiç bir ilgisi yoktur. Petrol-İş Türk-İş'in Petrol-İş kolundaki tek üyesidir. Ve başka hiç bir mahalli sendikanın Petrol-İş'e iltihak etmediği takdirde Türk-İş üyesi olmasına imkân yoktur.

Bu gerçeklerin ışığında Konfederasyonumuz grevinizi maddi ve manevi bütün gücü ile desteklemektedir.

Demokratik hak ve mücadelemizin zaferle sonuçlanmasını temenni eder, başarılar dileriz.

Seyfi Demirsoy
Türk-İş Başkanı»

la işyerlerinde alıkonulmakta, kurtulanlar «Hürriyet Ordusuna» katılmaktadır.

5 — Bizi çok ahşılan, «anarşist, komünist ve kışkırtıcı» gibi sıfatlarla suçlamağa kalkan rafineri müdürü halkın da desteğini yitirmiştir. Burası Türkiye'dir; bu Kurum bizim mahımızdır, yarın o adamlar gider biz yöneti-

riz. İnsan hiç kendi malını yıkar mı? Bize yapılan, çirkef atmak-tan başka bir şey değildir.

DYF-İŞ SENDİKASININ BİLDİRİSİ

Batman'da devam etmekte olan Petrol-İş grevi ile ilgili olarak DYF-İş sendikası bir bildiri yayınlamış, işverenin anlayışsız

TEKSİF'İN YENİ BİNASI

BÜYÜK TÖRENLE AÇILDI

TEKSİF binasının açılış töreninde Başkan Şevket Yılmaz konuşmasını yaparken.

gördükten sonra doğrulayacağınızı umarım.»

«KARANLIK TUTUM...»

Teksif Başkanı daha sonra Disk kurucularına değinerek şunları söylemiştir:

«Her zamankinden daha çok birlik ve beraberliğe muhtaç olduğumuz bir anda temsil ettiğimiz işçi kitlesini bölmeğe çalışan ve DİSK adını taşıyan bir kuruluşla sahneye çıkan sözde işçi temsilcilerinin karanlık tutumlarına temas etmeyi zaruri görüyoruz. Şahsi çıkarlarını TÜRK-İŞ bünyesinde tatmin imkânı bulamayan, TÜRK-İŞ'i politik maksatlarına alet etmeğe muvaffak olamayan, TÜRK-İŞ'in işçi yararına olan temel ilkelerine kendilerini uyduramayan 3-5 maceraperest, arkalarında hiç bir şeyden haberleri olmayan masum işçi teşekküllerini de sürükleyerek kendilerine moda zannettikleri sloganlarla, bugünlerde gazete sütunlarında boy göstermektedirler. Bu maceracıların sarfettikleri sloganlar, kendi karanlık niyetlerini kamufle etmemiştir ve edemeyecektir.»

T EKSİF Sendikası tarafından 3,5 milyon liraya alınan yeni binanın açılış töreni geçtiğimiz ayın ortalarında yapılmış Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Tunç, Mali Sekreter Ergün, Genel Sekreter yardımcıları Erkap ve Ezgü kalabalık bir sendikacı topluluğu ve Başbakan Süleyman Demirel, İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlıyngül, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, milletvekilleri hazır bulunmuştur.

Açılış konuşmasını Teksif Sendikası Genel Başkanı Şevket Yılmaz yapmış, sendikanın tarihçesini anlattıktan sonra Türk-İş'in kurulmasında Teksif'in oynadığı rolü belirterek «Teksif kendi mensup olduğu işkolundaki işçi problemlerine olduğu kadar bü-

tün Türk işçilerinin davalarına da yakın bir ilgi göstermiş ve Türk işçilerini birleştirerek bir Konfederasyon kurulması için ilk adımı atmıştır. Bu adım Türk işçilerinin ana davalarına sahip olacak yegâne üst kuruluş olan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ'in 1952 yılında kurulmasını sağlamıştır» demiştir.

Şevket Yılmaz yeni binanın alınış sebebini de açıklayarak şunları söylemiştir: «Teksif ve onun sorumluluğunu müdrük yöneticileri bir kaşaneye sahip olmak için bu binayı almamıştır. Aksine bir ilim müessesesi haline gelen sendikacılığın bugünkü ve yarınki ihtiyacını karşılamak için böyle bir binanın mülkiyetine sahip olmaya zaruri görmüştür. Bu iddiamızı binayı ve bürolarını

Şevket Yılmaz'dan sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy söz almış ve şunları söylemiştir:

«Biraz sonra bu binanın açılması ile mutlu bir olaya sahip olacağız. Bu mutlu olaylar birbiri ardına devam edecektir. Ankara'da Sendikalarımız, hemen hepsi kendi binalarına sahip olmuşlar ve cihazlanmışlardır. Bir kaç ay sonra Türk-İş binası da hizmete açılacaktır. Benim için bu hakikaten mutlu bir olaydır. Ben TEKSİF'in nasıl, hangi şartlar'a kalkındığını bilen birisiyim.

TEKSİF'i 12.000 üyeden aldılar. Bugün 100.000 üyeye yaklaştırdılar. TEKSİF'in aylık kirasını veremedikleri günleri bilirim. İşte bu sendikayı bu hale getiren başta ŞEVKET YILMAZ, ÖZGÜNEŞ, ÖZKILIÇ ve diğer arkadaşlarını, isimsiz kahramanlarını yürekten kutlarım. Kendilerini tebrik ederim.

Yukarda sayın Şevket Yılmaz'ın odasında TEKSİF Gazetesinde Yılmaz'ın bir beyanattı var, diyor ki; (niyetimiz işyerlerine kilit vurmak değildir') Biraz önce dinlediğiniz konuşma ile TEKSİF'in bu yolda nasıl yürüdüğünü ve diğer sendikalarımızın sermaye düşmanı servet düşmanı olmadıklarını sorununı büyütürük o sorundan nasıl haklı olmak mücadelesini yaptığını kendi sözleri ile ispat etmiş çok yıllar önce verdiği beyanattı yerine getirmiş bir teşkilâtımızdır. Sendikaların bu iyi niyetleri karşısında işverenlerden de iyi niyet beslemek hakkıdır. Zira kuvvetli sendika seçimin teminatı olduğu gibi sermayesinin de teminatıdır.

DEMOKRASİNİN TEMEL TAŞLARI

Muhterem konuklar gelişmelerimizi yükselmelerimizi hazmedemeyenlerin yaygılarına, hırçanlıklarına ve işçi parçalamaya gayretlerine şahit oluyoruz.

Türk-İş Başkanı Demirsoy Teksif binasının açılışında konuşurken.

Bunda muvaffak olamayacaklardır. Zira sendikalar kuvvetli olduğu müddetçe niyet ve emellerine bu yarasalar nail olamayacaklardır. Onlar bilirler ki, güçlü sendikalar demokrasinin temel taşlarındandır. Onun için meslektaşlarımızı kötülemek için kullanmayacakları katran kovası yoktur. İşlerine gelmediği için, her iyi hareketi, her güzeli kötü ve çetin göstermek suretiyle yarasalıklarını yapacaklardır. Bunlar işçiden daima ters yüz edilmişlerdir. Ters yüz olmaya mahkûmdurlar. İstedikleri husus zayıf sendikalar olsun ve zayıf sendikalar sayesinde işçileri çatıları altına toplamaktır. Buna muvaffak olamayacaklarını biraz önce söyledim. Gerçek odur ki, 650.000 kişilik bir kütle olan Türk-İş'in karşısında 19-12.000 kişidirler. Ancak kendilerinden gün ve gün ayrılmakta yine safılarımıza katılmaktadırlar. İstedikleri hükümet ile daima müca-

dele halinde olalım, kavga edelim, anarşi çıkaralım. Bunu bizden bulamadıkları için itham etmektedirler. Biz meşruiyetçiyiz. Ve meşru yollardan hak arayan insanlarız. İstedikleri işverenlerle yerli yersiz kavga etmek döğüş yapmak ve sermaye düşmanlığını yavmaktır. Muvaffak olamayacaklardır. Sayın Yılmaz bu nu belâgatla sötlemiştir. Bu binaya sahip olmada başta Yılmaz'ın İcra Heyetinin ve Şube İdarecilerinin ve işçi arkadaşlarımızın alın terleri vardır, hizmet etmişlerdir. Kendilerini yürekten tebrik ederim. Hayırlı olsun teşekkür ederim.»

DEMİREL'İN KONUŞMASI

Son olarak Başbakan Süleyman Demirel bir konuşma yapmış, Türk işçisinin kalkınma çabasının öncüsü olduğunu ve büyük vatanperverlik inancına sahip bulunduğunu belirterek şöyle miştir:

«TEKSİF'in bir binaya sahip olmasını mutlu bir hadise addediyorum. Burada bu vesile ile bulunmaktan da bahtiyarlık duyduğumu ifade etmek istiyorum. Ben den evvel konuşan Sayın TEKSİF Başkanı ve Türk-İş Başkanı, hakikaten beni hislendiren ifadelerde bulundular. Hürriyet nizamı içerisinde bir sendika vardır. Hürriyet nizamı ortadan kalktığı vakit hür sendika yoktur pazarlık gücü yoktur, işçinin, vatandaşın sesi şikâyet hakkı yoktur.

Türk işçisi Türk Milletinin o büyük hasletlerinin temsilcisi olarak daima millî şuurun, daima fedakârlığın, daima faziletin yanında olmuştur. Türk işçisi, Türk vatanının yapılmasında memleketimizin mamur ve milletimizin müreffeh bir millet haline getirilmesine güvendiğimiz en büyük dayanaklarımızdan birisidir. Türk işçisinin vatanperverliğine, alın terine, büyük gönlüne, ze-

Sendikalar Kanunu

Sendikaların faaliyetten men'i, kapatılması,
yönetim kuruluna işten el çektirme ve
seçimlerin iptali

274 sayılı Sendikalar kanununun 30. ncu maddesi Türk Sendikacılık hareketi yönünden özel bir mahiyet arz etmektedir. «Faaliyetten men; kapatma; yönetim kuruluna işten el çektirme ve ve seçimlerin iptali» başlığını taşıyan bu maddede ile ilgili, bu güne kadar yapılan araştırmaların yetersizliği, tatbikatta büyük anlaşmazlıkların doğmasını kaçınılmaz bir sonuç haline getirmiştir. Ayrıca, ilmî içtihadlar yönünden de kanunun ele alınmaması sendika yöneticilerini 30. ncu maddeyle ilgili meselelerde büyük tereddütlere sevk etmiştir. Bu sebeple, bu yazımızda hukukî yönden tahlil ve tenkitlere girişmeksizin bahsi geçen maddenin açıklanmasının faydalı olacağı kanaatindeyiz.

I — FAALİYETTEN MEN :

1) 274 sayılı yasanın 30. ncu maddesinin 1. ncı fıkrasına göre, meslekî teşekküllerin tüzükleri kanuna aykırı ise, iş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkeme:

- a) Teşekkülün faaliyetten men'ini, veya
- b) Tüzüğün kanuna uygun hale getirilmesi için, teşekküle altmış günü geçmiyen bir mehil verilmesini kararlaştırır.

Meslekî teşekkül, bu mehil içersinde tüzüğünü mahkeme kararına uyarak değiştirmemişse faaliyetten men'ine karar verilir.

Eğer meslekî teşekkül, tüzüğünü mahkeme kararına uyarak değiştirmiş ise işbu değişikliği mahallin en büyük mülkî amirine bildirecek ve bu bildirimden sonra faaliyetine tekrar başlayabilecektir.

2) 274 sayılı kanuna göre kurulan meslekî teşekküller,

a) Bu teşekküllerin kuruculuğunda, üyeliğinde, teşekküldeki görevlere seçilmekte ve görevlerde kullanılmakta ve teşekkül hizmetlerinde istifadede cins, aile, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, siyasî kanaat ve siyasî parti farkı gözetmeleri veya,

b) Siyasî partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden herhangi bir süratle maddî yardım kabul etmeleri, onların teşkilâtı içersinde yer almaları veya bir siyasî partinin adı altında kurulmaları hallerinde iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla 6 ayı geçmemek üzere faaliyetten men edilirler.

3) Meslekî teşekküller, üyesi bulundukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden herhangi bir suretle maddî yardımlar Kurulu kararı olmadan yardım alırlarsa gene iş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkeme kararı ile üç aydan altı ya kadar faaliyetten men edilir.

Görölmektedirki bir meslekî teşekkülün faaliyetten men'ine karar veren mercî mahalli iş mahkemesidir. Halbuki Sendikalar Kanunu tasarısında görevli mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi olacağı belirtilmiş fakat Meclis ve Senato görüşmeleri neticesinde metinde değişiklik yapılarak faaliyetten men kararının iş mahkemeleri tarafından verileceği hüküm altına alınmıştır. Kararın ceza mahkemeleri tarafından verilmesi fikri, konunun geniş ölçüde amme intizamını ilgilendirdiği ve bu sebeple Devletinde mahkemeden talep yetkisinin olması lâzım geleceği esasına bağlanmaktadır.

Tabiatıyla bu görüşte talepler savcılıklar vasıtasıyla yapılacak ve savcılıkları da Adalet Bakanlığı harekete geçirecektir.

Şüphesiz, böyle bir düşünceyi kabul etmek mümkün değildir. Zira kanunlarımızda cemiyetlere ait statülerin hukuk mahkemelerinin tetkikinden geçeceği sarıh olarak belirtilmiştir. Ayrıca sendikalar kendilerine has özellikleri olan meslekî teşekküller olup bu özellikleri yakinen bilen ve meseleleri daha etraflı tetkik edebilecek olan mahkemenin görevli kılınması da ayrıca bir zarurettir.

Bu sebeple, sendikalar yönünden hayatî ehemmiyet taşıyan faaliyetten men ve kapatma kararlarının da ihtisas mahkemeleri olan iş mahkemeleri tarafından verilmesi hem hukuk tekniği ve hemde zaruretlerin icabıdır.

Ayrıca, madde metninde teselsüle yer verildiği görölmektedir. Evvelâ mahkemece «mehil» verilmekte eğer bu mehil zarfında değişiklik yapılmaz ise teşekkül faaliyetten men edilmektedir.

274 sayılı yasanın üç sene gibi kısa bir maziye sahip oluşu ve yeni bir hukuk düzeninde bir takım aksaklıkların, yanlış anlamaların ortaya çıkabileceği gözönünde bulundurulursa bahsi geçen «mehilin» faydası kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

II — KAPATMA:

1) Meslekî Teşekküller, Anayasamızın;

a) Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir,

b) Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir,

c) Türkiye Devleti, ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bir bütündür,

d) Egemenlik kayıtsız Türk Milletininindir. Millet, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması hiçbir suretle belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ, kaynağını A-

nayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz ve

e) Herkes, vicdan ve dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir,

İkelerine aykırı amaçlar güder ve faaliyetlerde bulunurlarsa, mahallin iş davalarına bakmakla görevli mahkeme kararı ile kapatılır.

2) Yargılamanın her safhasında hükümden önce dahi, işbu kanuna göre kapatmayı veya faaliyetten men'i gerektiren fiilin işlendiğine dair kuvvetli emâreler bulunmak şartıyla, bu gibi teşekküller, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine, mahkeme kararıyla faaliyetten men edilebilir.

3) Bu maddede zikri geçen haller dışında, bu kanuna göre kurulmuş meslekî teşekküller faaliyetten menedilemez ve kapatılamaz.

Görölmektedir ki 30. maddenin kapatmaya taallük eden kısımları, Anayasamızın 19 ve 57/1. nci maddelerine muvazi hükümler ihtiva etmektedir. Şimdi burada enteresan bir noktaya temas etmekte fayda vardır. Acaba meslekî teşekkülün yöneticilerinden sadece biri veya birkaç tanesi şahsî hareketleriyle, kapatma, yahut faaliyetten men'i gerektiren bir suç işlerse, durum ne olacaktır? Şüphesizki bir tüzel kişi organları tarafından ilzam edilir. Bu ilzam keyfiyeti de kanunlarda ve teşekkül tüzüğünde gösterilir. Meslekî teşekkülün yöneticilerinin münhasıran şahısları adına yaptıkları muamelelerden mesul tutulacakları ve mesuliyetin teşekküle racî olamayacağı pek tabiidir. Fakat yöneticilerin mesuliyetlerinin her zaman tesbitide mümkün olamaz. Zira kanunen kapatmayı icap edecek bir fiilin şahsen işlenmesi ve bu fiilin sendikayı ilzam edecek bir mahiyet taşıması her an mümkün olabilir. Bu takdirde karar verme ve takdir hakkını kullanma yetkisi şüphesiz mahkemeye ait olacak ve hâkim önüne gelen meselede kanun ve tüzük hükümlerini göz önünde bulundurarak toplanan deliller muvacehesinde takdir hakkını kullanacaktır.

Kapatma sebepleri, Cemiyetler Kanununda, 274 sayılı yasadın daha geniş olduğu için 30. ncu maddenin 7. nci fıkrasında «**Sendikalara taallük eden kapatma sebepleri sadece bu kanunda gösterilenlerdir**» hükmü konulmuştur. Millet Meclisinde maddeye yapılan bir ilâce ile «**bu maddede zikri geçen haller dışında meslekî teşekkül kapatılmaz ve faaliyetten men edilemez**» denilerek bu aleyhe genişleme önlenmiştir.

Faaliyetten men edilen teşekkülün mallarının idaresi ve menfaatlerinin korunması, Medenî Kanun hükümleri gereğince tayin olu-

nacak bir veya üç kayyım tarafından idare edilir. Kapatma halinde ise fesih hükümleri uygulanır. (Madde 30, fıkra 6.)

Otuzuncu maddede, Meslekî teşekküllerin mallarının idaresinde seçilecek kayyımların Sendika yöneticilerinden olacağına dair bir hüküm yoktur. Millet Meclisi Müzakereleri sırasında bu mealde yapılan bir teklifte reddedilmiştir. Zira faaliyetten men edilen sendikanın başma rakip bir sendikanın yöneticileri, kayyım olarak tayin edilebilir. Bunun büyük mahzurlar doğurabileceği aşikârdır. Zaten hakimın kayyım olarak tayin edeceği şahıslarda bazı özellikler arayacağı tabiidir. Bu sebeple işten anılan kimselerin seçilmesinde hakimın takdir hakkının kısıtlanamayacağı yolundaki görüşe katılmamak mümkün değildir.

III — YÖNETİM KURULUNA İŞTEN EL ÇEKTİRME :

Meslekî Teşekküller,

a) Tüzel kişilik kazanmalarından başlayarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantılarını yapmaz iseler veya,

b) Genel Kurul ve şube kongrelerini normal olarak en geç iki yılda bir toplamaz iseler,

Meslekî Teşekkülün yönetim kuruluna, teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla işten el çektilir; bu takdirde, görevli mahkeme, teşekkülün genel kurulunu kanun ve tüzük hükümleri gereğince en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar carî işleri yürütmekle görevli olmak üzere, Medenî Kanun hükümleri gereğince bir veya üç kayyım tayin eder.

30. ncü maddenin 8 nci fıkrasında bir meslekî teşekkülün iki, genel kurulu arasında geçecek zamanın iki seneyi aşmaması prensibi kabul edilmiştir. Riayetsizlik halinde ise Cemiyetler Kanunundan daha hafif müeyyidelerin tatbiki öngörülmektedir. Meslekî teşekkülün üyelerinden birisinin başvurusu üzerine iş davalarına bakmakla görevli mahkeme, genel kurulun kanun ve tüzük hükümleri gereğince bir an evvel toplanması için kayyım tayin edecektir. Bunun ise bir faaliyetten men kararı dahi olmadığı aşikârdır. Kayyımların yetkisi sadece genel kurulu toplamak ve bu zamana kadar carî işleri yürütmek olacaktır.

IV — SEÇİMLERİN İPTALİ :

1) Meslekî teşekküllerin genel kurullarında ve şube kongrelerinde başkanlık divanı ve

komisyon seçimleri dışındaki bütün seçinlerin gizli oyla yapılmaması halinde, teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme bu seçimleri iptal eder.

a) İptâl edilen seçim başkanlık seçimi ise, yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından, yenisi seçilinceye kadar geçecek süre için bir geçici başkan seçer.

b) İptal edilen seçim yönetim kurulu seçimi ise, meslekî teşekkülün yönetim kuruluna, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla işten el çektilir; bu takdirde, görevli mahkeme, teşekkülün genel kuruluna kanun ve tüzük hükümleri gereğince en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar carî işleri yürütmekle görevli olmak üzere, Medenî Kanun hükümleri gereğince bir veya üç kayyım tayin eder.

c) İptâl edilen seçim denetçi seçimi ise, mahkeme, yenileri seçilinceye kadar denetçilik yapmak üzere yeter sayıda denetçi tayin eder.

d) İptal edilen seçim haysiyet divanı seçimi ise, genel kurul yenisini seçmek üzere derhal toplantıya çağırılır.

V — YÖNETİCİLİĞİ YİTİRMEK :

Sendikalar Kanununun «mal bildirimi» başlığını taşıyan 27. nci maddesinde meslekî teşekkül yöneticiliğinin kendiliğinden düşmesi hali hüküm altına alınmıştır.

Bahsi geçen maddeye göre, meslekî teşekküller ile bunların şube ve temsilciliklerinin başkan ve yönetim kurulu üyeleri, bu görevlere seçildikten sonra üç ay içersinde kendilerinin, eşlerinin ve velâyetleri altındaki çocuklarının malik bulundukları malları ve gelirlerini gösteren bildirimi notere tevdi etmek zorundadırlar.

Aynı maddenin 3. ncü fıkrasında ise bu mecburiyete uymayanların başkanlık ve yönetim kurulu üyeliği sıfatlarının üç aylık müddetin bitiminde kendiliğinden düşeceği belirtilmektedir.

Sendikalar Kanunu tasarısında bildirim müddeti 1 ay ile sınırlandırılmış idi. Fakat sendikacıların hem işyerlerinde çalışmaları ve hemde sendika faaliyetlerini yürütmek mecburiyetinde olmalarındaki zorluk sebebi ile müddetin üç aya çıkartılması kabul edilmiştir.

Mal bildirimi mecburiyetinin dayandığı hukukî gerekçe ise sendika yöneticilerine yapılması muhtemel haksız işnatlara imkân bırakmamaktır.

Faaliyetten men, kapatma, işten el çektirme ve seçimlerin iptali ile ilgili kazaî içtihatlar

KENDİ İŞKOLUNDAN AYRI BİR İŞYERİNDE FAALİYETTE BULUNAN SENDİKANIN FAALİYETTEN MEN'İ

Yargıtay kararı

«Bir mesleki teşekkülün, faaliyet alanı dışında kalan işyerlerindeki işçileri üye yazması, 274 sayılı yasanın 30 uncu maddesinde faaliyetten men ve kapatma sebepleri arasında yer almış bulunmadığından, bu sebebe dayanılarak bir mesleki teşekkülün faaliyetten men'i veya kapatılması istenemez.

Yarg. 9.H.D., E: 8460, K: 9103, 19.12. 1964»

GEREKÇE

Dâvacı avukatı dâvalı sendikanın 274 sayılı Yasanın geçici maddesindeki süre bittiği halde, tüzüğünü kanun ve mevzuata uydurmadığını, kendi iş kolundan ayrı olan müvekkili şirketin otomobil servis ve bakımı ile iştigâl eden işyerinde de sendikacılık faaliyetinde bulunduğunu ve buradaki işçileri üye kaydettiğini söz ederek, dâvalı sendikanın faaliyetten men'ine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, Sendikalar Kanununda, bir işverenin bir sendikanın faaliyetten men'ini dâva edeceğine dair bir hüküm bulunmamasına göre; dâvacının husumet ehliyeti olmadan açtığı dâvanın reddine karar vermiştir.

Dâvacı anonim ortaklık vekili, dâvalı sendikanın tüzüğünün kanuna aykırı olduğunu ve kendi işyerinde çalışan işçileri aynı iş kolunda çalışan işçilerden olmadıkları halde sendikaya üye yazdığını ileri sürerek, faaliyetten men'ine karar verilmesini istemiştir.

Dâvalı sendika, tüzüğünün 274 sayılı Kanuna intibak ettirildiğini ve sendika üyesi olan işçilerin de kanuna ve sendikaların iş kolları yönet-

meliğine uygun olarak üyeliğe alındıklarını ve bu dâvada dâvacının dâva açma ehliyeti bulunmadığını bildirerek dâvanın reddini istemiştir.

274 sayılı ve 15.7.1963 günlü Sendikalar Yasasının 30. maddesinde bu yasaya göre kurulan meslekî teşekküllerin faaliyetten men'i ve kapatılması sebepleri sınırlandırılmış; 7. bendinde de bu maddede anılan haller dışında bu kanuna göre kurulmuş olan meslekî teşekküllerin faaliyetten men edilemeyeceği ve kapatılamayacağı bildirilmiştir. Dâvacı anonim ortaklık vekili, 14.5. 1964 günlü dilekçesinin 4 numaralı bendinde dâvalı sendikanın tüzüğünü kanuna ve iş kolları yönetmeliğine uyararak düzenlediğini, lâkin ayrı iş kolunda sendikacılık faaliyetinde bulunduğunu ileri sürmüştür.

Bu beyan karşısında dâvalı sendika tüzüğünün kanuna aykırı olduğu yollu iddianın gerçeğe uymadığı anlaşılmaktadır.

Bir meslekî teşekkülün, faaliyet alanı dışında kalan işyerlerindeki işçileri üye yazması, anılan 30. maddede faaliyetten men ve kapatma sebepleri arasında yer almış bulunmadığından, bu sebebe dayanılarak bir meslekî teşekkülün faaliyetten men'i veya kapatılması istenemez.

Ancak, bir meslekî teşekkül, Sendikalar Kanununun 9. maddesinin 1. bendi hükmünce aynı işyerinde veya ayrı işkolundaki işyerlerinde çalışan işçileri yahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır.

Bir işçi sendikasının, bu hükme aykırı bir davranışla diğer bir iş kolunda çalışan işçileri sendikaya üye yazarak bu işçilerin çalıştığı işyerinin işvereninden bazı isteklerde bulunması halinde işverenin genel hükümlere dayanarak sataşmanın önlenmesini istemekte hukukî yararı söz konusu olacağından, böyle bir dâva açmağa yetkili olduğunun kabulü gerekir. Olayda böyle bir hukukî sebebe dayanılarak istekte bulunulmuş olmadığından dâvalı sendikanın faaliyetten men edilmesi isteğinin reddine karar verilmesi sonucu bakımından doğrudur.

SONUÇ : Bütün temyiz itirazlarının rediyle sonucu doğru olan kararın ONANMASINA,

274 SAYILI YASAYA AYKIRI SENDİKA TÜZÜKLERİNİN YASAYA UYGUN HALE GETİRİLMESİ İÇİN MEHİL VERİLMESİ

Yargıtay kararı

«Bir sendika tüzüğünün kanuna uygun hale getirilmesi için sendikaya mehil verilmesi isteğine ilişkin davalara o sendika merkezinin ikametgâhı addolunan mahal mahkemesinde bakılır.

Yarg. 9.H.D., E: 11963, K: 602, 26.1. 1967»

GEREKÇE

Dâva, Dâvacı avukatı, dâvalı Sendikanın Tüzüğünün bazı maddelerinin 274 sayılı Yasanın 17 nci maddesine aykırı olduğunu ileri sürerek, anılan yasanın 30/b maddesi uyarınca, Tüzüğün kanuna uygun hale getirmesi için dâvalı sendikaya mehil verilmesi isteğine ilişkindir.

Mahkeme sübuta eren dâva uyarınca, dâvalı sendikanın tüzüğünün kararda belirtilen hükümlerinin kanunun amir hükümlerine aykırı olduğu anlaşılmakla dâvalı sendikanın, tüzüğünü kanunca uygun hale getirmesine ve 274 sayılı Yasanın 30/b maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren dâvalıya 60 gün mehil verilmesine karar vermiştir.

Dâvalı muayyen müddet zarfında selâhiyet itirazında bulunmuştur. Tez-Büro-İş Türkiye Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Sendikası Ana Tüzüğünün 2 nci maddesine göre, sendikanın Merkezi Ankara'dır.

Hukuk Yargılamaları Usulü Kanununun 9 ncu maddesi, «her dâva ikame edildiği tarihte müddeialeyhin Kanunu Medenî mucibince ikametgâhı addolunan mahal mahkemesinde bakılır» hükmünü koymuştur. İş Mahkemeleri Kanununun 5 nci maddesinin bu olayda uygulama yeri olmadığı, düşünülmeyen işin esasının incelenerek karar verilmesi usule aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz edilen kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA.

MUHALEFET ŞERHİ : 5521 Sayılı (İş Mahkemeleri Kanununun) 5 nci maddesi hükmüne göre «İş mahkemelerinde açılacak her dâva açıldığı tarihte dâva olunanın Türk Medenî Kanunu gereğince ikametgâhı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir.» Dâvacı, maddede öngörülen seçimlik hakkını kullanarak anılan mahkemelerden birine dâva açabilir. Yetkili Mahkemenin işyeri esasına göre belirtilmesine ilişkin hüküm, işçiye korumak amacıyla kanuna konulmuş-

tur; yoksa, bu hüküm, mahkemenin çözümlenmesine sunulan uyuşmazlığın dar anlamda işyeriyle bağlantılı bulunması anlamına gelmektedir. Bu nedenle mahkemenin kendisini yetkili görmesi, sözü edilen yasa hükmünün sözüne ve özüne uygundur.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı ilk yetki itirazını hedef tutan temyiz itirazının reddiyle diğer temyiz itirazlarının incelenmesi oyundayım.

★★★

YASALARA AYKIRI OLARAK KURULAN VE TÜZEL KİŞİLİĞİNİ KAZANMAMIŞ SENDİKANIN FESHİ

Yargıtay kararı

«274 Sayılı Yasanın 30. Maddesinin 1. bendi, iş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkemeye, mesleki teşekkülün yasaya aykırı olan tüzüğünü yasaya uygun hale getirmesi için teşekküle 60 günü geçmeyen bir önel vermesi ve olayı izlemesi gerektiği hükmünü koymuştur.

Yarg. 9.H.D., E: 4982, K: 6297, 26.9. 1964»

GEREKÇE

Dâva, müvekkilinin üyesi bulunduğu Adana Çimento Şubesinin bağlı olduğu dâvalı Yapı İş Güney Bölgesi Merkez Sendikasının 5018 sayılı Kanuna aykırı olarak teşekkül ettiğini ve tüzüğün ve Çalışma Bakanlığınca tasdik edilmediğini ileri sürerek adı geçen sendikanın feshine karar verilmesi isteğinden ibarettir.

Yapılan muhakeme sonunda; dâvalı sendikanın, 274 sayılı Kanununa göre durumunun düzeltilmesi gerekli bulunmuş ve anılan sendikanın bu yolda lüzumlu işleme tevessül etmiş olduğu anlaşılmıştır. Geriye doğru sendikanın kuruluş sıhhatini aramaya hacet kalmadığı da göz önünde bulundurularak subuta ermeyen dâvanın reddine karar verilmiştir.

Dâva, 5018 sayılı Kanuna göre göre kurulmamış ve tüzel kişiliğini kazanmamış bulunan dâvalı sendikanın feshi istediğinden ibarettir.

Dâvalı, itirazın bir yıl geçtikten sonra yapıldığından, kuruluşunun kanun hükümlerine uygun bulunduğundan vesairenden söz ederek dâvanın reddini istemiştir.

Mahkeme, dâvalı sendikanın 274 sayılı Kanuna göre durumunu düzeltmesi söz konusu olduğundan ve bu kanun hükümlerine uygun ku-

rulduğundan 274 sayılı Kanun gereğince düzenlenen İş Kolları Yönetmeliği iptal edilmiş olup dâvalı sendikanın kanuna uygun olarak gereğine başvurmuş bulunduğundan söz ederek dâvanın reddine karar vermiştir.

Dâvalı sendika, 1962 yılında kurulmuştur. Bu itibarla kuruluşu 5018 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir. 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve sendika birlikleri hakkındaki kanunda, bir işçi sendikasının kişilik kazanacağı zamanı belirten bir hüküm yoktur. Ancak; bu kanunun 1. maddesinin son fıkrasında «**bu kanunda sarahat olmayan yerlerde Cemiyetler Kanunu ile Medeni Kanun hükümleri uygulanır**» denildiğinden bu konuya ilişkin uyumsuzluğun 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerekir. 3512 sayılı Kanunun 4919 sayılı Kanunla değiştirilen 1. maddesinin 2. fıkrasına göre dernekler, tüzüklerinde dernek olarak kurulmak istediğini açığa vurmakla tüzel kişiliğe sahip olur. Dâvalı sendika da, tüzüğünde dernek olarak kurulmak istediğini açığa vurmakla tüzel kişiliğini kazanmış ve 5018 sayılı Kanunun 11. maddesi uyarınca gereken işlemleri yapmıştır. Bu hususun 274 sayılı Sendikalar Kanunu gereğince tekrar ele alınması tüzel kişiliğin kazanılıp kazanılmaması üzerinde durulması söz konusu değildir. Ancak; 274 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi uyarınca 5018 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş olan İşçi Sendikaları, Tüzüklerini geçici 3. maddede bahse konu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 6 ay içinde kanun ve mevzuat hükümlerine uydurmak zorundadır. Aşağıda belirtileceği veçhile bu işlemde yapılmıştır. O halde; dâvacının, dâvalı sendikanın tescili yapılmadığından ve tüzüğünün çalışma Bakanlığınca onanmadığından söz ederek, tüzel kişiliğe sahip olmadığını ve hukuken yol olduğunu ileri sürmesi yasaya uygun bulunmadığından, bu sebebe dayanan bütün temyiz itirazları yersizdir.

Dâvacının, dâvalı sendikanın birbirinden tamamen ayrı iş sahalarını içine alan sendikalarından tereküp etmesi itibarıyla 5018 sayılı Kanuna aykırı bir teşekkül olduğuna ilişkin itirazlarına gelince; dosyada bulunan işlemli kâğıtlardan ve karışık yazılardan, 1962 yılında kurulan dâvalı sendikaya ait tüzüğün ilgili makamlara sunulduğu, Çalışma Bakanlığınca belirtilen eksikliklerin ikmaline başvurulduğu, bu arada 274 sayılı Sendikalar Kanununun yürürlüğe girdiği, bu kanun uyarınca aynı iş kolundan sayılmayan Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası çıkarılmak suretiyle düzenlenen tüzüğün ilgili makamlara verildiği ve 5018 sayılı Kanun yürürlükte iken dâvalı sendikanın feshi için mahkemeye müracaat edilmediği anlaşılmaktadır. Yukarıda işaret olunduğu gibi 274 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi gereğince 5018 sayılı Kanunun hükümlerine kurulmuş olan İşçi Sendikaları, tüzüklerini bu kanunda sözü

geçen yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 6 ay içinde kanun hükümlerine uydurmakla ödevlidir. 274 sayılı Kanunun 9. maddesinin 1 numaralı bendinde (İşçi Sendikaları, aynı iş yerinde veya aynı iş kolundaki işyerlerinde çalışan işçileri veya birbiriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır) ve aynı maddenin 3. numaralı bendinde (iş kolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit olunur) ve 13. maddesinin 6 numaralı bendinde (sendikaların kendi aralarında ... birleşme hususunda ikinci bent hükmü uygulanır ... 9. madde hükümleri saklıdır) denilmektedir. 31/12/1963 tarihinde açılan dâva zamanında yürürlükte bulunan sendikaların İş Kolları Yönetmeliğinin 14. numarası Toprak ve Seramik Sanayiine, 15. Cam Sanayiine, 16. Çimento Sanayiine, 19. Yapıcılık İşlerine ve 9. Ağaç Sanayiine ilişkin iş kollarını ve bu yönetmeliğin 5. maddesi 14, 15, 16 ve 19 sıra numaralı iş kollarını birbirleriyle ilgili olarak tesbit etmiştir. Görülüyorki Ağaç Sanayii aynı veya birbiri ile ilgili iş kollarından sayılmamıştır. Dâvalı sendika, tüzüğünü belirtilen kanun ve mevzuata göre düzeltilmiş Ağaç Sanayii işçilerine ait sendikayı bünyesinden çıkarmış bulunmaktadır. O halde dâvalı sendikanın tüzüğü 22 Ağustos 1963 tarihinde yayınlanan sendikaların iş kolları yönetmeliğine aykırı değildir. Ancak karar yerinde de belirtildiği gibi bu arada sözü edilen yönetmelik Danıştayca iptal edilmiş yeni yönetmelik, hüküm tarihi olan 22.6.1964 gününden sonra 11.8.1964 günkü Resmî Gazete ile yayınlanmak suretile yürürlüğe girmiştir. Halen yürürlükte bulunan yönetmeliğin 5. maddesi B bendine göre ancak konumuzla ilgili Toprak ve Seramik Sanayii ile Çimento Sanayiine ilişkin 14 ve 16 sıra numaralı iş kollarının birbiri ile ilgili oldukları tesbit edilmiştir. Cam ve İnşaat ve Bayındırlık Sanayiine ilişkin 15 ve 19 sıra numaralarındaki iş kolları 14 ve 16 sıra numaralı iş kolları ile ilgili sayılmamıştır. Bu bakımdan dâvalı sendikaya ait tüzük, yürürlüğe giren sendikaların İş Kolları Yönetmeliğine ve yukarıda sözü edilen 274 sayılı kanunun 9 ve 13. maddelerine aykırıdır. Bu aykırılığın giderilmesi gerekir. Kamu düzeni ile ilgili olan 274 sayılı Kanunun 30. maddesinin 1 numaralı bendi iş dâvalarına bakmakla görevli mahalli mahkemeye, meslekî teşekkülün kanuna aykırı olan tüzüğünü kanununa uygun hale getirmesi için teşekküle 60 günü geçmeyen bir önel vermesi ve olası izlemesi gerektiği hükmünü koymuştur. O halde, mahkeme, Sendikalar Kanunu hükümleri ve özellikle 30. maddesi hükmü uyarınca kanuna aykırılığın giderilmesi için gerekli işlemi yapmak ve o dairede bir karar vermekle ödevlidir. Temyiz itirazları bu bakımdan yerindedir.

SONUÇ : Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen sebeplerden dolayı BOZULMASINA.

GENEL KURULU TOPLAMAK VE YENİ YÖNETİM KURULU SEÇİLİNCEYE KADAR CARİ İŞLERİ YÜRÜTMEKLE GÖREVLİ KAYYUM TAYİNİ

Yargıtay kararı

«274 sayılı Sendikalar Kanununun 30. maddesi, bir mesleki teşekkül tüzüğü-nün yasaya aykırılığı haline ilişkin hükümleri kapsamakta ve bu konularda çıkacak çekizmezliklerin halli ve bir işçi teşekkülünün genel kurulunda alınan kararların iptaline ilişkin davanın çözüm yeri iş dâvalarına bakmakla görevli mahalli mahkemelerdir.

Yarg. 9.H.D., E: 89, K: 571, 25.1.1965»

GEREKÇE

Dâva, ana nizamnamenin tadiline ait tasarı okunup madde madde müzakere edilmeden tümü ile oya sunulup kabul ettirildiğinden, oylamalara hile ve fesat karıştırıldığından vesairenden bahsile genel kurulun 21.9.1964 tarihli toplantısında ana nizamnamenin tasdikine ilişkin kararıyla seçimlere ilişkin kararının iptalile, Sendika Genel Kurulunu toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar carî işleri yürütmekle görevli olmak üzere kayyum tâyni isteginden ibaretir.

Mahkeme, 274 sayılı Kanunun 30. maddesinin 9 numaralı bendinde kongreden söz edilmiş olduğu gerekçesiyle dâvanın görevsizlik yönünden reddine karar vermiştir.

274 sayılı Sendikalar Kanununun 30. maddesi, bir mesleki teşekkül tüzüğünün kanuna aykırılığı haline ilişkin hükümleri, meslekî teşekkülün faaliyetten men'ini veya kapatılmasını gerektiren hallerde meslekî teşekkül yönetim kurulunun yasaya aykırı davranışlarına ve genel kurul toplantısına ve yasaya aykırı işlemlere ilişkin hükümleri kapsamakta ve bu konularda çıkacak çekizmezliklerin iş dâvalarına bakmakla görevli mahalli mahkeme tarafından çözümleneceğini göstermektedir. 274 sayılı Kanunun 12. maddesi kuruluş; 13. maddesi oran, katılma ve çekilmeye; değişik 25. maddesi genel kurul ve şube kongrelerine ilişkin hükümleri kapsamakta, 32. madde ile de Medenî Kanunun ve Cemiyetler Kanununun işbu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin meslekî teşekküller hakkında da uygulanacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Gerçekten 30. maddenin 8 ve 9 numaralı bentlerinde sözü edilen 12. maddenin 4 ve 25. maddenin 1 numaralı bentlerinde meslekî teşekküllerin genel kurul toplantılarının belirli sürelerde yapılacağı bildirilmek-

tedir, Bu bentlerde sözü edilen genel kurul toplantılarına ilişkin hükümlerin, o toplantıların, kanun ve tüzüklerine uygun şekilde yapılmış olmaları anlamını da kapsadığı ve bu yönden doğacak çekizmezliklerin çözümlenmesinin de mahalli iş mahkemelerinin görevi içinde bulunduğu düşünülmek ve maddelerdeki sözlere bu yolda anlam vermek gerektir. Sendikalar Kanununun kapsadığı bütün hükümler birlikte incelendiği takdirde, kanun koyucunun bu amacı hedef tuttuğu açıkça anlaşılmaktadır, O halde; dâvanın kabulü ile esasına gidilerek gerekli inceleme yapıp sonucuna göre bir karar verilmek gerekir. Bu yönler gözönünde tutulmaksızın dâvanın görev yönünden reddedilmesi yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Dâvacının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün DOZULMASINA,

YASA HÜKÜMLERİNE VE GAYESİNE AYKIRI BİR TEŞEKKÜL NİTELİĞİNE BÜRÜNEN SENDİKANIN FESHİ

«Yasa hükümlerine ve gayesine aykırı bir teşekkül niteliğine büründüğü sebeplerinden ötürü, bir sendikanın fesih ve iptali isteğine ilişkin dâvaya bakmak, iş mahkemelerinin görevi içinde değildir.

Yarg. 9.H.D., E: 7049, K: 7742, 16.9.1965»

GEREKÇE

Dâvacı Balıkesir Belediye Başkanlığı vekili, dâvalı Belediye-İş Sendikasının İş Kolları Yönetmeliğince kendj saha ve koluna girmeyen Balıkesir Belediyesinin umumi iş kollarında çalışan işçileri kendi bünyesinde toplamış, bunları üye kayıt ve her ay aidat almak suretiyle haksız iktisap yoluna tevessül ettiğinden söz ederek, yasa hükümlerine ve gayesine aykırı bir teşekkül niteliğine bürünen sendikanın feshine karar verilmesini istemiştir.

Balıkesir Asliye Birinci Hukuk Mahkemesi sıfatıyla dâvayı, iş dâvası olarak kabul ile esasa girip sabit olmadığından söz ederek reddetmiştir.

5521 sayılı Kanunun 1. maddesinin ilk fıkrasının A bendinde, 5018 sayılı Kanunun 4. maddesinin E fıkrasına göre; sendikaların açacakları ve bu sınıfta aleyhlerine açılacak hukuk dâvalarına iş mahkemelerinde bakılacağı bildirilmiştir. 15.7.1963 günlü ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 33. maddesinde, 5018 sayılı Kanunun, bu kanuna ek kanun hükümlerinin kaldırıldığı bildirilmiştir. O halde; İş Mahkemeleri Kanununun anı-

lan A bendi hükmü 5018 sayılı Kanunun yürürlükten kalkmış olması sebebiyle uygulanamaz. Dâva bazı sebeplerden ötürü sendikanın fesih ve iptali isteğine ilişkindir. Bir sendikanın feshi dâvasının İş Mahkemelerinde görüleceğini gösteren bir hüküm 5521 ve 274 sayılı Yasalarda yer almamıştır. Mahkemenin görev yönünü gözönünde tutmaksızın uyuşmazlığın esasını incelemiş bulunması yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen sebeplerden BOZULMASINA,

GENEL KURUL TOPLANTISINA KATILACAK DELEGE SEÇİMİNİN TÜZÜĞE AYKIRI OLMASI

YARGITAY KARARI

«274 sayılı yasanın 30. maddesinin 9. bendi gereğince, aynı yasanın 25. maddesinin 2. bendine aykırı olarak yapılan seçimlerin iptaline ilişkin dâvalar hakkında bir karar vermek iş mahkemesinin görevi içindedir.

Yarg. 9.H.D., E: 3821, K: 3779, 11.6. 1964»

GEREKÇE

Dâvalılar avukatı, dâvalıların Maden İşçileri Sendikasının yapılacak Genel Kurul toplantısına iştirak edecek delegelerin seçilmelerinde, seçilmesi istenen şahısların isimlerini listede baştarafa yazmak, sahte oy kullanmak, noksan delege seçmek suretiyle kanuna aykırı ve usulsüz işlemler yaptırmış bulundukları sözü ile delege seçimlerinin iptaliyle delege seçim kurullarına yapılan şikayetlerin reddine ilişkin seçim kurulları kararlarının bozulmasına karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, Husumetin sendika idare heyetine yöneltilmesi ve genel kurul kararı aleyhine mahkemeye müracaat edilmesi gerekirken, delege seçimi için teşekkül eden kurulun başkan ve üyeleriyle sendika başkanı aleyhine dâva edilmiş olması ve genel kurula müracaat edilmeden mahkemeye başvurulmuş bulunması usul ve kanuna aykırı olduğundan, dâvanın husumet ve usul yönünden reddine karar vermiştir.

Dâva, Maden İşçileri Sendikasının Genel Kurul toplantısına katılacak delege seçiminin tüzüğe aykırı bulunması sebebiyle iptali isteğine ilişkindir.

Asliye Hukuk Mahkemesi, dâvayı usul ve husumet yönünden reddeylemiştir.

Gerçekten dâva, 25.5.1963 günü açılmış ve 28.2.1964 de karara bağlanmıştır. Öte yandan 274 sayılı Sendikalar Kanunu 24.7.1963 gününde yürürlüğe girmiştir. Sözü geçen kanunun 30. maddesinin 9. bendinde, 25. maddenin 2. bendine aykırı olarak seçim yapılması halinde, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurması üzerine, iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemenin bu seçimleri iptal edeceği yazılıdır. Şu hale göre Sendikalar Kanunu, bu gibi dâvalara bakma görevini iş mahkemelerine vermiştir. Usul Hukukuyla ilgili hükümlerin, kazanılmış hakları halele uğratmamak şartıyla yürürlüğe girmesinden önceki olaylara da uygulanması gerekir. O halde söz konusu uyuşmazlık hakkında bir karar vermek iş mahkemesinin görevi içindedir, ve asliye mahkemesince bu yönden dilekçenin reddedilmemiş olması usule aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA.

ANA TÜZÜĞE AYKIRI OLARAK YAPILAN YÖNETİM KURULU SEÇİMİNİN İPTALİ

YARGITAY KARARI

«Bir işçi kuruluşunda ana tüzüğe aykırı olarak yapılan yönetim kurulu seçiminin iptaline ilişkin dâvaya bakmadı, iş mahkemesinin görevi içinde değildir.

Yarg. 9.H.D., E: 4951, K: 5022, 4.6. 1965»

GEREKÇE

Dâvacı, Harp-İş Sendikası Yönetim Kurulu seçiminin, 274 sayılı Yasa uyarınca hazırlanmış Ana Tüzüğün 11. maddesine aykırı olarak yapıldığı sözü ile bu seçimin iptalini istemiştir.

Mahkeme, yerinde görülmeven dâvanın reddine karar vermiştir.

Dâva, dâvalı sendika yönetim kurulunun, sendika tüzüğü hükümlerine uygun şekilde seçilmiş olmamaları sebebiyle yönetim kurulunun seçimine ilişkin işlemin iptali isteğini de kapsamaktadır. 15.7.1963 günlü ve 274 sayılı Yasada hangi konularda çıkacak uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görüleceği ayrı ayrı gösterilmiştir. Dâva konusu uyuşmazlığın, iş mahkemelerinde görüleceğini gösteren bir hüküm anılan kanunda yer almamıştır. O halde, dâvayı görmeye iş mahkemeleri görevli değildir. Mahkemenin resen gözönünde tutulması gereken yönü nazara almaması yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz edilen kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA.

kâsına, öğrenme kabiliyetine, istihsal gücüne çok büyük bir inançla bağlıyız.

TEKSİF çok uzak olmayan bir zamanda çok daha büyüyecektir. Çünkü memleketimizden ham madde satılması taraftarı değiliz. Tekstil Sanayiiimiz önümüzdeki seneler zarfında çok da ha gelişecektir. Bu itibarla bir başlangıç addettiğim bu güzel binaya sahip olmayı TEKSİF'in, Türk-İş'in, Türk işçisine vatanperver bir şekilde büyük gönülle onun haklarının hürriyet düzeni içerisinde arayıcısı olan Türk Sendika hareketini idare eden muhterem Türk işçisinin mümessillerine başarılar temenni ediyoruz. Ve hepinize burada şu kısa hitabıyla şunu söylemek istiyorum ki, Türk işçisinin alın teri, kalkanma harcının suyudur ve Türk işçisine şükran borçluyuz.

**KALKINMAMIZI
BAŞARIYA
ULAŞTIRACAĞIZ.»**

Kalkınmamızı başarıya ulaştıracacağız. Böylece sefaletten, fakaralıktan kurtulacağız. Daha çok insan daha çok vatandaşımız iş bulacak, daha çok işçimiz daha iyi ücretlerle iş bulma imkânlarını elde edecek ve daha çok vatandaşımız yeni yeni iş sahalarına sahip olacaktır. Türk işçisi, Türk teşebbüs gücünün ve Türk istihsal gücünün hazinesidir. Hepinize huzurunuzda Türk işçisini sevgi ile saygı ile selâmlarken bu güzel tesise kavuşmada gösterdikleri gayretten dolayı TEKSİF Yöneticilerini tebrik ederim.»

ACILIŞ

Konuşmalardan sonra yeni binanın açılışını Başbakan Süleyman Demirel yapmış ve **Uğurlu olması»** temennisiyle kurdela-yı kesmiştir.

Davetlilere toplu olarak yeni bina gezdirilmiş ve bir kokteyl verilmiştir.

TOLEYİS kongresinde eski Başkan Nusret Aydın konuşma yaparken.

Toleyis Kongresinde S. Demirsoy Disk'in ithamlarına cevap verdi

Türkiye Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikaları Federasyonu (TOLEYİS) Genel Kurulu olağanüstü toplantısı Şubat ayında Ankara'da Bulvar Palas Otelinde yapılmış ve iki gün devam etmiştir. Yönetim Kurulunda meydana gelen bazı değişiklikler ve turizm kesiminde çalışan işçilerin mesleki eğitimlerindeki sorunlarının da görüşüldüğü toplantıda, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy da bir konuşma yapmış ve DISK'in Türk-İş hakkındaki ithamlarına cevap vermiştir.

Basın-Yayın Genel Müdürlüğü ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açılan kursların yeterli olmadığı ve 100 bin işçinin eğitiminin gerekli olduğu üzerinde durulmuş, Federasyon Başkanı Nusret Aydın yaptığı konuşmada

şöyle demiştir: «Konu ilmi bir plâna bağlanmamış, geliş güzel bir tatbikat ile mesleki eğitim davası kaderine terk edilmiştir. 100 bin işçinin eğitilmesinin gerekli bulunduğu ülkemizde, bu kurslardan beklenen faide temin edilmemiştir. Federasyonumuz köklü bir plân hazırlayarak Otel-Okul açılmasını kabul etmiştir.»

Toplantıda bulunan Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürşat da bir konuşma yapmış ve «İşçi arkadaşlarımızın hayat seviyelerinin yükselmesi en büyük temennimizdir.» demiştir.

DEMİRSOY'UN KONUŞMASI

Olağanüstü Genel Kurul toplantısının ikinci gününde, eski idare heyeti ibra edilmiş ve çalışma raporunun görüşülmesi yapılmış daha sonra Türk-İş Baş-

kanı Seyfi Demirsoy bir konuşma yaparak Türk-İş'e yöneltilen ithamları reddetmiştir. Demirsoy konuşmasında şöyle demiştir:

«Bugün İstanbul'da dört sendika konfederasyonumuzdan ayrılma kararı alıp DİSK adı altında toplanacaklar. Bunlar DİSK değil ancak diskotek olurlar. Biliyorsunuz orada karanlık işler döner. DİSK'çiler kuvvetlerini, yanlarına aldıkları bir takım mahlum kalemlerden ve yazarlardan alıyorlar, müşterek dostlarımıza ajan diye teşhir ediyorlar. Balonlarına iğne batırıp söndürecekiz.»

DİSK'le Türk-İş'in üye sayısını karşılaştıran Başkan Demirsoy, bu kuruluş karşısında paniğe kapılmanın hayal olduğunu DİSK'çilerin vatan, millet şarkıları söylemelerine rağmen Kıbrıs Türk işçileri birliğine yapılan yardıma bir tek kuruşla katılmadıklarını söylemiş ve şöyle demiştir:

«AID yardımını beğenmiyorlar. Bu, hükümetler arasında kabul edilen bir projedir. 1961 de projenin bize devredilmesini ve hükümet sendikacılığına paydos edilmesini istedik. Bu yardımı tenkid edenler vaktiyle Amerika'dan yardım alan kimselerdir.

Fikren İşçi Partisine ipotekli olan bazı yazarlar DİSK'çilerin kalemleri olarak bize çatıyorlar. Batılı anlamda sendikacılığı kabul etmiyorlar. Nümayiş yapın, kan dökün, şuurlaşın diyorlar. Proleter diktatoryası tavsiye ediyorlar. Ama proleter rejimde de, Franco rejiminde de hür sendikacılık yoktur. Bunları aranızdan atacaksınız, ezeceksiniz. İşçi ve insan haklarının ancak demokrasile idare edilen ülkelerde var olduğunu inanıyoruz.

Bize sendika ağaları diyorlar. Bu çeşit hücumlara daima muhatap olacağız. 150 yıllık İngiliz sendikacılığında da bu çeşit çalkalanmalar olmaktadır. Uzun uğraşmalarla sendikacılıktan uzaklaştırdığımız partizanlık yine ge-

tirilmek istenmektedir. İhtilali biz yaptık diyen Rıza Kuas ve Kemal Türker şimdi Disk'çilerin başına geçmişlerdir. Ama bir akrebin kendini sokması gibi kendi kendilerini sokarak yok olacaklardır.»

Yapılan seçim neticesinde Federasyon Başkanlığına İsmail Aras, Genel Sekreterliğe Halil Akkaya, Mali Sekreterliğe Mehmet Erdemir getirilmiştir.

TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI KONGRESİ

Türkiye Gazeteciler Sendikası genel kongresi 31 Ocak günü İstanbul'da merkez binasında yapılmış ve iki gün devam etmiştir.

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa ve Eskişehir delegelerinin katıldığı kongrede Başkanlığı Halit Kıvanç yapmıştır. Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ve Türk-İş bölge temsilciliği Eğitim Müdürü İbrahim Uluç'un misafir olarak izlediği kongrede, çeşitli konular ele alınmış ve delegeler konuşmalar yapmışlardır.

Kongre yapılan seçimler sonucunda Genel Başkanlığa Doğan Can, Genel Sekreterliğe İsmet Yenisoğlu, Genel Yönetim Kuruluna da Sadullah Usumi, Hilmi Kürkçü, Kazım Yenisey, Sebahat Toktamış, Abdullah Uraz, Doğan Koloğlu, Güney Şimşek, Ziya Nefioğlu ve Mustafa Tayla seçilmişlerdir.

TEMKİN-İŞ'İN KONGRESİ

Mineapolis Moline Türk Traktör Fabrikasında çalışan işçilerin Maden-İş sendikasıyla istifa ederek kurdukları Temkin-İş sendikasının ilk genel kongresi Ankara'da yapılmıştır.

Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı Salâhaddin Erkap'ın kongre başkanlığında bulunduğu toplantıda, Türkiye Metal-İş Fe-

derasyonuna üye olma kararı alınmıştır.

Yapılan seçimlerde İcra Kurulu başkanlığına Fevzi Korkmaz, Sekreterliğe Sabri Yılmaz, Mali sekreterliğe Ahmet Büken, Yönetim Kuruluna ise Mürsel Yurdoğlu, Lütfü Barut, Ahmet Özlü, Hıdır Arıkan, İsmail Taşçı ve Kamil Gözümlü getirilmiştir.

MADEN-İŞ FEDERASYONU'NUN KONGRESİ GELECEK AY

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonunun Dördüncü Genel Kurulu Nisan ayı içinde yapılacaktır. Kongreden önce Federasyon tüzüğünde yapılacak değişiklikleri hazırlamak üzere bir komisyon kurulmuştur.

Federasyon Yönetim Kurulu, İcra kurulunun hazırlamış olduğu çalışma raporu ile tüzük komisyonunun raporlarını incelemek üzere 9 Mart'ta toplanacaktır.

Ege Tüm - Gıda - İş Sendikası Kongresi yapıldı

Ege Tüm-Gıda-İş sendikasının kongresi 18-19 Şubat günleri yapılmıştır. Büyük bir delege topluluğunun nazır bulunduğu kongrede, idare heyetinin uzun raporu ilgi ile takip edilmiş daha sonra tenkidlere geçilmiştir. Rapor'da Ege bölgesinde gündelik gazete çıkarılması konusu delegeler tarafından olumlu karşılanmıştır.

İkinci gün yapılan seçimlerde İcra Kuruluna, Genel Başkan Cavit Yalçın, Genel Sekreter Orhan Sorguç, Genel Muhasip Şekip Yılmaz, Genel Sekreter Yardımcısı Necip Dumlupınar, seçilmişlerdir.

BRÜKSEL, - Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, ICFTU Genel Sekreteri OMER BECU sıhhi sebepler yüzünden bu görevinden ayrılmıştır. Doktorlar Omer Becu ya istirahat tavsiye etmişlerdir. Omer Becu 46 yıldır sendikacılık yapmaktaydı...

ICFTU Genel Sekreteri Becu istifa etti

Becu, iki yıl önce Türkiye'ye gelmişti

ICFTU Genel Sekreteri 19 Nisan 1965'de Türkiye'ye gelmişti. Becu'nun bu ziyareti vesilesiyle Türk - İş Dergisinde çıkan bir yazıyı yayınlıyoruz.

19 Nisan günü Türk-İş Genel Merkezi'nde hummalı bir faaliyet göze çarpıyordu. Sendika liderleri, Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri, millî sendika ve federasyon başkanları, Türk-İş Bölge Temsilcileri Türk-İş Genel Merkezi'nde toplanmışlar, Türkiye'ye Türk-İş'in davetlisi olarak gelen Becu'yu karşılamaya hazırlanıyorlardı.

Omer Becu ve gezisinde kendisine refaket eden ICFTU Örgütlenme Merkezi görevlilerinden Mr. Goose saat 18.30'da Esenboğa Havaalanında karşılandılar.

20 Nisan günü Omer Becu Türk-İş yöneticileriyle uzun bir toplantı yaptı. Toplantıda özellikle «uluslararası hür işçi hareketinin Asya ve Afrika ülkelerinde karşılaşmakta olduğu güçlüklerden» bahsedildi. ICFTU Genel Sekreteri, Türk-İş'in ve Türk sendikacılık hareketinin uluslararası hür işçi hareketine katkısı ni şu sözlerle belirtti:

«Türk işçi hareketiyle iftihar ettiğimizi biliniz.»

Aynı gün öğleden sonra Becu'nun «sade ve muhtesem» sözleriyle tarif ettiği Anıtkabir'e gidildi. Becu, özel deftere şu satırları yazdı:

«Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun çatı-

46 yıllık Sendikacı Ömer Becu, Türk sendikacılarına şöyle demişti: «Tecrübelerime dayanarak söylüyorum; sendikalar politikanın dışında kalmalıdır. Sendikacının görevi başka, politacının başkadır; bunlar birleştirilmemeli...»

Türk işçi hareketinin kısa bir süre içinde aştığı merhalelerin takdirle karşılandığını belirten Ömer Becu Türkiye'de sendikacılara «sizinle iftihar ettiğimizi biliniz» demişti.

Omer Becu Türkiye'ye geldiğinde sendikacılara Ankara ve İstanbul'da iki konferans vermişti. O tarihte, Becu'nun İstanbul Konferansı münasebetiyle bir makale yazan Türk-İş Yönetim Kurulu Üyesi Sedat Ağıralı'nın bu yazısını yayınlıyoruz.

“Barış

«9 yıl liman tahmil tahliye işçiliğini yaptım, 45 yıldır sendikacıyım, bu yüzden İspanya iç harbi sırasında iki yıl hapis yattım...»

Büyük bir salon... Ortada uzun bir masa... Gecenin saat 10'u... Kır saçlı, uzun boylu bir adam gür sesiyle durmadan konuşuyor... Konuşuyordu...

Masanın etrafındaki sandalyelere çivilenmiş gibi oturanlar belki de dört saatten beri bu adamın konuşmalarını ezberlemişçesine dinliyor... Hareketlerini gözlerini kırpmadan izliyorlardı...

Ve ihtiyar kır saçlı adam sözlerine devam ediyor-
du :

«Demokrasinin yanında, diktatörlüğün karşısında olacak, hürriyetleri boğmak isteyen komünizmle mücadele edeceksiniz. Sendikacılık ancak temel hak ve hürriyetlerin yaygın olduğu ülkelerde gelişebilir. Sosyalizm Batı Dünyasında yaygın hale gelmiştir. Sosyalizm işçi hareketlerinden doğmuştur...»

«Sendikacı yalnız işçilere değil topluma hizmet edendir» diyen bu ihtiyar, tecrübeli, kurt işçi lideri I. C. F. T. U. (Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Genel Sekreteri Ömer Becu idi.

110 ülkede 60 milyon işçiyi temsil eden Hür Dünya İşçileri Konfederasyonu'nun Genel Sekreteri Ömer Becu, çoğu zaman Belçikalı olduğunu unuttuğunu, kendisini Uluslararası bir adam olarak kabul ettiğini söylüyordu.

Kendi deneyiyle sendikacılık hayatında çok mücadele etmiş, yılmamış fakat bunun sonucu olarak işçi adına büyük başarılar sağlamıştır. Tecrübe ve bilgilerini canlı örnekler vererek dile getiren Becu gerçekte Türk işçilerine çok şeyler kazandıran bir seminer yapmıştı.

Ünlü sendikacıyı bu toplantıda tanımak ve Türk sendikacılığının bugünkü durumu ile Dünya işçi hareketinin yönü ve sendikacılığın toplumdaki önemi konularında görüşmek fırsatını buldum.

1957 yılındanberi Hür Dünya Sendikaları Konfederasyonu'nun Genel Sekreterliğini yapan Becu sermaye sahiplerinin, «bu işyeri benimdir; dilediğim gibi hareket ederim» hitap tarzını zihinlerden silmek gerektiği kanaatinde... Ona göre : «işverenin para ve makinanası, tesisi vardır, makınayı işleten, maddeyi şekillendiren, sonuç olarak istihsal sermayesi işçinin öz malı, emegidir...»

Becu, lokavt işverenlerin hakkı mıdır? Sendikaların tam bir güçlük kazanabilmesi için politikaya da girmeleri gerekir mi sorumu şöyle cevaplandırmıştı:

«Kanunlar çoğu zaman işverenin lokavt hakkına sahip olduğunu yazmazlar. Ama herhalde grev gibi işverenin de lokavt hakları vardır. Ama mühim olan kanunî şartlara uymalarıdır. Ben 1928 yılında lokavta kendi memleketim olan Belçikada rastladım. O zaman işverenler bir kaç gemilerini iskeleye bağladılar. Ama gemiler midye tutmaya başlayınca hemen şartlarımızı kabul edip Toplu İş Sözleşmemizi imzaladılar. Grevin iyi bir şekilde planlanması lazımdır. İşverenleri ben çok defa işyerlerini şirketler kurmak suretiyle sendikaya mâl edeceğim tehdidi ile yola getirmişimdir. Asıl mühim olan işverenlerin zihninden «Benim işyerim» fikrini silmektir. Bu nevi hitap tarzını değiştirmek lazımdır. İşverenin makine, tesisi ve yatırım sermayesi varsa da istihsal sermayesi mutlaka işçinin emegidir. Ben Türk Sendikacılığının nerede bulunduğunu, gelişmenin yönünü tesbite geldim. Kısa zamanda yaptığınız hamle gurur verici ve şaşırtıcıdır. Hükümetler size yardımcı olmuştur. Yeni gelişen ülkelere örnek olabilecek durumdasınız. Cehalet sendikacılığı geri kalmasında en önemli sebebi teşkil eder. Aynı ayrı teşkilatlanmalar sendikacılığı öldürür. Siyasete kendinizi kaptırırsanız, sendikalar birbirine düşer. Siyasetten uzak kalmak lazımdır. I.C.F.T.U. Sendikaların siyasetle uğraşması konusunda kesin bir karara varamamıştır. Bizce sendikalar

sı altında toplanan 60 milyon işçi adına huzurunuzda en derin saygılarımla eğilirim.»

20 Nisan günü saat 17.00'de Ömer Becu ve sendika liderleri Çalışma Bakanı'nı ziyaret ettiler. Becu Çalışma Bakanı ile yaptığı konuşmada, uluslararası işçi hareketinin hedef ve amaçlarını açıkladı,

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun komünizmle mücadelede izlediği yolu belirtti. Becu'ya göre komünizmle mücadelede, «Komünizmi takbih etmek yeterli bir silah değildir, herşeyden önce onun gelişmesine imkân veren sosyal ve ekonomik sorunların ele alınması,

kitlelerin izdirabına eğiliminin» gerekirdi.

Aynı gün akşam, Becu şerefine bir yemek verildi. Yemeğe bütün sendika liderleri davetliydi. Yemek sırasında Ömer Becu, Uluslararası Hür İşçi Hareketinin, Türk işçilerinden çok şev beklediğini ileri sürerek, şunları söy-

Ekmek, Özgürlük,,

politik nüfuzlarını nasıl inhisar ettirsinler, konu bu açıdan ele alınmalıdır. Sosyalizm gelenek haline geldi. Sendikalar nüfuz sahibi olamazlarsa önemlerini kaybederler. Bazı memleketlerde sendikalar partiler vasıtasıyla parlamentoya girmektedirler. Fakat bunun her zaman iyi sonuçlar verdiğini ileri sürmek kabil değil. Sendikacı gücünü teşkilâtına hasretmelidir. Sendikasının desteği ile parlamentoya giren sendikacı, milletvekili olduktan sonra politikanın adamı olup çıkmakta ve teşkilât zayıflamaktadır. Tam manasıyla politikacı veya tam manasıyla sendikacı olmalıdır. Politikacı olarak siyasî parti içinde bir takım görev ve mesuliyeti vardır.»

Hür Dünya İşçileri Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, Hükümetimizin kısa bir süre sonra seçime gideceğini işaret ederek Türk Millî İşçi Sendikalarının bu konuda hassas davranmalarını tavsiye etmişti... Ona göre Uluslararası teşekkül üye memleketlerden birinde iktidara gelen hükümet işçi haklarını kısıtlarsa hatta elinden almak isterse gerekli teşebbüslere geçerek kuvvetli mücadele ile yardıma koşacaktır...

İŞÇİ HAKLARINI KISITLAYAN ÜLKELERE MÜDAHALE EDERİZ

Bu konudaki I.C.F.T.U. nun tedbirlerinin ueler olabileceğini Türk-İş'le ve diğer üye devletlerle işbirliğinin nasıl sağlanacağını iktidarlar üstünde ne gibi etkilerinin olabileceğini yardımların mahiyetini misalleriyle bize açıklamasını istedim. Ünlü sendikacı bu sorumu şöyle cevaplandırdı :

«Hür Dünya İşçileri Konfederasyonuna problemleri, konuları müşterek olan emeğin istismar teşebbüslerini önlemek için kurulmuş millî konfederasyonlar üye olurlar. Dünyadaki bütün işçilerin konuları, amaçları, istekleri tektir. I.C.F.T.U. bilhassa asgari geçim seviyesi düşük olan az gelişmiş memleketlerdeki işçi teşkilâtlarına yardımcı ön plânda tutmaktadır. Bu

memleketlere yapılan yıllık yardım miktarı 18 milyondur. Eğitim için Asya, Lâtin Amerikada Sendikacılık Kolejlerimiz var. Bir memlekette hükümetler diktaya gittikleri, demokratik hak ve hürriyetleri kısıtlamaya ve işçi menfaatlerini hiçe saymaya başladıkları takdirde ICFTU bir takım yollarla o yöneticilere iktisadî ve sosyal baskılarda bulunur. Uruguayda liman, dok işçileri grev yapmışlardı. Ordu grevçileri muhasara altına aldı. Bizim tehdidimiz şu oldu. Muhasarayı kaldırmazsanız gemilerinizi grev yaptırmak suretiyle durduracağız. Ve dış memleketlerde gemileriniz bize bağlı üye işçi teşkilâtlarının emri ile tahmil tahliye yapmayacaklardır. Bunun üzerine Uruguay hükümeti derhal muhasarayı kaldırdı ve grev anlaşma ile sonuçlandı. Hindistan Başvekili Nehrudan memleketinde kangren balını almış büyük bir grevi durdurmasını bunun için de aracılık yapmasını şahsen istedim. O da bu teklifime uyarak grevi işçiye en yararlı şekilde sonuçlandırdı. «Meselâ bize üye bir konfederasyon işveren grevi arzu ederse ancak o zaman bu hakkımı kullanabilirim diye Toplu Sözleşmeye madde koydurursa biz o teşkilâtı uyardığımız gibi aynı zamanda re'sen o memlekette harekete geçeriz. Bu takdirde Dünya kamuoyunu o ülkenin aleyhine çeviririz. Bu yolda kampanya açarız. Meselâ sizde seçimlerden sonra iktidara verilmiş olan hakları kısıtlamak isteyen ve işçiye dönük bir hükümet işbaşına gelse sizin ekonomik bünyenizde zafiyet yaratacak olan dış yardım kaynaklarını etkimiz altında bulundururuz. Bu yardımların diktaya giden bir ülkeye intikal etmemesi için geniş faaliyet gösteririz ve böylece dünyada işçilerin müşterek hak ve menfaatlerini, sosyal güvenliklerini korumaya çalışırız.»

Becu, millî sendika, federasyon, lokal sendika veya çok sayıda işçi teşekküllerinin toplumun ekonomik, sosyal yapısına göre mahzur olup olmayacağını önceden kestirilmesine imkân olmadığını, bunun en güzelini yine o ülkenin sendikacılarının bulacağını söylemiştir.

ledi:

«...Türk sendikacılık hareketi ve Türk-İş en kudretli üyelerimizden biri haline gelmiştir...»

21 Nisan günü sabahı saat 11.00 de Başkan Demirsoy, Genel Sekreter Halil Tunç ve ICFTU Genel Sekreteri Omer Becu Başbakan Suat Hayri Ürgüplü'yü ziyaret et-

tiler. Başbakanlıkta görüşmede şöyle bir konuşma cereyan etti:

«Becu —Türk işçisinin toplu pazarlık yapma ve grev hakkını elde ettiğini öğrendiğimiz an, eyvah dedik. Şimdi Türkiye'de grevler birbirini kovalayacak ve kısısa bir zamanda haklar işle-

mez hale sokulacak... Ancak ne güzel bir uygulamadır ki, düşündüklerimizin tam aksi tecelli etmekle kalmamış, aynı zamanda Türk-İş önderliğinde Türk sendikacılık hareketinin iftihar edilecek bugünkü seviyesine getirmiştir.»

Türk - İş Bölge Eğitim Müdürleri Toplandı

1967 yılı eğitim programının ana hatları tespit edildi

Türk-İş'in Bölge Eğitim Müdürleri, Eğitim Merkezi yetkilileri ile birlikte 23 ve 24 Şubat 1967 tarihlerinde, 1967 yılı Türk-İş Eğitim programını görüşmek üzere Ankara'da toplanmışlardır.

Toplantıda 1966 yılı uygulaması gözden geçirilmiş, özellikle «İşyeri Konferansları» düzenlenmesinde karşılaşılan güçlükler ele alınmıştır. Konferanslar şimdiye kadar Türk-İş, 1., 2., 3. ve 4. Bölge Temsilcilikleri hudutları dahilinde düzenlenmiştir. Söz alan uygulamacı Bölge Eğitim Müdürleri, en büyük güçlüğün, işyerlerinden ücretli izin alınması olduğunu belirtmişlerdir. Bu ve diğer güçlükleri yenmek için alınacak tedbirlerin müzakeresinden sonra, 1967 yılı Eğitim Programının ana hatları üzerinde görüşmeye geçilmiştir.

Türk-İş Eğitim Merkezi Müdürü Ferit Azkara, 1967 yılı uygulaması için hazırlanan programı açıklayarak «... **Sendikacılık eğitimi tabana teşmil edilmeli ve bütün sendika üyeleri temel bilgilerle donatılmalıdır**» demiş ve yıl içinde seminerler ile işyeri konferanslarının birbirine paralel olarak yürütüleceğini belirtmiştir.

Hazırlanan programa göre 1967 yılında, bütün Türk Sendikacılığını ilgilendiren konuları üst seviyede işlemek üzere 4 millî semi-

ner açılacaktır. Bu seminerlerden ilkinin, «**Sendikacılık Eğitimi**» konusunda açılması ve böylelikle Türk-İş ile ona bağlı kuruluşların eğitim faaliyetlerinin koordine edilmesi kararlaştırılmıştır.

1967 yılında, TÜRK-İŞ'in 7 Bölge Temsilciliği hudutları dahilinde birer Bölge Semineri açılacaktır. Bu seminerlere, Bölge hudutları dahilindeki mahalli sendika yöneticileri kursiyer olarak davet edilecektir.

Programın ağırlık merkezini, üye kuruluşlarla müştereken açılacak Mahalli Seminerler ile «**İşyeri Konferansları**» teşkil edecektir. Yıl boyunca her bölge temsilciliği hudutları dahilinde devamlı olarak uygulanacak bir programa göre 60 mahalli seminer açılması ve bu seminerlere paralel olarak, işyerlerinde bütün işçilere temel sendikal bilgiler vermek üzere işyeri konferansları düzenlenmesi planlanmıştır.

Program çeşitli kademelerde açılacak seminerlerle 2.100 sendika yöneticisinin eğitilmesini ve işyerleri konferansları ile yaklaşık olarak 100.000 üyenin temel sendikal bilgilere sahip olmasını öngörmektedir.

Türk-İş 1967 Eğitim Programının uygulanmasına, Yürütme Kurulu'nun onayından sonra bu ay içinde başlanacaktır.

tutumunu yermiş bu tutumun sendikacılık ve millî ekonomimiz yönünden yaratacağı zararları kamuoyuna açıklamıştır.

Bildiride, işçiye üç beş kuruş vermemek için her gün 1 milyon lira zarar edildiği de belirtilmekte ve «**T. P. A. O. nun zarar etmesi yanında, yüzlerce kişinin yalarlanması ve tutuklanması hiç bir ülkede görülmemektedir**» denilmektedir.

BATMANDA RAFİNERİDEN YAKIT ÇIKARILDI

Grevin 15 inci gününde, rafinerindeki yakıtlar satış için dışarıya çıkarılmış sıkı emniyet tedbirleri altında 38 sarnıç lokomotiflerle sevk edilmiştir.

İşveren temsilcileri, ellerinde mahkeme kararı olduğunu ve satışın serbest bulunduğunu iddia etmektedirler.

ATAŞ'TA GREV KARARI ALINDI

Petrol-İş sendikası, toplu iş sözleşmesi çağrısına uymayan ve uzlaştırma kurulu toplantısına katılmayan Ataş'ta grev kararı almışlardır. Bu konuda bir basın toplantısı yapan sendika genel başkanı Ziya Hepbir «**Türk yasalarına karşı fütursuzca hareket edilmektedir. Grevin başlıyacağı gün sonradan tespit edilecektir**» demiştir.

KORKUNÇ BİR İDDİA

Petrol-İş Sendikası yetkilileri Batman grevine katılan işçilerin polis tarafından muhta ile dövüldüğünü iddia etmektedirler. Bu iddia, fotoğraflarla da doğrulanmaktadır. Anayasa teminatı altındaki grev hakkını kullanan işçilere karşı girişilen sindirme hareketi, bu hakkın özünü zedeler niteliktedir. Ve çok ağır bir suç teşkil etmektedir. İlgililerin bu iddiayı derhal soruşturmaları gerekir.

Belediyelerin Genel-İş sendikasına itirazı reddedildi

Genel-İş Sendikasının Türkiye Belediyelerine yapmış olduğu iş-kolu seviyesindeki toplu iş sözleşmesi çağrısına Gaziantep, Malatya, İstanbul Belediyeleri ve İ.E.T.T. İdaresi Yargıtay'a itiraz da bulunmuşlar, ancak bu itirazları reddedilmiştir.

Belediyelerin yaptıkları müracaatta, Genel-İş Sendikasının iş-kolu seviyesinde toplu iş sözleşmesi çağrısı yapmak yetkisinin bulunmadığı, işyerlerinde Genel-İş sendikasının üyelerinin çoğunlukta olmadığı yolunda iddialarda bulunmuşlardır. Bu arada Gaziantep belediyesi Yapı-İş sendikasının evvelce yapmış olduğu toplu sözleşme çağrısına uyduklarını ve halen bu sendika ile görüşmelere devam edildiğini, bu yüzden Genel-İş'in yaptığı iş-kolu toplu iş sözleşmesi çağrısının hükümsüz olduğunu ileri sürmüştür.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, Gaziantep ve Malatya belediyeleri ile İ.E.T.T. idaresinin yaptıkları itirazı cevap vererek, Genel-İş sendikasının işkolu toplu iş sözleşmesi çağrısının konuya uygun olduğunu belirtmiş ve itirazları reddetmiştir.

★★★

TEZ-BÜRO-İŞ EĞİTİM BAKANLIĞI ALEYHİNE MAHKEMEYE BAŞVURDU

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, Erkek Teknik Öğretmen Okulu, Yapı Sanat Enstitüsü, Gazi Eği-

tim Enstitüsü, Kız Teknik Öğretmen Okulu, Olgunlaşma Enstitüsü, Ankara İlk Öğretmen Okulu ve Kimya Sanat Okulu'nda çalışan işçiler adına Tez-Büro-İş sendikası ile yapılan sözleşmeler Yüksek Hakem Kurulunca olumlu sonuçlanmış, ancak Milli Eğitim Bakanlığı uygulamaya geçmemiştir. Sendika bu durum karşısında mahkemeye başvurmuştur.

★★★

ORDU PAZARLARINDA ÇALIŞAN İŞÇİLER ADINA TOPLU SÖZLEŞME

Tez-Büro-İş sendikası ile, Ordu Yardımlaşma Kurumu Genel Müdürlüğü ve ona bağlı Ordu Pazarlarında çalışan üyeleri adına, bir süreden beri devam etmekte olan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonuçlanmış ve anlaşma imzalanmıştır.

Yapılan anlaşmaya göre, normal yıllık terfiler aynen devam edecek, sözleşmenin birinci yılında üyelere 75 lira rasyonel çalışma primi, ikinci yıl da 25 lira ilavesiyle 100 lira olarak uygulanacak, yılda iki defa verilen ikramiyeler üçe çıkarılacaktır. İşveren yemek pişirilmesi imkânına sahipse yemek verecek, aksi halde günde 3 lira yemek bedeli ödeyecektir. Sözleşme ile sosyal yardımlar da sağlanmış ve doğum, ölüm yardımları temin edilmiştir.

Bu sözleşme ile 450 üye yeni haklar elde etmiş bulunmaktadır.

TÜTÜN MÜSKİRAT İSKOLUNDA BİR TOPLU SÖZLEŞME

Güney ve Güneydoğu bölgesi Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı işçileri sendikası ile Elâzığ Şart Değirmencilik Limited Şirketi arasındaki birinci dönem toplu iş sözleşmesi sona erdiğinden, ikinci dönem görüşmeleri yapılmış ve olumlu sonuçlanmıştır.

Yeni sözleşme ile, asgari ücretler 10 liradan 12 liraya çıkarılmış, sendika üyesi işçilere topluca 325 kuruş zam, işçinin ölümü halinde kanuni varislerine 10 yıla kadar kıdemi olanlara 1500 lira, yukarısı için 2000 lira ölüm tazminatı, yılda iki torba un ve giyim eşyası ile sosyal yardımlar sağlanmıştır.

Diğer taraftan yine Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçileri sendikası ile Elâzığ Nebatî Yağ fabrikası arasında imzalanan toplu iş sözleşmesi ile asgari ücret 10 liradan 12 liraya çıkarılmış, işçilere topluca 2 lira zam alınmıştır.

★★★

MADEN İŞKOLUNDA TOPLU SÖZLEŞME GÖRÜŞLERİ

Tunçbilek Maden İşçileri sendikasının, Harmancık krom işletmesi ve Kavak Krom maden işçileri sendikası, Muğla ve havalisi maden işçilerinin sendikalarının Türk Maden Şirketi ile yapmış oldukları birinci dönem toplu iş sözleşmesi sürelerinin sona ermesi yüzünden, ikinci dönem toplu iş sözleşmesi görüşmelerine geçtiğimiz ay içinde İstanbul'da başlamıştır.

Görüşmelere, Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu adına Başkan vekili Mehmet Şahin katılmaktadır.

★★★

MADENLERDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ SEMİNERİ

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu ile Çalışma Bakanlığı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü arasında ortaklaşa dü-

zenlenen «Madenlerde işçi sağlığı ve iş güvenliği» adlı seminer, geçtiğimiz ay içinde Sosyal Sigortalar Kurumu Konferans salonunda yapılmıştır.

Bir hafta devam eden seminerde, Amerikan Maden Dairesi Eğitim Müdür yardımcısı yüksek mühendis Mr. Kinguri ile Çalışma Bakanlığı işçi sağlığı genel müdürlüğü uzmanları tarafından ders verilmiş ve 47 kursiyer katılmıştır.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem ve Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un da hazır bulunduğu seminerin ilk gününde, Federasyon Başkanı Kemal Özer açış konuşması yapmış ve bu konuda Türkiye'de ilk defa bir seminer düzenlendiğinin ifade ettikten sonra şöyle demiştir: «İş kolumuzda maden işçisinin çalışması zordur, fakat ölmesi kolaydır. Buna da sebep, işyerlerinde iş emniyetinin tatbik edilmemesidir. Türkiye'de bu konuda ilk defa bir seminer düzenlenmiş bulunuyor. Bütün gayemiz, bunu tabana indirmek ve bütün işçileri böyle bir seminerden geçirmektir.

Daha sonra bir konuşma yapan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy iş güvenliği üzerinde durmuş ve «İş yerinde emniyet tedbirleri alınmazsa, yalnız işçi değil, işveren de beraber ölür. Buna misâl olarak, Sütluçe'deki Nuri Killigil fabrikasındaki kazayı gös terebiliriz. Sizlerden şunu istiyorum, burada öğrendikleriniz burada kalmasın. İşyerlerinde arkadaşlarınıza da aldığınız bilgileri öğretiniz» demiştir.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem de İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda kursiyerlere hitaben bir konuşma yapmış ve daha sonra seminere başlanmıştır.

Büyük bir ilgi ile takip edilen seminer 11 Şubat günü sona ermiştir.

YEDİNCİ BÖLGEDE EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Türk-İş 7 nci Bölge Temsilciliği tarafından işçilerin eğitimi

konusunda çalışmalar programlanmıştır. Mayıs ayı içinde işyerlerinde yapılacak olan ve alt kademedeki işçilerin yetiştirilmesi hedef tutan seri konferanslar için, işyerlerinden gerekli izinler alınmıştır.

Her gün birer saat olmak üzere arka arkaya üç gün devam edecek konferanslarda, İş ahlakı, İş hukuku, Türk sendikacılığının tarihçesi, Siz ve sendikanız, Üyelik vebeleri, Toplu iş sözleşmesinin faydaları ve işleyişi ile Sosyal Sigortalar konularında temel bilgiler verilecektir. Konferanslar, film, resim, broşür ve eğitim cihazları ile takviye edilecektir.

İŞÇİ MESKENLERİ İÇİN 250 MİLYON LİRA AYRILDI

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü İlhan Altan, geçtiğimiz ay içinde Anadolu Ajansı Muhabirine verdiği demeçte, 1967 yılı içinde işçi meskenleri için 250 milyon lira ayrıldığını açıklamıştır.

Genel Müdür, 1966 yılı içinde yatırımlarda genel uygulama oranının yüzde 94 olduğunu söylemiştir.

KÖMÜR SANAYİNDE KRİZ TEHLİKESİ

Geçtiğimiz ay içinde Kömür İşletmeleri Genel Müdürü Halil Bozkurt düzenlediği bir basın toplantısında «Fuel-Oil'in piyasaya girmesi ile, 15-20 bin kömür işçisinin açıkta kalmış olacağını ve 500 milyon liralık yatırımın da muattal hale geleceğini» açıklamıştır.

Genel Müdür bu konuda şöyle demiştir:

«Millî bir yakıt politikasından yoksun olan ülkemizde, yeraltı servetlerimizden kömürün yerine süratle ikame edilmeğe başlanan ham petrol yan ürünlerinden Fuel-Oil'in kömürle ve millî servetimizle yıkıcı bir rekabete giriştiğini, bu şirketin yurt men-

faatlerine mücadelesini yapacağı en önemli işlerden birisi olduğunda şirket idarecileri ısrarlı ve kararlıdır.»

İSVEÇ'LE İŞÇİ ANLAŞMASI İMZALANIYOR

İsveç'teki Türk işçilerinin karşılaştıkları problemleri neticelendirmek ve işçi anlaşmasını imzalamak üzere geçtiğimiz ay içinde Ankara'da yapılan görüşmeler olumlu sonuçlanmış ve anlaşmanın 10 Mart'ta Stokholm'da imzalanmasına karar verilmişti. Alınan bilgiye göre, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü Naki Tezel, Dışişleri Bakanlığı İşçi Münasebetleri Bürosu Başkanı Zübeyir Bensan ile birlikte Mart ayının ilk haftasında İsveç'e giderek 10 Mart'ta Türkiye ile İsveç arasındaki işçi anlaşmasını imzalayacaktır.

İsveç'te, çalışma izni olmadan İsveç'e gidecek yabancı işçilere iş imkânı verilmeyeceği yolundaki kanun 1 Mart 1967 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. İsveç yetkilileri, bu durumu ilgili ülkelere bildirmişlerdir.

BUDAKLAR KÖYÜ PİPO GREVİ DEVAM EDİYOR

«Türkiye'nin en uzun grevi» olarak adlandırılan Adapazarı Budaklar köyündeki Pipo fabrikası grevi, on aydan beri devam etmektedir. Geçtiğimiz ay içinde Sakarya Valisinin başkanlığında sendika yöneticileri ve işveren temsilcisinin iştirakiyle yapılan toplantıda bazı konularda anlaşmaya varılmış, ancak işverenin yetki konusu ile birkaç maddedeki itirazı yüzünden ikinci toplantı 28 Şubat'a bırakılmıştır. Yetkililer Pipo grevinde bir anlaşmaya varılabileceğini ifade etmektedirler.

Dergimiz baskıya verildiği sırada, grevin kesin neticesi alınmamıştır.

ANKARA MAKARNA FABRİKASINDA GREV DEVAM EDİYOR

Türkiye Toprak Mahsulleri İşçileri Sendikası (TOMİS) tarafından Nuh'un Ankara Makarna fabrikasında 27 Aralık'ta başlatılan grev devam etmektedir.

Tarafların müracaatı üzerine arabuluculuk teklifini kabul eden Ankara Valisi Celâlettin Çoşkun, grevin sonuçlanması için çalışmalarında bulunmuş, ancak olumlu sonuçlar elde edememiştir. Vali Çoşkun bu konuda şu açıklamayı yapmıştır.

«Her iki tarafı da dinledim. 27 Aralık'tan beri grev halinde bulunan sendikanın tekliflerini işverene ilettim. Fakat işveren, sendikanın ileri sürdüğü şartları ağır buldu. Konuyu da İş Mahkemesine intikal ettirdi. Bu şartlar

karşısında yapacak bir şey yoktur.»

TOMİS Sendikası Genel Sekreteri Rahmi Eşsiznan, «İşçiler greve karardır. Ankara Valisinin gayretleri netice vermemiştir. İşverenin durumu İş Mahkemesine götürmesi karşısında işçilere üçüncü defa yövmiyeleri verilmiştir.» demiştir.

★★★

GRAMAFON PLAK ŞİRKETİ LOKAVT KARARI ALDI

İstanbul'da bulunan «Gramafon Plak Şirketi» 1 Mart çarşamba günü uygulanmak üzere lokavt kararı almıştır.

Petrol-İş Sendikasına üye olan 57 işçisini cumartesi günü çalıştırmayıp yövmiyelerini vermeme- si, bu arada toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sırasında bazı mad-

deleri kabul etmemesi karşısında anlaşmaya varılamamıştır. Şirket bunun üzerine lokavt kararı almış ve 1 Mart'tan itibaren uygulanacağını ilân etmiştir.

★★★

ÇİMSE-İŞ SENDİKASININ İNEGÖL GREVİ SONA ERDİ

ÇİMSE-İŞ Sendikası tarafından 3 Ekim'den beri uygulanmakta olan, İnegöl Toprak Sanayi A. Ş. Kalburt Kiremit ve Tuğla Fabrikasındaki grev, Şubat ayı ortalarında sona ermiştir.

Fabrikada çalışan 200 işçinin sendikalaşma hareketine karşı koyan ve toplu iş sözleşmesi görüşmelerine yanaşmayan işveren, geçtiğimiz ay içinde görüşmelere katılmış ve sendikanın isteklerini kabul etmiştir. İşçiler işbaşı yapmışlardır.

TOMİS sendikası tarafından Nuh'un Ankara Makarna fabrikasında yürütülmekte olan grev devam etmektedir. İşveren, sendikanın haklı taleplerini kabul etmemekte, işçiler grevden vazgeçmiyeceklerini bildirmektedirler. Resimde greve katılan işçiler görülüyor.

Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ÖGB) na bağlı genç işçiler kuruluştı Mauhausen mevkiindeki eski «temerküz kampı» nı ziyaret etmiş, burada hayatlarını kaybeden binlerce insanı anmıştır. Genç işçiler Nazilerin terör rejimini de takbih etmiştir.

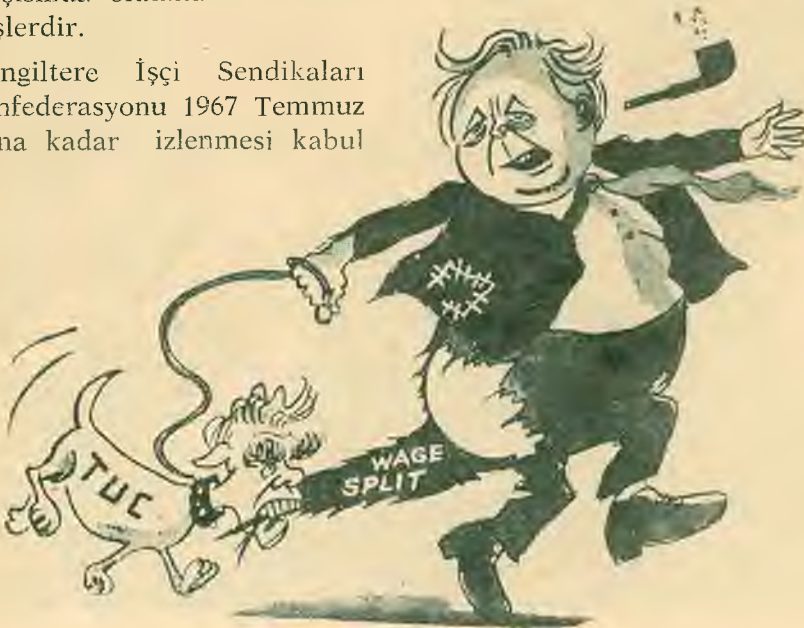
İngiltere'de TUC ve Sendikalar Hükûmetin Ücret Politikasına Karşı

ICFTU'NUN PAKİSTAN'DA
TUTUKLANAN İŞÇİLERE
YARDIMI

Geçtiğimiz ayın son günü İngiltere'de «işçi - işveren - hükümet» temsilcilerinin yaptıkları ortak toplantıda, işçi delegeleri, «hükümetin ücretlere müdahale politikası» nın karşısında olduklarını belirtmişlerdir.

İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu 1967 Temmuz ayına kadar izlenmesi kabul

edilen «ücret ve fiatları dondurma politikası» nın bu tarihten sonra uygulanmamasını ve fiatlarla ücretleri işçi ve işverenlerin serbestçe belirlemesini istemektedir.

İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) Başbakan Wilson'un «ücretleri dondurma» politikasına karşı...

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ve Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu, geçen ay Karaşi Limanında, Pakistan sendikacıları tarafından uygulanan grev sırasında tutuklanan 198 işçiye 10 bin lira yardım göndermiştir. Para, tutuklanan işçilerin ailelerine dağıtılacaktır.

Karaşi Limanında geçen ay yapılan grev sırasında, Pakistan Hükümeti sendikal hak ve özgürlükleri çiğneyici bir tutumla ortaya çıkmış, grevciler üzerine polis kuvvetleri göndermiş, şiddet hareketlerine başvurmuştur. Bunun üzerine işçilerle polis kuvvetleri arasında bir çatışma olmuş, grevcilerden 198'i ile sendika liderlerinin bazıları tutuklanmıştır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Pakistan Hükümeti'ne müracat ederek, sendikal hak ve özgürlüklerini korumak için mücadele eden ve bunun sonucunda tutuklanan işçilerle sendikacıların da serbest bırakılmasını istemiştir.

ICFTU ASYA BÖLGESEL TEŞKİLATI KONFERANSI — Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Asya Bölgesel Teşkilâtı, Asya ülkelerinden 300 sendikacıyı bir araya getirmiştir. Asya'dan 11 milyon işçiyi temsil eden ICFTU Bölgesel Teşkilâtı'nın konferansına Genel Sekreter Ömer Becu da katılmış, bir konuşma yapmıştır. Becu konuşmasında, ICFTU'nun çalışmalarını anlatmış, «ekonomide de-

mokrası, hür sendikacılık ve devamlı barış . gayemiz budur!» demiştir. Konferans sonunda, ICFTU Asya Bölgesel Teşkilâtı Genel Sekreterliğine ey birliğiyle V. S. Mathur, Başkanlığa yeniden Haruo Wada seçilmişlerdir. Resimde konferansa katılan sendikacıardan iki görünüş ve Asya Bölgesel Teşkilâtı Başkanı (ortada) Haruo Wada açış konuşmasını yaparken.

FRANSA'DA YILIN İLK BÜYÜK GENEL GREVİ

Geçen ayın ilk günü bütün Fransa'da patlak veren genel grev 48 saat sürmüş, Fransa'yı felce uğratmıştır.

1 Şubat gecesi 20.00 den sonra bütün metro, otobüs ve banliyö seferleri iyice seyrekleşmiş, Parisliler ertesi gün işyerlerine otomobillerle gitmek zorunda kalmışlardır. 2 Şubat günü Paris'te 18 bin polis belli başlı kavşak noktalarında trafiği düzenlemeğe çalışmışlar, banliyölerde oturanlar, işyerlerine askeri kamyonlarla gidebilmişlerdir. Genel grev bir çok bölgelerde elektrik havagazi hizmetlerinin de aksatmıştır.

Hükümetin işçi hak ve özgürlükleri konusundaki tutumunu protesto etmek amacıyla Fransa'daki işçi kuruluşları tarafından ortaklaşa düzenlenen genel grev başarıya ulaşmıştır.

İSVİÇREDE MEMURLARIN ÇALIŞMA SAATLERİ İNDİRİLİYOR

İsviçre sendikalarının çabaları sonunda, İsviçre Federal Hükümeti, devlet memurlarının çalışma saatlerinin indirilmesini kabul etmiştir. Buna göre, 1968 yılının Mayıs ayından itibaren, İsviçre'de devlet memurları haftada 46 yerine 44 saat çalışacaklardır. Sendikalarla Hükümet arasında yapılan görüşmelerde bazı işkollarında uygulamaya daha önce gidilmesi üzerinde durulmuş. PTT. Demiryolları işçileriyle askeri personele yeni çalışma saatlerinin 1968 Ocak'ından itibaren uygulanması kararlaştırılmıştır.

İNGİLTERE'DE ULUSLARARASI SENDİKACILIK KURSU

Seylan, Gana, Guyana, Hindistan, Kenya, Habeşistan, Sierra Leone, Swaziland, Trinidad ve Uganda'dan 17 sendikacı, geçen ay Londra'da yapılan «Uluslararası Sendikacılık Kursu»nda bir araya gelmişlerdir. Sendika liderleri, İngiltere Çalışma Bakanlığı ile İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından ortaklaşa yürütülen kurs çerçevesinde «İngiltere'de sendikal iş-

kiler ve İngiliz sendikacılık hareketini» inceleyeceklerdir.

Uluslararası Sendikacılık kursu üç ay sürecektir.

Fransa'da Grev

Fransa'da geçen ay patlak veren genel grevden sonra gene yer yer grevler olmaktadır. 1 Şubat günü yapılan genel grev 48 saat sürmüş, Fransa'yı felce uğratmıştır. Resimde Fransa'da grevci işçiler Paris sokaklarında.

Halkın desteğine sahip olduğunu iddia eden Haiti diktatörü Dr. Duvalier halk önünde yaptığı konuşmalarda, beraberinde daima 30 - 40 si-

lâhlı muhafız bulundurmaktadır. Güneş gözlüklü, ellerinde hafif makineli tüfek bulunan bu muhafızlar son derece hunhar insanlardır.

Güney Amerika'nın Zalim Diktatörü Duvalier

Haiti'de doktorluk yaptığı yıllarda büyük ün yapan Dr. Duvalier «iyi yürekli» bir insan olarak tanınıyordu. Haiti halkı O'nun ne kadar azim bir insan olduğunu ancak iktidara geldikten sonra anladı.

4 Milyon zenci; hemen hepsi aç; yüzde 60'ı kör kütük cahil ve çoğu hastalıklı... Zamanımızın en zalim diktatörü olarak tanınan Haiti Cumhurbaşkanı Dr. Francois Duvalier, Haiti halkının bu durumunu muhafaza etmesi için her türlü çareye başvurmaktadır. İnsan aklının düşünebileceği her türlü baskının yapıldığı bir «terör ülkesidir» Haiti!...

HAİTİ'Yİ BİR CEHENNEM

Başkanlık Sarayı'nın ağır demir kapıları yavaş yavaş aralandı, işsiz gezen halk birden koşmaya, yolun iki başına dizilmeye başladı. Kapılardan ilk önce üç, sonra dokuz motosiklet ve pırıl pırıl siyah yedi Lincoln süratle çıktı. Sondan bir önceki arabanın orta camlarından iki hafif makinalı tüfek sarkıyor, şoför mahallinde oturan biri, elinde silah, dikkatle sağa sola bakıyordu...

Haiti Cumhurbaşkanı Dr. Francois Duvalier, sabah gezintisine çıkmıştı...

Haiti'de uygulanan insanlık dışı baskı rejimine rağmen işçiler ve sendikacılar sık sık gösteri yürüyüşü yapmaktadırlar. Ancak bu gibi hareketlere, ancak zalim diktatör Duvalier'in polis kuvvetleri gelene kadar devam edilebilmekte, ondan sonra Haiti caddelerinde resimde görülen-

ler cereyan etmektedir... Polislerin kurşunlarına hedef olmak için kaçışan Haiti'liler... Duvalier diktasını şu anlayışla yürütebilmektedir: Bana karşı çıkan herkes öldürülecektir!... Resimde Duvalier'in polislerinin kurşunlarına hedef olmuş bazı Haiti'liler.

ADASI HALİNE GETİRDİ

Herhangi bir yabancı için, dar caddenin iki yanına sıralanan ve merakla siyah arabaların penceresine bakan halk, Haiti'de Cumhurbaşkanı Duvalier'in çok sevildiğinin, ya da pek ender görüldüğünün işareti sayılabilirirdi. Oysa, üstü başı lime lime, yüzlerinde kötü hayat şartlarının derin çizgileri görülen bu kimseler, Cumhurbaşkanı'na yakından görebilmiş olmak için beklemiyorlardı. Onlar için önemli olan, Başkan Duvalier'in «neşeli bir gününde» olup olmamasıydı. Haiti Cumhurbaşkanı'nın neşeli günlerinde, makinalı tüfekler arasından uzanan bir el, etrafa 2 liralık banknotlar saçar, halk birbirini çiğneyerek, bir işçinin Haiti standartlarına göre yarım günlük yevmiesi olan bu parayı kapışmak için koşusur, sonra da büyük homurtularla ileri doğru atılan Lincolnün altında kalmamak için kaçırdı... Parayı kapan en yakın fırına, bakkala yollanırdı. Haiti'de Cumhurbaşkanı Duvalier'in neşeli olduğu zaman, işte böyle bir sabah yaşanırdı...

Bilir misiniz ki, son dokuz yıldır, Haiti'de halk, hemen her gün Duvalier'in motosikletlerini ve «neşeli gününü» görebilmek için beklemekte-dirler!...

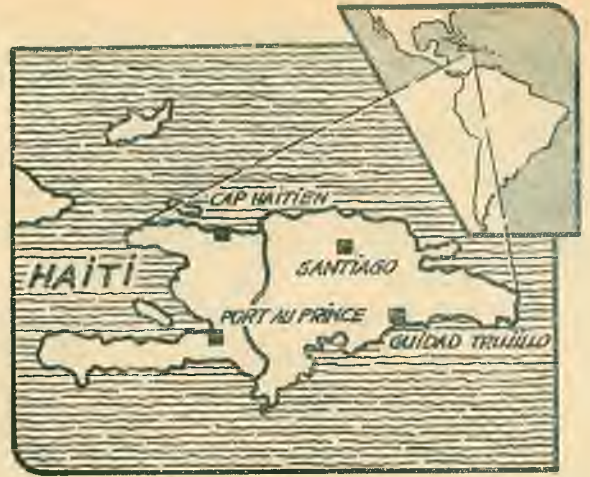
YILAN DELİĞİ

4 milyon zenci; hemen hepsi aç; yüzde 60'ı işsiz; yüzde 90'ı körkütük cahil ve çoğu hastalıklı... Zamanımızın en «zalim diktatörü» olarak tanınan Haiti Cumhurbaşkanı (!) Dr. Francois Duvalier, Haiti halkının bu durumunu muhafaza etmesi için her türlü çareye başvurmaktadır. İnsan aklının düşünebileceği her türlü baskının yapıldığı bir «terör» ülkesidir Haiti...

Yabancılar, Hispaniola adasının batı kesiminde kurulu bu küçük cumhuriyete bir başka isim takmışlardır: **Yılan deliği**... Ve bu teşhisleri isabetlidir. Duvalier diktası, ücretli, kaatil ruhlu askerleri ve hunhar polisleriyle Haiti'yi bir «yılan deliği»nden farksız hale getirmiştir.

BAŞARILI İHTİLÂL

Zenci halkı Afrika'dan Haiti'ye Fransızlar getirmişlerdir. Zenciler, Fransız yönetimi altında uzun yıllar tarımda çalıştırılmış; Haiti, esir ticaretinin merkezlerinden biri haline sokulmuştur. Bu düzeni, «köle»ler, 1791 yılında yıkmışlar, 12 yıl süren kanlı bir savaş sonunda egemenliklerini ilân etmişlerdir. Bundan, yeryüzünün ilk zenci devleti, Haiti Cumhuriyeti doğmuştur.

Başarılı halk ihtilâlini sembolize etmek için yeni cumhuriyet, Fransız bayrağının «mavi» ve «kırmızı» renklerini almış, «mücadelede mağlup Fransızlara, teslim olma rengi, beyaz yakışır» denmiştir.

Ne var ki, on iki yıl süren mücadele, bu küçük ülkenin kaderinde büyük bir değişiklik meydana getirmemiştir... Haiti'nin başına, «sömürgecilerin» halka uyguladıkları metodları aynen taklit eden bir yığın «diktatör» gelmiştir. Ancak genel kanaat odur ki, tüm diktatörlerin hiçbirisi, Dr. Francois Duvalier kadar zalim olamamışlardır...

ZENGİN BİR ÜLKE İKEN...

Haiti'nin bugünkü durumuna bakıp da, halk ağzında tekrarlana tekrarlana adeta Haiti'den bir parça haline gelen şu sözlerle hak vermemek mümkün değildir:

«Güneş batır, batır amma, ya talihsizlik, o, daima mevcuttur!...»

İş başına gelen diktatörlerin sürdürdükleri düzen, bir zamanlar sadece dış ticaretinden yılda 140 milyon dolar kazanan bu küçük cumhuriyeti, yıllık bütçesi en fazla 30 milyon dolarlık, fakir bir ülke haline getirmiştir.

Haiti'de yaşayanların yüzde 60'ı işsizdir.

Çalışma imkânı bulanlar ise, yılda ortalama 700 lira kadar kazanabilmektedirler.

Halkın yüzde 90'ı, çamur ve ağaç dallarından yapılan kulübelerde çile doldurmaktadır... Haiti'de okuma yazma bilenler nüfusun yüzde 10'unu geçmemektedir.

Dört milyon insanın bir buçuk milyonu sıtma, frengi, verem ve diğer hastalıklardan kırılmaktadır.

Ve bütün bu düzenin üzerine, bir diktatörlük, makinalı tüfeğiyle, kaatil ruhlu polisiyle yaşamaktadır.

Zalim diktatör Duvalier, Haiti halkı tarafından Cumhurbaşkanlığa, «eskilere benzemediği» düşüncesiyle getirilmiştir. Tahsilini, Birleşik Amerika'da Michigan Üniversitesinde yapan Duvalier, siyasi hayata atılmadan önce, sakın, yardım seven bir doktor olarak bilinmekteydi. Haiti'de «sıtma» ya karşı açılan savaşta Dr. Duvalier büyük bir şöhret yapmış, halk onu «**POPPA DOC**» (**Doktor Baba**) adını takmıştı.

Duvalier bir başka konuda da şöhret yapmıştı... Halk, O'nun «**Vodun Yıkıntıları**» nda ilahlarla temas kurduğuna inanıyor, «**POPPA DOC**», cahil halk tabakalarının batıl inançlarını ve putperest yanını istismar ediyordu.

«**POPPA DOC**» **BAKAN**

Duvalier siyasi hayatta ilk başarısını Dumarsais Estime Hükümetinde Çalışma Bakanlığı yaparken kazanmıştır. İşsizlere iş bulunacağı, sendikacılık hareketinin gelişmesine imkân verileceği, toplu sözleşme ve grev haklarının sağlanacağı, O'nun bakanlık döneminin başta gelen propagandaları arasındaydı... Duvalier'in bakanlığı iki yıl sürdü. 1954' de Dumarsais Estime bir hükümet darbesi sonunda devriline, ihtilalciler Poppa Doc'u da yok etmeye çalıştılar. Ne var ki, yeni diktatör General Magloire'nin çabaları sonuç vermedi ve Dr. Duvalier'i de ele geçirmek mümkün olamadı.

General Magloire'nin saltanatı sadece iki yıl sürdü ve O'nu 10 ay içinde meydana gelen 6 hükümet buhranı izledi. Ve nihayet Duvalier, Haiti geleneklerine uygun bir şekilde, Haiti Silâhlı Kuvvetleri'nin desteğiyle iktidara geldi.

«**TON TON MACOUTE**»

Iş başına gelirlenmez Başkanlık ödeneğini 5.000 dolar azaltan Dr. Duvalier'in ikinci icraatı Haiti'de ipten kazıktan kurtulma ne kadar adam varsa, onlardan bir «**polis teşkilatı**» kurmak olmuştur. Haiti halkın o gün, bugün «**TON TON MACOUTE**» ismi geçtikçe korkudan tir tir titreyen bu teşkilatın görevi, Dr. Duvalier'in siyasi rakiplerini yok etmek olmuş, gazete idarehaneleri bunlar tarafından basılmış, miting yapmaya kalkışan Haiti işçileriyle üniversite öğrencilerinin üzerine bunlar, acımadan hafif makinalı tüfeklerle ateş açmışlardır. Ton Ton Maco-

ute Teşkilatını «**MILICE CIVILE**» ordusu izlemiştir. Başkanlık Sarayını ve Başkanı korumakla görevlendirilen ve ücretli askerlerden meydana gelen «**Muhafız Alayı**» ile Duvalier, Haiti ordusunun kendisine karşı ayaklanması ihtimalini asgariye indirmiştir.

«**Ton Ton Macoute ve Milice Civile**», bugün, Dr. Duvalier'in emrinde birer cinayet şebekesi olarak çalışmakta ve POPPA DOC diktasının yaşaması için dört milyon Haiti'liyi her türlü eziyeti yapmaktadırlar.

ICFTU MÜCADELE EDİYOR

Haiti ve Dr. Duvalier diktası Uluslararası Hür Sendikacılık âleminin yıllardır üzerinde durduğu bir konudur. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ve ICFTU Güney Amerika Bölgesel Teşkilâtı Haiti halkının ve özellikle işçilerinin demokratik hak ve özgürlüklerine kavuşması için Dr. Duvalier'le mücadele etmektedir.

ICFTU, 1963 yılında Duvalier'e karşı ayaklanan Haiti işçilerine maddi yardım sağlamış ve Amerika Devletleri Teşkilatı'na müracaat ederek, Haiti'li işçilerin korunmasını istemiştir. İşçilerin bu hareketi maalesef başarıya ulaşamamış ve çok kanlı bir şekilde bastırılmıştır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 7-15 Temmuz 1965 tarihlerinde yapılan Sekizinci Dünya Kongresi'nde Dr. Duvalier diktasını dünya kamuoyu önünde takbih etmiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Birleşmiş Milletler Anayasası'nda ifadesini bulan temel hak ve özgürlüklere rağmen, Haiti halkının Duvalier diktasının ağır baskısı altında ezilmekte olduğuna işaret eden ICFTU, hür sendikacılık hareketinin bu ülkenin halkının ve işçilerinin demokrasi mücadelesini sonuna kadar destekleyeceğini belirtmiştir.

SONU NE OLUR?

Dokuz yıldır Haiti halkını inim inim inleyen Dr. Duvalier'in sonu ne olur? İnsan hak ve özgürlüklerini çiğneyen diktatörlerin sonunun ne olacağını tahmin etmek pek güç değildir. Zamanımızda bu hareketlerin cezasız kaldığı pek ender görülmüştür. Güney Afrika Cumhurbaşkanı iken bıçak darbeleri altında can veren Dr. Verwoerd'in de en az Duvalier kadar zalim bir insan olduğu hatırdan çıkarılmamak lazımdır.

BELÇİKA

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Uluslararası İşkolu Federasyonları düzenledikleri ortak toplantıda «uluslararası hür sendikacılık hareketi» nin 1967 yılında yapacağı çalışmalarını gözden geçirmişlerdir. Toplantıya ICFTU Genel Sekreter Yardımcısı Alfred Braunthall başkanlık yapmış, 8 işkolu federasyonu temsilci göndermiştir.

LONDRA

İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu geçen ay içinde yaptığı bir açıklama ile, İngiliz sendikacılık hareketinin Başbakan Wilson'un «Ortak Pazar ülkeleri devlet adamları» ile yaptığı görüşmeleri dikkatle izlediğini, İngiliz işçilerinin «Ortak Pazar» içinde yer almaları gerektiğini bildirmiştir.

TAYLAND

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Tayland Hükûmetine müracaat ederek, son bir kaç yıldır hapiste bulunan bazı sendikacıların serbest bırakılmasını istemiştir. ICFTU müracaatında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin bazı hükümlerini hatırlatmış, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın sözleşme ve tavsiyelerine yüzde yüz aykırı bulunan bu duruma bir son verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bilindiği gibi, Tayland Hükûmeti, «aşırı kabul ettiği bazı faaliyetlerinden ötürü» işçi liderlerini tutuklamıştı.

YENİ ZELANDA

Yeni Zelanda'da geçen ay meydana gelen bir maden kazasında 19 işçi ölmüştür. İşçilerin cesetleri yerin 100 metre altında kalmış, çıkarılması mümkün olamamıştır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Yeni Zelanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Tom Skinner'e bir telgraf göndererek, hür sendikacılık hareketinin bu faciadan duyduğu üzüntüyü belirtmiştir.

RODEZYA

A si Ian Smith rejimi Rodezya'da 4 milyon Rodezya'lıyı ve özellikle hür sendikacılık ilkesine bağlı işçileri ezmeye devam etmektedir. Geçen ay, Ian Smith, Rodezya'da uyguladığı baskı rejiminin yeni bir örneğini vermiş, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından düzenlenen işçi eğitim seminerlerine katılması kararlaştırılan sendikacılar toptan tevkif edilmişlerdir. ICFTU Genel Sekreterliği Ian Smith'e gönderdiği bir telgrafla bu tutumu takbih etmiştir.

ICFTU, Nepal'li

Sendikacıların Serbest Bırakılmasını İstedi

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından Nepal Kralı Mahendra'ya gönderilen bir mektupta, altı yıl önce tutuklanan sendikacıların serbest bırakılması ve Nepal'de sendikal hak ve özgürlüklerin yeniden tanınması istenilmiştir.

Uluslararası Konfederasyonun mektubunda, «Nepal Krallığı'nın Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'na katılmasının hür sendikacılık âleminde sevinçle karşılandığı» belirtilmekte, şöyle denilmektedir:

«Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'na katılmış olmak, herşeyden önce Teşkilât Ana Tüzüğü'ndeki umdelerin kabul edilmesi ve gereklerinin yerine getirileceği anlamını taşır. Bunların başında işçi-işveren ilişkilerini düzenleyen ILO sözleşmeleri ve tavsiyeleri gelir. Biz, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu olarak, dikkatinizi özellikle sendika özgürlüğü hakkındaki 87 No. lu sözleşmeye çekmek isteriz.»

ICFTU mektubunda, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gereğince, altı yıl önce yargılanmadan tutuklanan ve o günden bu yana hapiste olduğu bilinen Nepal'li sendikacıların serbest bırakılmasını da istemiştir.

METAL SANAYİİ FEDERASYONU BÖLGESEL KONFERANSI

Uluslararası Metal Sanayii İşçileri Federasyonu (IMF) Güney Amerika bölgesel konferansı 23 - 25 Şubat 1967 tarihlerinde Karakas şehrinde yapılmıştır. Güney Amerika ülkelerindeki metal işçilerinin özel sorunlarının ele alındığı bölgesel konferansta Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nu, İcra Kurulu üyesi ve Venezuela İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile gelenlerinden Mallave Villalba temsil etmiştir.

Ekonomi

bülteni

No: 2

SON ZAMLAR ÜZERİNE

Yurdumuzda vergi alanında esasen varolan haksızlık ve adaletsizlik, yeni zamlar, yeni vasıtalı vergilerle daha da artmış bulunmaktadır. Durum, az gelişmiş bir ülke için hiç de mutlu gelecek vaadeden bir görünüm taşımamaktadır. Kalkınmanın başlangıç safhasında olan, gelir dağılımında zümreler arasında büyük uçurumlar bulunan bir ülkede, bütçe açığını kapatmak gerekçesiyle dahi olsa, vasıtalı vergilerde yapılan arttırmalar, sabit gelirli üzerine ağır baskı yaparak, durumun daha da kötüleşmesine yol açar. Türkiye'de de şimdiki durum bu merkezedir.

Daha çok düşük gelirli kişilerin yüklendiği bu zamlarla kalkınmak, daha açık bir deyişle, düşük gelirli olanların, zaten ortalamanın altında olan yaşama standartlarını daha da düşürerek kalkınmak, ne âdil, hattâ ne de mümkündür. Kısa bir süre için mümkün olsa dahi, sosyal adaletsizlik içinde kalkınmaya çalışmak, kalkınmıyor gibi görünmekten başka bir şey olamaz.

Şimdiki zamlar, daha başlangıç sayılabilir. Şeker gibi, halk tarafından büyük çapta tüketilen gıda maddelerine yapılan zamların, esasen nü-

fusunun büyük kısmının tüketimden yana çok az nasibi olan memleketimizde, bütün az gelişmiş memleketlerde olduğu gibi, bu kitlenin satın alma gücünü azaltarak, ekonomik ve sosyal bün-yemizde yeni çatlamalara sebep olacağı açıktır. Kısıtlı satın alma gücü olan tabakaya yüklenmek, sosyal adaletsizliğin en açık örneğidir.

Geçtiğimiz aylarda, çay kahve, kibrit dışında tüm tekel maddelerine, şeker, inşaat malzemesinin temel maddelerinden biri olan çimentoya zam yapılmıştır. Akaryakıt fiyatlarıyla, ithal mallarının fiyatlarını arttıracak olan tasarılar yakında Meclisten çıkacak, bunları diğer iktisadî devlet teşekküllerinin mamûl fiyatlarında ayarlamalar takip edecek gibi görünmektedir. İthal malları fiyatlarının artışı diğer malları, hem de zaruri maddeleri etkileyecektir. 320 milyon liralık gelir sağlayacak olan tekel maddelerine yapılan yeni zamlar, şüphesiz ki diğer fiyatlara aksedecektir. Toplu sözleşmelerde ücret artışları olacak, bu artışlar maliyetleri yükseltecek, dolayısıyla genel fiyat hareketlerindeki gidiş hızlanacaktır. Ve böylece bir fasit daire devam edip gidecektir.

Fiyat artışları son yıllarda ekonomi için gerçekten tehlikeli bir hal almıştır. Ekonomimizin hem bir plâna bağlanmış olması ve hem de fiyatların korkunç bir hızla yükselmesi çelişik bir durum yaratmaktadır. Fiyat artışları ile piyasa düzeni bozulmuş, işçi, memur ve emekli gibi sabit gelirliilerin hayat şartları çok ağırlaşmıştır. 1961-1966 yıllarına ait fiyat hareketleri şöyle seyretilmiştir:

1953 = 100

Yıllar	Toptan fiyat endeksleri	Müستهlik geçim endeksleri
1961	246	236
1962	260	245
1963	271	261
1964	269	264
1965	293	279
1966	306	299

Görülüyor ki, beş yıllık bir devrede geçim endeksleri % 26,7, toptan fiyat endeksleri % 24,4 artarken, para arzında çok daha fazla bir şişirme görülmüştür. Geçim endekslerinde en fazla yükseliş gıda maddelerinde ve endekste her ne kadar görünmüyorsa da, kiralarda kaydedilmiştir. Göze çarpan nokta tüketici seçime endekslerinin 1961-1966 arasına rastlayan devrede, toptan

esya fiyatlarına oranla daha hızlı bir tempo izlemesidir. Bu hızlı tempo, perakende piyasasında büyük tüketici kitlelerinin fiili talebi ile ilgilidir. Şehirler nüfusunun artması ve ücret seviyesinin nisbeten yükselmesi, perakende piyasasında talebi devamlı olarak tahrik etmektedir. Müستهlikin satın alma gücüne göre fiyatlarını ayarlayan perakendeciler bu sayede gittikçe dolgunlaşan bir kâr marjını maliyetlere katabilmektedirler.

Fiyatların bu şekilde devamlı yükselişi enflasyonist bir gidişle, ekonomiyi çıkmaza sokacak niteliktedir. Bu artışlar, çoğu fakir olan halk tabakalarını ziyadesiyle etkilemektedir. Karnını doyurmakta esasen güçlük çeken büyük bir kitleyi daha da müşkül duruma düşürecek olan devamlı fiyat artışları ve son halkayı teşkil eden son zamlar iyiye işaret değildir. Açığı kapatmak için zam bir yol olabilir, ancak, bütün Türk halkının özellikle fakir tabakanın sırtına binen bu yükün yerine, ödeme kabiliyeti olanların vasıtasız olarak vergilendirilmesi, şimdiye kadar işlenmemiş olan vergi sahalarına el atılması, vergi kaçakçılıklarının önlenmesi yollarına gidilmesi isabetli ve gereklidir. Aksi takdirde, hayat pahalılığının gün geçtikçe daha çok ezdiği geniş bir alt tabakanın mevcut olduğu bir toplumda ne huzur, ne de kalkınma olabilir. Böyle bir ortam, her türlü doktrinsel çatışmalara açıktır. Aç kalan insanların inanışlarını dahi yitirdikleri bilinmelidir.

Vergiler ve zamlar

Türkiye ekonomik yönden az gelişmiş bir ülkedir. Her ne kadar, endüstriyel ve tarımsal yatırımlarda milli gelirin arttırılmasına çalışılmaktaysa da, nüfusun hızla artması, Türkiye'nin özlenen bir hızla gelişmesini engellemektedir.

Türkiye, şu anda yatırım ve cari harcamalarındaki artışları yeni vergiler yaratmakla kapatan bir politika gütmektedir.

Anayasamızda, «herkesin mali gücüne göre vergi ödenmesi» ilkesi kabul edilirken, çeşitli yollarla bu ilkenin ihlâl edileceği düşünülmemiştir. Bu günkü vergi sistemimiz, vergide sosyal adaleti ger-

çekleştirmeyen, emek gelirlerini istismar eden bir görünüştedir.

Vergiler iki grupta toplanırlar:

- 1 — Vasıtasız vergiler,
- 2 — Vasıtalı vergiler,

Vasıtasız vergiler içinde en mühim grup, gelir vergisidir. 1950 yılında yürürlüğe giren Gelir Vergisi Kanunu, geniş bir mükellef kadrosunu kapsamı ve verginin ekonomik gayesine uygun bir yapısı olması dolayısıyla, 1950 den beri, üstünde durulup, tartışılan ve çeşitli reformlara uygunluğu devamlı olarak gözden geçirilen bir konu ol-

muştur.

Gelir vergisinde üstünde durmak istediğimiz husus, ücretin büyük bir baskı altında bulundurulması vergilendirilmesi buna karşı, küçük ticaret ve sanat erbabının tarım kazançlarının yeteri kadar vergilendirilmeyip, birçok ayrıcalık yaratmasıdır.

Ücret, vergiye tabi gelir unsurları içinde en kolay ve en güvenilir kaynağı teşkil eder. Gerçekleşen vergi geliri unsurları için de en kolay ve en güvenilir kaynağı teşkil eder. Gerçekleşen vergi geliri için de tam olarak sağlanan gelir, sadece ücretlerden kesilen vergilerdir. Halbuki, ücretlilere uygulanan vergi politikası, az gelişmiş bir ülke olarak Türkiye'de fert başına düşen milli gelirin düşük bir seviye göstermesi karşısında, bu ücretlerin her ay kaynakta kesme metodu ile vergilenerek daha düşürülmesine ve ücretlilere yaşama hakkı tanınmasına yol açmaktadır.

1 Ocak 1966'da vergi yükümlüsü lehine yapılacak asgari geçim hadlerindeki değişikliğin, aynı yılın Şubat ayında, ertelenmesi, verginin en önemli unsuru olan ücretlerin diğer vergilere oranla nasıl ağır bir baskı altında bırakıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

1961 ve 1963 yıllarında vergi alanlarında yapılan reformlar, çeşitli vergi usulü gelirlere, diğer bir deyişle, gelir vergisinin yedi unsurundan altısına (küçük ticaret ve sanatlar, taahhüt işleri, tarım kazançları, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı ve sair kazanç ve iratlar) bir takım muafiyetler tanırken, her nedense ücret sahiplerinin, mali güçlerinin üstünde vergilenmesi devam etmiştir.

Bugün Türkiye'de ilk hamlede yapılması gerekli görülen reform en az geçim indirimlerinin makul bir seviyeye çıkarılması olacaktır.

Asgari geçim payı, bir kişinin ve ailesinin hayatını devam ettirebilmesi için gerekli olan verginin dışında tutulması lâzım gelen gelir kısmıdır. Vergi ödeme maddi imkânı bağlıdır. Her ne kadar devletin, yaşaması için vergi alması gerekirse, devlet, kişilerin yaşamasını imkânsız kılacak ya da onları sefaletle düşürecek fedakârlıklar istememeli.

Vergi, yükümlünün eline geçen paradan, o kişi ve ailesinin yaşaması için gerekli asgari beslenme ve öbür masraflar çıktıktan sonra kalan gelir üzerinden alınmalıdır. Asgari geçim payını, insanın amortismanına benzetebiliriz. Asgari geçim payından, vergi yoluyla bir kesinti yapılmazsa, kişiler harcamalarını, çalışma güçlerinin zamanından önce yıpranmasına engel olacak şekilde beslenmeye ve öbür ihtiyaçlarına harcarlar.

Bu aradağ en az geçim indiriminin aleyhinde olan görüşler de vardır. Bu görüş, küçük gelirlerin bir ülkede çoğunlukta olduğunu ve bunların vergi gelirini desteklediğini iddia ederler. Ancak, bu gö-

rüşe kolaylıkla karşı çıkılabilir. Vergi geliri azalacak diye, düşük gelir grubuna yüklenmek ve zorlukla yaşayabilen bu insanlardan fazlasıyla vergi almak doğru olmaz.

Küçük gelir sahipleri, gelir vergisinin yanı sıra, vasıtalı vergiler ödemekte, üstelik vasıtalı vergiler, bu grubun tüketim maddeleri üzerinde büyük meblâğlara erişmektedir.

Son yıllarda görülen hayat pahalılığı, sabit gelirli grubun, değişen hayat şartlarından fazlasıyla zarar görmesine yol açmıştır. Ücretlerde görülen ufak yüksekmeler, fiat hareketlerini izleyememektedir.

Aralık ayında çeşitli tekel maddeleri ile akaryakıt tekel maddeleri ile akaryakıtta yapılan zamlar, yeni zamları teşvik etmiş, öbür ihtiyaç maddelerinin de fiyatları yükselmiştir. Çay, kibritle ve kahve dışında kalan bütün tekel maddelerine yapılan % 11.1 — % 75 arasındaki zamlar, Devlet Bütçesine 318 milyon lira gelir sağlayacak ve bu gelir, düşük gelir sahipleri istihkakından, bu kişileri ihtiyaçlarını kısmaya zorlayarak elde edilecektir.

1960 dan bugüne kadar yapılan vergi reformları, geniş vergi yükümlüsü kadrolarına ve gelir getiren kaynaklara yönelmediği için, bugün vasıtalı vergilerle bütçe açığı kapatılmak istenmektedir.

Vasıtalı vergiler 1960 yılından beri genel bütçe gelirleri içinde büyük bir yer kaplamış, her geçen yıl vergi ve gelirleri dağılımında sosyal adalet ilkelerini zedeleyecek yolda ve şekilde vergilemeye sahne olmuştur. Toplam vergi gelirleri içinde vasıtalı vergiler 1960 da % 54.3 iken, 1965 de % 61.7 olmuştur.

Devlet gelirleri, başta tüketiciyi baskı altında tutan vasıtalı vergiler olmak üzere artarken, milli gelir buna paralel bir artış gösterememektedir. 1960-1965 devresinde vergi gelirinin % 94.5, devlet gelirlerinde % 102 bir artış olduğu halde, milli gelirdeki artış sadece % 48 dir.

1960 yılından bugüne kadar bütçe gelirleri içinde vasıtalı ve vasıtasız gelirler ile, diğer gelirler aşağıdaki seyri takip etmiştir: (1.000.— TL. sı olarak)

Yıllar	Vasıtasız Vergi	Vasıtalı Vergi	Diğer Gelir	Yekûn Vergi Tahsilâtı
1960	2.171.088	2.611.560	413.220	5.195.868
1961	2.623.332	3.015.672	439.140	6.078.144
1962	2.334.972	3.535.092	516.516	6.386.580
1963	2.740.572	4.216.848	893.868	7.851.288
1964	3.024.828	6.233.532	2.565.792	11.824.152
1965	3.387.312	6.870.456	2.640.576	12.898.344
1966	3.137.217	6.594.471	2.874.496	12.606.184

(10) aylık)

Toplam vergi gelirleri içinde vasıtalı, vasıtasız vergilerle, diğer gelirlerin oranı şöyledir:

Yıllar	Vasıtasız Vergiler	Vasıtalı Vergiler	Diğer
1960	% 41.7	% 50.3	% 8.0
1961	% 43.1	% 49.7	% 7.2
1962	% 36.6	% 55.4	% 8.0
1963	% 34.9	% 53.7	% 11.4
1964	% 25.5	% 52.7	% 21.8
1965	% 26.3	% 53.2	% 20.5
1966 (10 aylık)	% 24.8	% 52.4	% 22.8

Tablolarda görüldüğü gibi, 1960 yılından bu yana vasıtalı vergiler toplam vergi geliri içinde büyük bir yer tutmaya devam etmiş, vasıtasız vergiler ise azalan bir seyir göstermiştir. Başlangıçta, vergi adaletini sağlamaya yönelinmiş olmasına rağmen, son yıllarda çeşitli muafiyetlerle geniş bir yükümlü kadrosunun vergi dışı bırakılması, vergide adalet prensibini kaldırmış ve devlet masraflarını karşılayan gelir, düşük ve sabit gelirli halkın sırtından çıkmaya başlamıştır.

Öte yandan damga vergisi kanununda yapılan değişikliklerle diğer gelir tehsilatı artmış ve vasıtalı vergi gibi, bu da sabit gelirli yükümlü kadrosunda sağlanmıştır. Yurdumuzda vasıtasız vergi-

ler ile diğer gelirler grubu altında incelediğimiz vergi benzeri çeşitli gelirler tutarı hemen hemen aynıdır.

Halka zarar veren vasıtalı vergiler ile diğer gelirler, toplam vergi gelirleri içinde yaklaşık olarak % 80 yer tutmaktadır. Bir ülkede kişiler bu derece gayrı adil vergilenirse, reformdan başka birşey düşünülemez. Kaldı ki, reforma sadece vergi adaleti yönünden değil, plânlamanın öngördüğü yatırımlara para sağlamaya yönelmiş yeni ve verimli kaynakların açılması yönünden de ihtiyaç vardır.

Bugüne kadar süregelen uygulamanın ne memleket ekonomisine, ne de sosyal refaha bir faydası görülmediğine göre, vergi sistemimizin köklü bir vergi reformu ile düzene sokulması şarttır.

Böyle bir reformda ilk gaye, vergilerin verimini arttırma, sosyal adalet, vergide güvenlik, sadelik ve kolaylık ilkelerinin uygulanmasının sağlanmasıdır.

Bir reformun yapılabilmesi, sadece kanunlarla değil, kabul edilen hedeflerin kamuoyu tarafından benimsenmesiyle mümkün olur. Bunun için de uygun bir ortam bulmak ve ortamı eğitmek gerekir.

GENEL EKONOMİK DURUM

1966 yılı Kasım ve Aralık aylarında endüstriyel üretim, geçen yılın aynı ayları üretiminden daha yüksek olmuştur. Ziraî istihsalde 1965 den fazla gerçekleşmiştir. Bunlara bağlı olarak gayri safi millî hasıladaki artış diğer yıllardan fazla olmuştur.

Ocak - Aralık itibarile 1966 da geçen yıla göre ihracat % 7.8 itha lât % 26 oranında artmış, dış ticaret açığı büyük nisbette yük selmiştir. 1966 tütün ve pamuk ihracatındaki gelişme, ihracat artışında büyük rol oynamış; yatırım, tüketim ve ham maddeleri ithalatındaki artış ise genel itha-

lât artışına sebep olmuştur.

Ocak-Aralık itibarile işçi dövi zi transferinde bir önceki devreye nazaran % 65.9 gibi büyük bir artış kaydedilmiştir.

Ocak-Aralık 1966 devresi yatırım çalışması ve buna paralel olarak istihdam hacmi 1965 yılından yüksektir.

Genel bütçe gelirlerinde Aralık sonu itibarile 1965 e göre büyük artış kaydedilmiştir.

Geçtiğimiz aylarda büyük bir yükseliş gösteren para arzı Kasım ve Aralık aylarında da artmaya devam etmiş, 1966 Kasım ayında bir önceki yıla göre % 19.0 lık bir artış olmuştur. Merkez Bankası kredi ve avansları 1966 Kasım ayında 1965 Kasım ayına, nazaran % 37.7 lik bir yükseliş göstermiştir. Bunun kamu sektörüne giden paydan büyüktür. 1966 Kasım ayında ticari banka kredilerindeki artış, 1965 Kasım ayına nazaran % 82.8 olmuştur.

FİYAT HAREKETLERİ

1965 yılından beri artmağa de-

vam eden toptan eşya fiyatları 1966 Aralık ayında da artma eğilimi göstermiş, endeks numarası Kasım ayında 302 iken Aralık ayında % 1.7 lik bir artış göstererek 307 olmuştur.

Ankara ve İstanbul geçim endeksleri de son aylarda yükselme kaydetmiştir. Aralık ayında geçim endeksi Kasım ayına nazaran % 3.3 lük Ankara geçim endeksi ise % 2.0 lık bir artış göstermiştir. Bir ayda olan bu artış oldukça yüksektir. Ancak, son zamlarla gelen bu artışın sadece başlangıç olduğunu ve bundan sonraki aylarda daha fazla artış olacağını unutmamak gerekir.

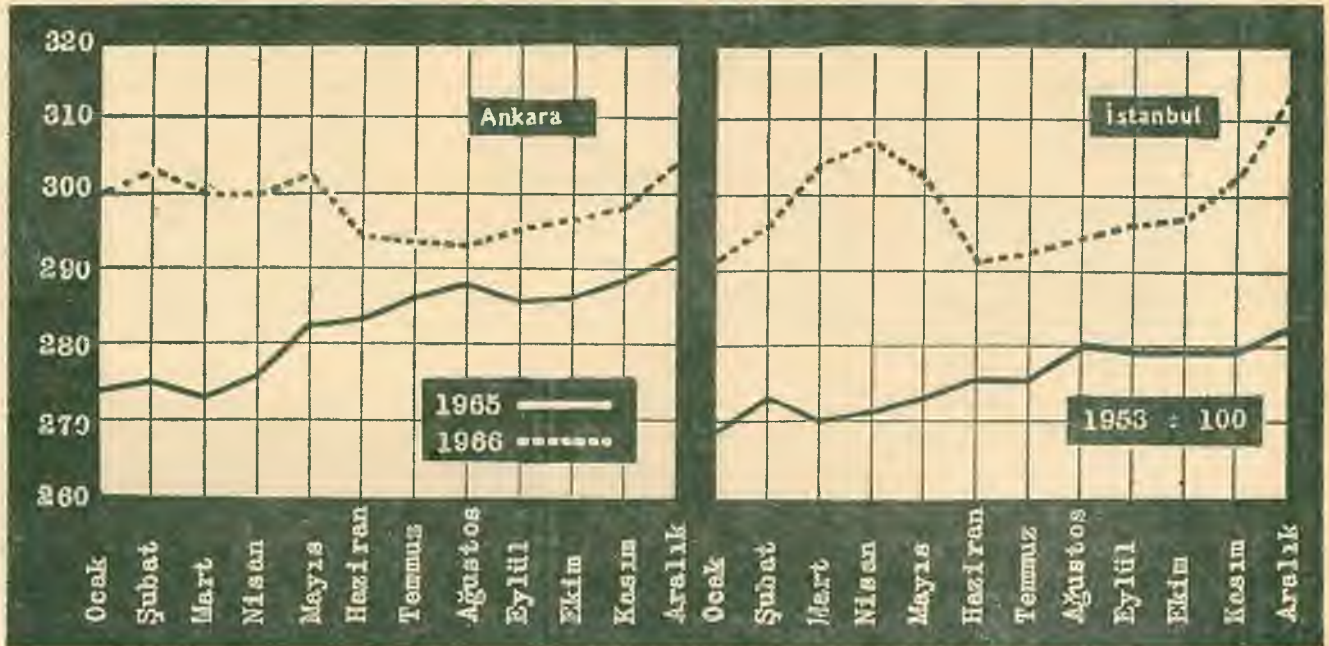
Gerek Ankara, gerekse İstanbul geçim endekslerinde esas ar-

tışı meydana getiren grup gıda harcamalarıdır. Ankara gıda endeksi 1966 Aralık ayında Kasım ayına nazaran % 3.1, İstanbul gıda endeksi ise % 4.7 bir artış göstermiştir. Halbuki, 1965 Aralık ayında Kasım ayına nazaran gıda endeksindeki artış Ankara'da % 1.6 olarak daha düşük seviyede cereyan etmiş, İstanbul'da ise % 7 lik bir düşüş kaydetmiştir.

Diğer taraftan İstanbul giyim endeksi sabit kalmışken, Ankara giyim % 9 luk bir artış göstermiştir. Her iki endekste de aydınlatma ve ısıtma harcamalarında bir değişme görülmemekle beraber, bu endekslerin Ocak ve Şubat aylarında büyük bir artış

Ankara							
1953:100	1965 yılı			1966 yılı			1965-66 Aralık
	Kasım	Aralık	% artış	Kasım	Aralık	% artış	% artışı
Toplam	289	292	1.04	298	304	2.01	4.1
Gıda	314	319	1.60	318	328	3.10	2.8
Aydınlatma, ısıtma	268	268	-	279	279	-	4.1
Giyim	211	211	-	233	235	0.90	11.4
Diğer	295	298	1.02	305	305	-	2.3

İstanbul							
1953:100	1965 yılı			1966 yılı			1965-66 Aralık
	Kasım	Aralık	% artış	Kasım	Aralık	% artış	% artışı
Toplam	270	282	1.08	303	313	3.3	11
Gıda	292	290	-0.70	316	331	4.7	14
Aydınlatma, ısıtma	237	237	-	253	253	-	6.8
Giyim	240	241	0.40	273	273	-	13.3
Diğer	279	279	-	303	305	0.7	9.3

göstereceği muhtemeldir.

Tabloda görüldüğü gibi, yıllık artışlar büyük rakamlara erişmektedir. Ankara geçinme endeksinde 1965-1966 Aralık ayında % 4,1 artış varken, İstanbul geçinme endeksinde % 11 lik bir artış tesbit edilmiştir. Gruplar itibarile

en fazla artış gösteren, Ankara'da % 11.4 ile giyim, İstanbul'da % 14 ile gıda. İkinci derecede artış gösteren guruplar ise, Ankara'da % 4.1 ile aydınlatma-ısıtma, İstanbul'da % 13.3 ile giyimdir.

İSTİHDAM GELİŞME VE AZALMA

Aşağıdaki tabloda Aralık ayı içinde yeni açılan veya tekrar faaliyete geçen, faaliyetini genişleten, kapanan, faaliyetini azaltan işyerleri görülmektedir.

A r a l ı k	Yeni açılan veya tekrar faaliyete geçen işyerleri		Faaliyetini genişleten işyerleri		Kapanan işyerleri		Faaliyetini azaltan işyerleri	
	Sayısı	İstihdam artışı	Sayısı	İstihdam artışı	Sayısı	İstihdam eksikliği	Sayısı	İstihdam eksikliği
	15	427	10	1388	32	1043	32	14028

MESLEKİ YETİŞTİRME

Sınai Müesseselerle, maden ocaklarında çalışan işçi, kalfa ve ustaların meslekî bilgilerini arttırmak üzere işyerlerinin kurs açmasını mecburî kılan 3457 sayılı Kanun gereğince 1966 Aralık ayında 9 yeni kurs açılmış, 210 işçi katılmış ve 187 mezun vermiştir. Daha önceki tarihlerde açılan 15 kurs sona ermiştir.

DIŞ ÜLKELERE İŞÇİ GÖNDERME

Aralık ayı sonunda dış memleketlere gitmek üzere İş ve İşçi Bulma Kurumunda sıra bekleyenlerin sayısı 636.998 erkek, 11.862 kadın olmak üzere 648.860 ve bu tarihe kadar giderim sayısı da 195.095 dir. Aralık ayında dış memleketlere müracaat edenlerin sayısı 1984 erkek ve 192 ka-

dın olup, geçen aylar müracaat edenlerden son muameleleri bitirilip dış ülkelere sevkedilmek üzere olan işçi sayısı 471 erkek, 34 kadın olmak üzere 505 dir. Kasım ayında bu rakkamın 1060 olduğu düşünülürse, aşağı yukarı % 50 oranında bir düşme olduğu görülür.

Aşağıdaki tabloda Aralık ayında dış ülkelere alınan münhaller ve gönderilen işçi sayısı görülmektedir.

Memleketler:	Gönderilen	
	Alınan	İşçi
Münhaller: Sayısı:		
Almanya	82	393
Hollanda	1	1
İsviçre	30	11
Avusturya	3	15
Suudi Arabistan	177	—

T O P L A M 293 420

(Fazla göndermeler geçen aylar alınan münhallerle ilgilidir.)

Tabloda da görüleceği gibi, Aralık ayı içinde 293 münhal alınmış ve 420 işçi gönderilmiştir. En fazla Suudi Arabistan'dan alınmış, en fazla işçi Almanya'ya, yollanmıştır. Almanya'dan 82 münhalin % 85.4'ü sıra işçisidir.

İşçi Dövizleri

Bu ülkelerde çalışmakta olan işçilerimizin 1964 tarihinde yürür lüğe giren 499 sayılı Kanundan yararlanmak suretiyle 1967 Ocak ayında yurda gönderdikleri döviz miktarı 8.901.644 U.S. Dolar'dır. Aralık ayında yollanan döviz miktarının 17.086.000 U.S. Dolar olduğu göz önüne alınırsa % 7.9 luk bir düşüş olduğu görülür.

Türkiye'de

fiat

hareketleri

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'ndaki fiat politikası, üretim ve ithalâtla ilgili tedbirler, piyasayı düzenleme ve fiat ayarlamaları açılardan ele alınmış bulunmaktadır. Fiat mekanizması esas olarak alınmakla beraber, fiatların her zaman tercih ve maliyet ölçüsü olamayacağı ileri sürülmekte, kuru luşlarla ilgili faktörler sebebiyle piyasa hassasiyetinin uzun dönemler içinde hakiki tercih ve maliyetleri belirtemeyeceği veya üretim kaynaklarının - özellikle sermaye ve teşebbüs unsurlarının kıt olmasından dolayı - piyasadaki talep dağılımını karşılamayacağı düşüncesiyle fiat mekanizmasını tamamlayacak tedbirle re lüzum gösterilmektedir.

Aşağıda görülen tablodan 1957 yılından beri fiatlarda büyük artış kaydeden maddeler hububat, et, zeytinyağı ve margarin, ay-lınlatma ve ısınma ihtiyacını karşılayacak maddelerdir.

Halkımızın en önemli gıda maddesi ve yıllar itibarıyla rekoltesi bir evvelki yıla nazaran ekseriyetle fazlalık gösteren buğ - dayın fiatı yüksek tesbit edilmek te, bunun sonucu olarak da un ve undan mamûl maddelerin fiatları artmakta, bu arada ekmeğin fiatı aynı kaldığı halde gramajı düşürülerek, hakikatte fiatta bir yükselme olmaktadır.

Diğer taraftan, düşük gelir gruplarının çok az istihlâk ederek lüks addettikleri etin fiatında büyük yükselmeler olmaktadır. Et

fiatlarındaki artışlar, diğer bütün madde fiatlarındaki artışlardan yüksek olmakta, halen % 354,5 e yükselmiş bulunmaktadır.

Yine zaruri bir ihtiyaç maddesi olan ve düşük gelirli grubun her nevi yağ ihtiyaçları için ikame ettikleri zeytinyağı, pek çok evin mutfağına girememektedir. Zeytinyağına dışarıdan yapılan talepteki artış, toptan fiatı arttırmış, toptan fiatlarının artışı ile perakende fiatların yükselmesine sebep olmuştur.

Görülüyor ki, kitlenin başlıca istihlâk maddelerindeki artışlar, geçimi zorlaştırmış, işçilerin satın alma güçlerini düşürmüştür.

Netice olarakta, sabit gelirli- rin geçinememesine yol açmıştır.

1957 - 1966 devresinde çeşitli şehirlerde çeşitli ihtiyaç maddeleri fiyatlarındaki % artış

İhtiyaç maddeleri	Ankara	İstanbul	İzmir	Adana	Konya	Samsun	Sivas	Erzurum	Diyarbakır	İstanbul'da görülen son artışlar krş. olarak
Ekmek	143.5	135.4	158.7	142.6	126.1	135.6	141.9	98.2	114.3	—
Pirinç	104.0	92.3	33.6	79.1	122.2	99.0	70.9	74.7	104.7	—
(³)Makarna	104.7	123.9	116.7	174.1	170.0	184.6	170.1	106.5	214.6	70 krş.
(³)Nohut	164.7	164.2	186.2	192.9	144.1	222.8	137.7	252.9	157.6	27 krş.
Kuru Soğan	308.5	371.4	325.0	416.0	426.3	250.0	361.5	194.1	182.7	—
Toz Şeker	47.7	52.6	49.1	49.1	53.3	54.0	52.6	45.7	47.7	50 krş.
(³)Tuz	200.0	185.7	300.0	110.5	100.0	218.2	172.7	200.0	166.7	10 krş.
Sığır Eti (Kemiksiz)	354.5	301.3(⁴)	223.8	73.9(²)	250.0	171.7	139.9	218.2	100.4	267 krş. (Not: yüzde hesaplar bu miktar zam İstanbul haricindeki şehirlerde nazara alınmaz.
(³)Yumurta (adet)	222.2	275.8	233.3	194.4	266.7	211.8	253.3	220.0	307.7	8 krş.
Zeytin Yağı	92.7	91.1	115.8	67.3	79.1	92.7	94.7	98.4	78.9	100 krş.
Vita	58.3	68.6	72.7	72.0	27.3(²)	95.4	81.8	37.3	0(²)	—
(³)Süt	76.0	147.2	128.1	123.5	128.9	91.9	126.8	201.6	211.6	40 krş.
Çay	60.0	115.3	115.3	115.3	115.3	115.3	115.3	115.3	115.3	—
Yeni Rakı	130.2	130.2	130.2	130.2	130.2	130.2	130.2	130.2	130.2	—
Odu n	90.9	63.6	20.0	112.5	81.8	280.0	69.2	57.9	125.0	—
(³)Sömikok (Ton)	129.9	143.9	156.4	—	108.3(¹)	154.2	187.8	186.7	151.1	—

1) 1958 - 1966 arasındaki artış.

2) 1960 - 1966 arasındaki artış.

3) 1957 - 1967 (I) arasındaki artış ve İstanbulda son görülen zamlar kuruş olarak 1966 yılı fiyatların aynen diğer şehirlerde de yapılmış kabul olunarak % artışları hesaplanmıştır.

4) 1957 - 1967 (II) arasındaki artış.

RESİMLERLE OLAYLAR

ARABULUCULUK, UZLAŞTIRMA ve TAHKİM KONFERANSI YAPILDI

BATMAN'DA BİR GREVCİ

Petrol-İş sendikasının Batman'da yürütmekte olduğu grev sırasında cop'la varalanan bir grevci..

Türk-İş tarafından düzenlenen «Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Tahkim» konusundaki konferans 22 - 23 Şubat günleri Sosyal Sigortalar Kurumu konferans salonunda yapılmıştır. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un bir konuşması ile açılan seminer'de, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Amerikalı uzman Dr. Julius Manson, Profesör Kemal Oğuzman, Profesör Tırhan Esener ve İşverenler Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Orhan Öge konuşmuşlardır. Resimlerde, konuşmacılardan Orhan Öge, Prof. Kemal Oğuzman, Halil Tunç (Yukarıda) ve konferansı dinleyenler (Aşağıda) görülüyor.

**Maceracılara
kalacak
olan
miras
hüsrandan
öte
olmayacaktır**

